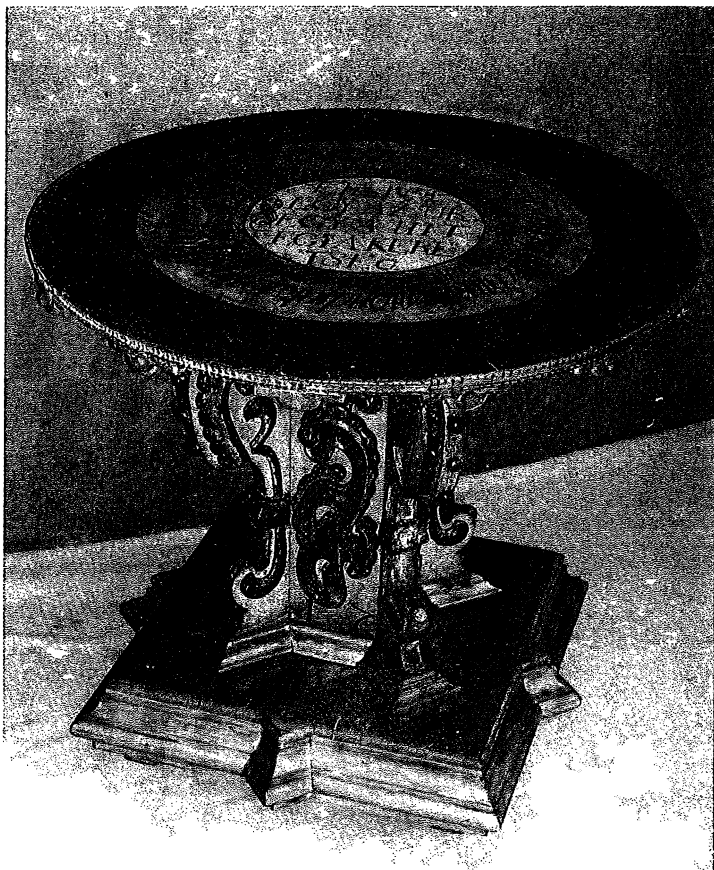

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

Felújított úrasztala,
amely a Bibarcfalvi Református Egyházközség tulajdona

Tizennyolcadik évfolyam
2007. április

4

Tartalom

Tanulmány

Boross Géza: A profetikus igehirdetés. (31.) A profetikus igehirdetés – inspiráció. 4.10. Szentlélekben való életre	151
--	-----

Vasárnapi prédikációk

Bak Áron: Meghallotta Isten. 1Mózes 21,17–18	155
Fazakas Sándor: Szükség néktek újonnan születetek. 1Péter 1,3–9	157
Szabados József: Sáfárságra hívtátál. Zsoltárok 139,1–10	160

Virágvasárnapi prédikáció

Visky János: Kicsoda ez? Máté 21,9–11	163
---	-----

Prédikációk húsvét nagyhetére

Lőrincz István: Jézus és a rómaiak Jézus hallgatása és Pilátus. Márk 15,5	167
A római katonák gúnyolják Jézust. Márk 15,18	168
Jézus és Klaudia. Máté 27,19	169
Pilátus szól: Íme, az ember! János 19,5	170
Pilátus ismét szól: Ímhol a ti királyotok! János 19,14	171
A római katonák a kereszttel. Lukács 23,34	172

Nagypénteki prédikációk

Boros István: Nagypénteki igehirdetés. Lukács 23,28–30	174
Lúthi, Walter: A három kereszt. Lukács 23,39–43	176

Húsvéti prédikációk

Bustya Dezső: Krisztus feltámadásának haszna. Kolossé 3,1–4	179
Csernák Béla: Eljön a felüdülés ideje. Lukács 24,35–48	182
Gudor Kund Botond: Hiszem a feltámadást! János 11,20–27	184
Szilágyi Róbert: Már most – még nem! Ézsaiás 26,13–19	188
Visky János: Mit kerestek itt? Lukács 24,5	192

Prédikációk sákramentumos istentiszteletre

<i>Keresztelési igehirdetés:</i> Sipos István: Királyi látogatás. Máté 28,18–20	196
<i>Úrvacsorai igehirdetés:</i> Dr. Victor János: Emlékezés és tapasztalás. 1Korinthus 11,24	197

A Genezáret partján

Jerry Bridges: Kegyelem (4.) Kegyelem – tényleg érthetetlen?	199
Csődünk és Isten megoldása	199
Milyen messze van napkelet napnyugattól	201
Isten háta mögött	202
A tenger mélyén	202

Alkalmi prédikációk

<i>Gyülekezeti bibliórára:</i> Molnár Miklós: Isten munkája a család életében. Egyház a világban. 1Mózes 47,10	204
Kincs cserépedényben. 1Mózes 47,7	205
Ismét együtt van a család. Efézus 6,23	206
Én meghalok, de Isten bizonyosan rátok tekint. 1Mózes 50,15	207
<i>Temetési igehirdetés:</i> Medve József: „Ki él és hisz...” János 11,25–26	209
<i>Hogyan tartunk zenés istentiszteletet?</i> Szépfalusi István: Pótszigorlat	210

Tanulmány a restaurálásról

Borkainé Kállai Ilona: Festett famennyezetek, festett úrasztalok restaurálása	215
---	-----

A cím- és hátlapon lévő úrasztal restaurálását végezte és a fényképeket készítette Mihály Ferenc, restaurátor.

Tanulmány

Boross Géza
Budapest

A profetikus igehirdetés (31.)

A profetikus igehirdetés – inspiráció

4.10. Szentlélekben való életre

A profetikus igehirdetés sui generis feladata ma Szentlélekben való életre inspirálni a hívőket. Egyrészt felmutatni ennek az életnek a valóságát. Másrészt megmutatni ennek az életnek a szépségét, küzdelmei ellenére is gyönyörűségét. Harmadsorban buzdítani, inspirálni az ige hallgatóit a rendszeres epiklézis gyakorlására. Röviden – bibliai képpel élve – inspirálni a Szentlélek „közösségének” (2Kor 13,13) megélésére. Melyek ennek a szószéki inspirációnak az impulzusai?

4.10.1. A Szentlélekben való élet inspirálásának első számú, legnyomósabb impulzusa a teljes Szentírás bizonyágtétele a Szentlélekről! Ezen belül is a Szentlélek munkájáról Isten népének, Isten embereinek életében. Az Ószövetség bizonyágtétele szerint a Szentlélek vezetése a titka Mózes (4Móz 11,23), Józsué (4Móz 27,10), Dávid (1Sám 15,13), Azáriás (2Krón 15,1), Zakariás (2Krón 20,20), Ézsaiás (61,1), Mikeás (3,8) életének és szolgálatának. Az Újtestamentum szerint ugyanígy a Szentlélek közössége a titka Jézus Krisztus egyedülálló életművének (Mt 1,20; Lk 4,1 skk.; Lk 4,1; Mt 3,16; ApCsel 10,38), Pál apostol életének úgyszintén (1Kor 7,40), Péter és a többi apostol munkásságának hasonlóan (ApCsel 4,3). Ezért ígérte Jézus Krisztus búcsúbeszédeiben a Szentlélek kitöltését tanítványainak (Jn 15,7 skk.). Ezért buzdít Pál apostol a Róm 8-ban a Szentlélek vezetésének vállalására. Az Efézusi levél írója ezért konfrontálja a bortól való megrészezedést a Szentlélekkel való beteljesedéssel, mondván: „Meg ne részegejtek bortól, miben kicsapongás van, hanem teljesejtek be Szentlélekkel...” (5,18)

Ezért figyelmezteti a Timóteushoz írott második levél a címzettet arra, hogy „nem félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem erőnek és szeretetnek és józanságnak lelkét.” (2Tim 1,7) Folytathatnák az idézeteket. De e néhány locus is mutatja, milyen központi szerepe van az Ó- és Újszövetségben egyaránt a Szentlélek munkájának Isten hívő embereinek mindennapi élete szempontjából. Azaz, a hívő élet – Szentlélekben, a Szentlélek közösségében történő élet. Ez a pneumatológiai inspiráció első impulzusa.

4.10.2. A Szentlélekben való élet szószéki inspirálásának második impulzusa (norma normata) Kálvin tanítása a Szentlélekről. Békési Andor jóvoltából ismeretes a pneumatológia jelentősége Kálvin teológiájában. (Dr. Békési Andor: *Kálvin a Szentlélek teológusa*. Budapest 1985.)

A legújabb Kálvin-kutatások fényében, derül ki Békési összefoglalásából, Kálvin valóban a Szentlélek teológusa. Ő idézi Warfield sorait: „Amint elmondhatjuk, hogy a bűn és kegyelem tanának kifejtése Augustinus nevéhez, a kiengesztelés tana Anselmus nevéhez, a hit által való megigazolás pedig Luther nevéhez fűződik, ugyanúgy elmondhatjuk, hogy a Szentlélekről szóló tanítás Istennek Kálvinon keresztül adott ajándéka az egyházban.” (I. m. 9. Vö.: B. Waefield: *Calvin and Calvinism*. 1931.) Dehát mi-
ben kell látnunk a Szentlélek munkáját gyakorlatilag Isten hívő embereinek életében? Kálvin szerint – mutat rá Békési – végül is a keresztyén élet megszentelődésében. De a

szentség Kálvin szerint nem vallási minőség vagy morális erények eredője, hanem *em-beriség*, azaz igaz emberként való viselkedés az emberekhez való viszonyulásunkban. Megszentelődni annyi, mint a Lélek által felöltözni Jézus szentségét, azaz magunkra venni emberségét, vagy más szavakkal, példája szerint gondolkodni és cselekedni – írja. Majd így folytatja: „Ebben az értelemben helyesebb lenne a megszentelődés során humanizálódásról – mint divinizálódásról (Istenhez hasonlóvá lételről) beszélni.” Summa summarum, a Kálvin-kutatás alapján Békési ezt állapítja meg: „Lélek szerint élni annyi, mint az egyházban, a gyülekezet közösségében élni, amely a megszentelődés kiváltképpen való helye.

4.10.3. A Szentlélekben való élet szószéki inspirálásának harmadik impulzusa a pneumatológia jelentőségének felismerése a református teológiában, közelebről Barth Károly teológiájában és teológiai hagyatékában. Barth pneumatológiájának jelentőségére legújabbán Daniel L. Migliore princetoni professzor hívta fel az ökumené figyelmét az Evangelische Theologie hasábjain. (Daniel L. Migliore: *Vinculum Pacis*. Karl Barth Theologie des Heiligen Geistes. EvTheol. 2–2000, 131.) Kimutatja, mennyire szerette volna Barth krisztopologikus koncentrált teológiáját egy részletes pneumatológiával kiegészíteni. Szerencsére ennek a pneumatológiának gyökerei fellelhetők már a *Kis dogmatika* 21.§-ban. Mi most abból idézünk: „Ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság.”

A Szentlélek titkát a legjobban ezzel a fogalommal lehet körülírni. Szent Lelket venni, Szent Lelket bírni, a Szent Lélekben élni (!) annyi, mint *felszabadultnak* lenni, a szabadságban élni. Ha megtörténik, hogy az ember elnyeri ezt a szabadságot, hogy hallóvá, hálássá, felelőssé és reménykedővé lesz, ez nem az emberi szellem, hanem egyedül a Szent Lélek tettének alapján történik, azaz más szóval, Isten ajándéka ez! Itt újjászületésről, Szent Lélekről van szó.” (K. Barth: *Kis dogmatika*. Ford. Pilder Mária. é. n. 111–113.) S ezen a ponton derül ki talán a legvilágosabban, miért olyan időszerű a Szentlélekben való életéről szóló profetikusi ígéretek? Íme, azért, mert itt adhatunk feleletet korunk leggyötrőbb kérdésére, hogy lehetséges-e változásról beszélni, változásban reménykedni, hogyan lehetne gyökeres változást előidézni az egyházban, világban? Íme, a Szentlélek hívása, elfogadása, vezetése által. Röviden, a Szentlélek közösségében élve. Ezért nincs fontosabb imádság magános áhítatban, családban, gyülekezetben, mint az Ezékiel könyörgése a halottak völgyében: „A négyszelek felől jöjj elő Lélek.” (Ez 37,9)

Hogyan történhet most már konkrétan a Szentlélekben való élet inspirálása?

Történhet úgy, ahogyan Stanley Jones pümkösdéről írott könyvében látjuk. (*Krisztus a világ országútján*. Ford. Szabó József. Győr 1943.) A neves evangelizátor példák sokaságával mutatja be, mit jelent a Szentlélekkel való közösség a hétköznapiak, a személyiség, a női nem, a haladás, a vallásos uralomvágy, a szertartások, az anyagi javak, a természet rendje, a modern valláspótlékok, a környezetünk, a „keresztény” fegyverek és a keresztényiség egysége szempontjából.

Történhet úgy, ahogyan Billy Graham teszi a Szentlélekről írott könyvében. (*A Szentlélek*. Bp. 1985. 101.) *A Lélek teljessége* című fejezetben ezt írja: „Otthonomat két hegyi forrás által táplált víztároló látja el vízzel... Legyen esős vagy száraz évszak, nincs változás. Annyi vizet veszünk belőle, amennyire éppen szükségünk van. A forrásból ömlő víz állandóan feltölti a tartályt és túlcsordul. Szinte szó szerint ezt jelenti »Szentlélekkel teljesnek« lenni. Minden keresztény arra van szánva, hogy Szentlélekkel teljes legyen. Ha valami is hiányzik a Lélekkel telt életből, úgy az már kevesebb, mint Isten minden egyes hívőre vonatkozó terve... A Szentlélek képesít a saját erőnk és képességünket meghaladó dolgok megtételére. Saját akaratum helyett most már az Ő vezetése szerint járunk. Sajnos, Isten népének milliói nem élvezik ezt a rendelkezésre

álló korlátlan lelki gazdagságot, mivel nem teljesek Szentlélekkel.” Majd lejjebb: „...az egyik legnagyobb tragédia jelenleg az, hogy a keresztyéneknél oly gyakran hiányzik a Lélek teljessége, amitől valójában az Isten erejének jelenléte függ egész szolgálatunkban. Lelki természetű erők felmutatására van szükség, de nélkülözik az első században meglevő bőséget. Az egyik városban azt mondták a keresztyénekről: »Ezek, akik az egész világot felforgatták, itt is megjelentek.« (ApCsel 17,6) Időről időre a későbbi századokban is ugyanez a Szentlélekerő áradt rá a világra. Elszórt példái ma is vannak. De mi minden történne, ha a Szentlélek teljes hatalma kibomlana ma minden igaz hívőn keresztül? A világot ma megint felforgatnák.” (I. m. 102.)

És történhet úgy a Szentlélekben való élet inspirálása, ahogyan történik Joó Sándor *Teljesedjete be Szentlélekkel* című, az Ef 5,18b alapján 1965 pünkösdi prédikációjában. (In: *Élő reménység*. Budapest 1994, 122.) Íme egy tanulságos részlet a paradigmaszerű prédikációból: „Tudom, hogy a Szent Lélek fogalma egyáltalán meglehetősen bizonytalan, sőt zavaros még a hívő emberek elképzelésében is. Hadd próbáljam az egész pünkösdi eseményt egy hasonlattal megvilágítani. Gondoljatok csak most egy vízi erőmű berendezésére. Hatalmas duzzasztófalak tartanak vissza több százezernyi köbméter vizet. Abban a vízmennyiségben rettentő erő feszül visszatartva. Egy ilyen duzzasztó tóban olyan hallatlan energiák vannak felhalmozva, amelyek elegendőek arra, hogy sok ezernyi villanyfény gyúljon ki, nagy távolságokon vonatok fussanak, óriási gépek jöjjenek mozgásba. De mindez csak akkor válik lehetővé, ha felnyílnak a zsilipek és a visszatartott víztömegek beleömlenek a turbinákba, ezek a turbinák mozgásba hozzák a nagy dinamókat és így keletkezik az az óriási elektromos áram, amit azután át lehet alakítani erővé, meleggé, világossággá és e1 lehet juttatni megfelelő vezetéseken keresztül akár a legeldugottabb tanyai házba, vagy a nagyváros picit manzárd szobájába.” Majd lejjebb az alkalmazás: „A pünkösdi azt jelenti: hogy itt van az Isten, az az Isten, Akit Jézusban ismerhettünk meg, itt van az Ő Szent Lelke erejében, hordozni akar bennünket, azt akarja, hogy benne legyünk, és Ő mibennünk. Ezért mondja, hogy teljesedjete be a Szentlélekkel. Tehát lehet olyan állapot egy hívő ember életében, amikor teljes életét vagy élete teljességét Jézus isteni Lelke tölti be, tartja uralma alatt, foglalja el! Mintha azt mondaná, tartsátok oda azt a korszót a forrás alá, ne csak azért, hogy kiöblítsétek és tiszta legyen a belseje, hanem azért, hogy most már a korszóból is lehessen önteni tovább... Teljesedjete be Szentlélekkel...” Majd így folytatja: „Dehát ha valóban ezért volt pünkösdi, hogyan lehetséges az, hogy mégis olyan nagyon kevés érződik a hatásából? Miért van akkor mégis olyan hideg és sötét, és még a hívő emberek életében is annyi fáradtság, erőtlenség, megtorpanás? Nos, egészen bizonyos, hogy nem az isteni erőműből fogyott ki az energia, hanem bennünk van valami hiba...” És a befejező rész, mely megmutatja a Szentlélek eljövételének feltételeit. Joó Sándor szerint két feltétele van a Lélek ránk áradásának. „Egyik előfeltétele – írja – késznek kell lenni arra, hogy átvegye felettünk a teljes uralmat. A másik előfelétel: késznek kell lenni arra, hogy úgy használjon fel, ahogyan Ő akar... Sokáig azt hittem, ahhoz, hogy valaki megtelítődjék Szent Lélekkel, apostolnak kell lennie. Pedig éppen fordítva van: Szent Lélekkel kell megtelítődni valakinek ahhoz, hogy apostol lehessen...”

S történhet úgy, ahogyan Ravasz László egyik, *A Lelket meg ne oltátok* című, az 1Thessz 5,19 alapján 1929-ben mondott pünkösdi prédikációja mutatja (In: *Alfa és Omega*. I, 105.) „... tulajdonképpen egyetlenegy bűn van a világon: *elveszíteni a fogékonyságot a Szentlélek realitása iránt* – hangzik a profetikus figyelmeztetés... Ott vezetett el a játszma – folytatja lejjebb –, ahol kihalt a szívből a Szent Lélek iránt való fogékonyság. Annak, akinek kihalt a szemidege, arcához tolhatod az égő napot, elperzseli, de fényt nem lát soha. Annak, akinek kihalt a hallóidege, muzsikálhat a vihar orgoná-

ja, csak a teste lúdbőrözik a rezgés simítására, de hangot, harmóniát nem hall soha. Aki nek kiveszett a lelkéből a Szent Lélek iránt való fogékonyság, hiába annak Isten minden csodálatos kijelentése, hiába a kereszt beszéde...” Majd bemutatja, hogyan lehet megoldani Isten lelkét a rossz prédikálással, bürokráciával, egymás kárhóztatásával, a templom kerülésével, a hit kimosolygásával, a vallás szabad gyakorlatának megakadályozásával. S a befejezés: „Életünk legnagyobb kérdése és legnagyobb ügye tehát az, hogy szítsuk ebben a világban, szítsuk saját szívünkben Isten Lelkének lángját... Legnagyobb ügyünk az, hogy tápláljuk ezt a lángot: adjuk oda a szívünket és az életünket, hadd eméssze fel Isten lelkének a lángja...”

A menekült

Egy ifjú, aki ellenségei elől menekült, megérkezett egy faluba. A lakosok udvariasan fogadták és biztos rejtkehelyet kínáltak neki. A következő nap jöttek az őt üldöző katonák. Erőszakkal behatoltak a házakba, átkutattak pincéket, padlásokat, végül a téren összegyűjtötték a falu minden lakóját.

– Fölgyűjtjük a falut és agyonlőjük az összes férfit, ha holnap reggelig nem adjátok kezünkre az ifjút – adta tudtul fenyegetőleg a parancsnok.

A falu vezetője, kétségek közt gyötrődve, hogy átadja-e a fiút a katonáknak vagy hagyja leölni a népet, visszavonult a szobájába és kinyitotta a Bibliát, remélve, hogy még hajnal előtt talál benne valami választ.

Hosszú órák múlva, kora hajnalban e szavakon akadt meg a pillantása: „Jobb, hogy egy ember haljon meg, semhogy az egész nép elveszen.” A falu vezetője becsukta a Bibliát, hívta a katonákat és megmutatta a fiú rejtkehelyét.

Miután a katonák elvitték a menekültet, hogy megöljék, a faluban ünnepséget tartottak, mert a vezető megmentette életüket és falujukat. Ő azonban nem vett részt az ünneplésben. Mélységes bánatba merülve a szobájában maradt. Éjjel egy angyal kereste fel és megkérdezte: – Mit műveltél?

Ezt válaszolta: – Az ellenség kezébe adtam a menekültet.

Az angyal akkor azt mondta: – És nem tudod, hogy a Messiást árultad el?

– Miből tudhattam volna? – kérdezte a falu vezetője aggódva.

– Megtudtad volna, ha olvasás helyett egyszer a szemébe nézel.

Vasárnapi prédikációk

Bak Áron
Kecset-Kisfalud

Meghallotta Isten

Alapige: 1Mózes 21,17–18
Bibliaalvasás: Róma 9,6–23

Az ige arról beszél, hogy Isten könyörületességre indul az ember felett. Megmutatja az ő irgalmát, melynek soha nem szakad vége. Hogy miképpen mutatta meg, annak számtalan bizonyosága van a mi számunkra. Isten könyörületessége már akkor is meglát-szott, mikor a bűneset után kiűzte az embert az Éden kertjéből. Nem hagyta sorsára, hanem azt az ígéretet adta neki, hogy eljön majd az, aki a bűn fejére tapos. Amikor földönfutóvá tette Káint, akkor sem hagyta védtelenül. Nem engedte, hogy bárki is az életére törjön. Megpecsételte a homlokát. Mert Isten könyörületességre indul az ember felett! Jákób csalással vette el testvérétől, Ézsautól az áldást. Ézsau különben nem sokat adott erre az áldásra, míg biztos volt felőle, csak akkor gerjedt haragra, amikor kiderült, hogy megfosztották tőle. De mégsem marad áldás nélkül, mert azt kapta áldásul, hogy bőven termő földön lakozhat, és annak ellenére, hogy öccsét kell szolgálnia, ha ellene támad, letöri igáját nyakáról. Isten könyörületességre indult rajta is annak ellenére, hogy az Újtestamentumban Péter apostol levele úgy beszél róla, hogy Isten elvetette őt. Mert Isten könyörületességre indul az ember felett. Az ő jósága megmarad mindvégig. Isten könyörületességének mindig megvan az alkalmá, amikor megtörténik. Megvan a módja és a célja is, mert nem hiába hajtja azt végre Isten.

A mai ige azt mondja, hogy meghallotta Isten a gyermek szavát. – Nem is olyan egyszerű megállapítás ez, testvéreim, mintha azt mondanók, hogy Isten tudomására jutott a gyermek beszéde. Valaki szólott, mondott neki valamit. Nem olyan egyszerű megállapítás ez, mintha mi, emberek figyelni fel valakinek a beszédére. Hanem azt emeli ki, hogy akkor hallotta meg Isten a gyermek szavát, amikor az édesanyja sem akarta meghallani. – Ábrahámnak két fia volt, az ígéret szerinti és a test szerinti. Az egyiket, a test szerinti fiát el kellett űznie a háztól. Ez volt Ismael, a nagyobbik. Az ígéret szerinti volt Izsák, a kisebbik. Amikor Sára, Ábrahám felesége meglátta nevetgélni az egyiptombeli Hágárnak, a szolgálónak fiát, játszadozás közben az ő fiával, Izsákkal, akkor belenyilallt a szívébe. Azt mondotta Ábrahámnak, hogy űzze el a háztól, mert nem örökölhét az ő fiával. Meglátta Sára nevetgélni a gyermeket, s valami a szívébe nyilallt. Pedig nem volt semmi gonoszság abban a nevetgélésben. Játszadozó gyermekek között bármikor megtörténik az, és ez úgy természetes. De kétféle okból érintette őt nagyon mélyen ez a nevetgélés. Egyszer azért, mert annak idején, amikor Isten angyala tudtul adta neki Izsák születését, kinevette a beszédét. És mégis beteljesedett. Azért is nevezték Izsáknak a gyermeket: hogy emlékezzenek mindig arra, amit Isten mond, az nem neveltséges. Aztán azért nyilallt még a szívébe ez a nevetgélés, mert tudta, hogy az ő fia a kisebb, a gyengébb Ismaelnél, és nem akarta, hogy kismimmizetté váljék. Ezért akarta rávenni Ábrahámot, hogy űzze el Ismaelt. Ábrahámnak pedig nehezére esett a dolog. Isten azonban azt mondotta neki, hogy tegye csak azt, amit a felesége kér. Másnap reggel azért Ábrahám egyetlen szó nélkül kenyeret, egy tömlő vizet adott Hágárnak, a karjára tette a gyermeket és elküldte a háztól. Az asszony pedig elment a gyermekkel, a kevés étellel és vízzel, s bolyongott Beérseba pusztájában. Ilyen kö-

nyörtelenség történt az ember részéről, Isten beleegyezésével. – Bolyongása közben elfogyott a víz. A gyermek a szomjúságtól már a halálán volt, s akkor az anyja letette egy bokor alá, otthagya és továbbment, hogy ne lássa a halálát. Nem bírta hallani sírását. De ő tovább menve felemelte szavát és hangosan sírt. Erre mondja azt az ige, hogy meghallotta Isten a gyermek szavát! – Hogy milyen lehetett annak a gyermeknek a szava, nem nehéz elgondolnunk. Nagyon gyöngye, erőtelen nyöszörgés lehetett. Az édesanya sírása pedig hangos, erős kiáltozás lehetett, ahogy csak a gyermeke halálát tehetetlenül megakadályozni nem tudó édesanya sírása lehet. Mert kiáltva, hangosan méltatlankodva, zúgolódva, Isten ellen lázadozva sírhatott. És mégsem az ő sírását hallotta meg Isten, hanem a gyermek szavát. Azért, testvéreim, mert Isten irgalma, a mindvégig megmaradó jósága olyan, hogy egyedül a benne bízó, szívből jövő könnyörgést hallja meg. Afölött indul könnyörületességre, aki már sehonnán nem remél szabadulást, segédelmet. Annak a könnyörgő szavát hallja meg Isten, még ha alig hallható hang is az, aki már nem ellenkezik Istennel, senkitől nem vár már segítséget, egyedül csak Istentől. Ez az Isten irgalmassága! Így hallotta meg a gyermek szavát. – Isten irgalmassága a legnyilvánvalóbb Jézus Krisztusban úgy, ahogy az evangéliumok elénkbe adják. Nemcsak általában véve látszik meg abban, hogy Jézus Krisztus érettünk áldozta magát, s minket megszabadít, mert emberi erőnk nem tud megtartani, hanem az egyes eseményekben is meglátszik. Ezek közé tartozik az is, hogy Jézus Krisztus irgalmasságra indult a nép felett és könnyörületesen cselekedett velük. Irgalmasságot gyakorolt a naini özvegygel, mikor visszaadta neki a fiát. De ugyanúgy irgalmas volt Jairushoz is, aki kétségbeesésében már csak tőle várt segítséget. Ennyire az emberhez és az ember életébe beleszólóan indul könnyörületességre Isten. És abban is látszik a könnyörületessége, hogy hívta Zákéust, aki legalább távolról szeretne volna látni Jézust. Isten így mutatta meg irgalmasságát jóval azelőtt Hágárnak is Beérseba pusztájában. Nem az ő hangosan síró szavát hallotta meg, hanem gyermekének erőtelen, gyenge hangját!

Valószínű, nem tudta az az asszony, hogy mi történik. Csak azt vette tudomásul, hogy valamilyen külső erő beavatkozik az életébe, kimozdítja abból a helyzetéből, ahová jutott s ahonnan nem lát semmiféle szabadulást. Mert Isten irgalmassága mindig abban látszik meg, hogy megváltoztatja a helyzetünket, melyet csak egyik oldaláról szoktunk látni. Isten irgalmassága azt jelenti, hogy meglátjuk: Istenre mindig számíthatunk!

Úgy mutatkozott meg Isten irgalma, hogy először egy kérdés hangzott el: mi lelt téged, Hágár? Nem azért hangzott a kérdés, mintha Isten nem tudta volna, hogy mi történt, hiszen az ő engedelmeivel lett minden. Hanem azért történt, mert ez az asszony nem tudott Isten irgalmáról. Azért hangzott, hogy ráébredsz Hágárt arra a valóságra, amely nem végleges, hiszen Isten kezében van, s nem kell miatta kétségbe esnie. És ahogy Isten a gyermek szavát hallotta meg, s nem az anya kiáltozását, éppen annyira feltűnően nem a gyermekhez szólt, hanem a kétségbeesett anyához. Tőle kérdezte: mi lelt téged, Hágár? Ez a feltett kérdés mutatja nekünk, hogy Isten irgalmassága mindig a cselekvőképes embernek mutatkozik meg. Neki mondja, hogy tessék más szemszögből is nézni önmagát, mégpedig Isten felől, nemcsak a saját szemszögből.

A kérdés után bátorítás hangzott: ne félj, mert Isten meghallotta a gyermek szavát ott, ahol van. – Nagyon jogos félelem és rettegés lehetett Hágárban. Körülötte pusztaság volt, nem tudott vízhez jutni, és a belátható messzeségben sehol nem volt település, ahol menedéket találhatott volna. Semmi reménye nem lehetett segítségre. Volt tehát oka a félelemre. De éppen azért, mert ez a félelem tartotta hatalma alatt, Isten irgalmassága a bátorításban látszott meg. Ha sehol nincs emberi segítség, akkor ott van Isten könnyörületes segítsége, amelyre mindig lehet számítani. Mert Isten nincs helyhez kötve, és mindig el tud jutni az emberhez. – Mondják, hogy a 19. század végén az észak-amerikai

néger szabadságmozgalmak vezetője kétségbe esett afölött, hogy mennyire nem tudja összefogni és egységbe kovácsolni a népet, hogy egy emberként álljanak ki szabadságuknak és jogaiknak a védelmére. S mikor már le akart mondani arról, hogy tovább folytassa küzdelmét, akkor egy idős néger asszony azt mondta neki: Hát, nem halt meg az Isten! Nincs miért úgy kétségbeesni. Istenre mindig lehet és kell számítani! Ezért hangzott a bátorítás Isten beszédéből. Nem volt hiábavaló, amit Isten anygala mondott: „Ne félj, mert az Isten meghallotta a gyermeknek szavát ott, ahol van.”

Majd Isten irgalmassága abban is megmutatkozott, hogy megbízást adott: Kelj fel, vedd fel a gyermeket és viseld gondját! – Mikor a legreménytelenebb volt a helyzet, akkor Hágár, végső kétségbeesésében otthagya gyermekét, hogy ne lássa halálát. Mégiscsak szörnyű lehet az egy édesanya számára. Ekkor hangzott a megbízás Istentől: vedd fel a gyermeket és viseld gondját. – Mert nincs joga az embernek, testvéreim, hogy kétségbeesésében elmulassza kötelességét, szolgálatát azokkal szemben, akiket rábízott az Isten. Isten irgalmassága mindig erre biztat minket, amikor megmutatkozik.

Végül még ígéretet is ad Isten irgalma. Azzal zárta a beszéde, hogy: nagy néppé teszem őt. – Az egyiptombeli szolgálonak volt a fia Ismael. Elűzték a háztól. Nem volt kiválasztva, mint Izsák, hanem el volt vetve. A Római levélből hallottuk: Isten, akin akar, könyörül, akit akar, megítél. Mégsem a megsemmisítés volt ez az elvettetés Ismael számára, mert ígéret hangzott neki: őt is nagy néppé teszi Isten. Ez az elvettetés azonban Izsáknak, a kiválasztottnak jelentett nagyobb, terhesebb szolgálatot: a bizonyágtételt Isten kegyelméről. Mert mindig a kiválasztottnak kell bizonyágot tennie Isten irgalmasságáról, hogy az elvetett is megismerhesse azt. Az Anyaszentegyházban is így kell szolgálnunk Isten irgalmasságát a világ számára.

Sokféleképpen megmutatkozik az Isten irgalma, testvéreim. Megszabadít a leglehetőlenebb helyzetekből, és emlékeztet arra, hogy milyen nagy Istennek a hatalma. Emlékeztet arra, hogy a mi feladatunk ezen a világon az irgalmasság gyakorlása. Hiszen azért mutatta meg nekünk az ő mindvégig megmaradó jóságát. Ámen.

Fazakas Sándor

ny. lelkipásztor
Derecske

Szükség néktek újonnan születetek

Alapige: IPéter 1,3–9
Bibliolvasás: János 3,1–9

A feltámadás hitével a szívedben olyan vagy, *mint egy újjászületett ember*. Ezt jelentí quasimodogeniti, a húsvétot követő első vasárnap neve. Régi időkben fehérvasárnapnak is nevezték, ugyanis a húsvétkor megkereszteltek ezen a napon vetették le hófehér keresztelési ruhájukat. Van, ahol ezen a vasárnapon a gyülekezet tagjai saját megkeresztelésükre emlékeznek, ünnepi istentisztelet keretében. Máshol meg ezen a napon konfirmálnak a gyermekek. Quasimodogeniti vasárnapjának a témája a Krisztus feltámadásának következménye: az újjászületés. Isten Szentlelke ajándékozza neked is a feltámadás hitét, hogy te magad is quasimodogeniti emberként, mint egy újjászületett emberként élhessél.

1. Újonnan szült minket az Isten az Ő nagy irgalmassága szerint. Milyen az újjászületett ember? Mint Pál, aki így szól: „élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.” Amikor Isten nagy irgalmassága által meghal az óembered és megelevenedik az újembered, akkor él benned a Krisztus. A Heidelbergi Káté 90. kérdése így hangzik:

„Mi az új ember megelevenítése?” A válaszban ezt olvassuk: „Istenben való lelki öröm, valamint vágyakozás és készség, hogy jót cselekedjem és Isten akarata szerint éljek.” Ha téged is újonnan szült az Isten az Ő nagy irgalmassága szerint, akkor örvendezel a te Istenedben, aki megszabadított a bűn és a halál hatalmától, és ezért hálából jót cselekszel és Isten akarata szerint élsz. Újjászületésed *omnan felülről jön, Isten indítja azt be. Szerzője maga az Isten*, ezt bizonyítja Isten irgalmasságának említése is. Egyedül Isten képes arra, hogy teljesen újat teremtsen, mely meg nem évül és soha el nem múlik. Az újjászületés nem emberi döntés eredménye, hanem kizárólagosan Isten tette. Ahogy a születendő gyermek semmit sem tehet megszületése érdekében és világrajövele ajándék, úgy az újjászületett ember sem tehet semmit, csupán elfogadja az ajándékot.

„*Úgy érzem magam, mintha újjászülettem volna*” – szoktuk mondani. Verejtékes, poros munka után, vagy rekkenő hőségben, ha tisztálkodunk, vagy amikor a jól megérdemelt szabadságról hazajövünk, vagy egy nehéz műtét után felépülünk, úgy érezzük magunkat, mintha újjászülettünk volna. Csodálatos érzés ez, hasonlatos a születés csodájához. Bármennyire is hihetetlen, újjá lehet születni. Nikodémus sem értett sokat ebből. Ezt árulja el Jézushoz intézett kérdése: „Mi módon születhetik az ember, ha vén? Vajon bemehet az ő anyjának méhébe másodszor, és születhetik-e?” Az újjászületés a Krisztus feltámadásának következménye a Szentlélek által. Ez egy olyan egyszeri és soha meg nem ismétlődő csoda, mely felett nem lehet nem csodálkozni. A felolvasott ige egy nagy rácsodálkozás az Isten irgalmasságából való újonnan születés ajándékára. Ez egy hallatlan, valószínűtlen, minden képzeletet meghaladó esemény. A bűnnek és a halálnak nincs már hatalma, s az átok, mely az első bűn miatt végigkísérte az embert, megszűnt. Út nyílt a paradicsomba, az örök élet felé, melyből nem maradsz ki, részese lettél egy nagy fordulatnak. Jézus él, mi is élünk! Láttátok, hogyan csodálkozik a kisgyermek egy nem várt ajándék kicsomagolása közben? El tudod képzelni egy halálraítélt csodálkozását abban a pillanatban, amikor hallja, hogy megkegyelmeztek neki? Óvodásoknak diavetítőn ismertetem a bibliai történeteket. A Barthimeus történetében van egy kocka, amely abban a pillanatban mutatja a vak koldust, amikor visszakapja szeme világát. Pufók, vérpiros arcából kiugrik két hatalmas, tágra meredt szeme, még a haja is az égnek áll. Mintha ezt mondaná: Istenem, ilyen szép a világ, ilyen zöld a fű és ilyen színes a virág? Az Isten nagy irgalmasságáról szóló híradás olyan nagy csoda, amely ugyanilyen ámulatba ejt, csodálkozásra késztet.

„*Az életet újból lehet kezdeni.*” Ha egy kapcsolat hosszú évek múlva a legnagyobb elvárások dacára is összetörik, még mindig újból lehet kezdeni az életet. Pánikba esünk az elszalasztott évek és az eljátszott lehetőségek miatt, de még mindig van esély az újrakezdésre. Van, aki olyan balesetet szenved, melynek maradandó testi fogyatékoság lesz a következménye, de ez sem jelenti azt, hogy ne lehessen újrakezdeni. Isten neked is ezt mondja: az életet újra lehet kezdeni! S ez nemcsak az előbb említett, emberileg nézve nyomasztó helyzetekre érvényes, Istennel való viszonyunkban is lehet újrakezdeni. Ez az újrakezdés kiszakít Isten nélküli életünkéből, halálos elszigeteltségünkéből, abból a távolságból, mely elválaszt az élet forrásától. Az újjászületés olyan csoda, melyre Isten akkor is képes, ha az ember megöregszik.

„*Mivel érdemeltem ki?*” De sokszor kérdezted te is, s nyomban hozzátetted, hogy te sem vagy rosszabb másoknál. Miért kell annyit szenvednem? Ez a kérdés egy súlyos vád a megkeseredett ember szájában. De ugyanígy kérdeznek azok is, akik Krisztussal járnak, csak teljesen más hangsúllyal és hangszínnel. Zákeus, a vámszedő is ezt kérdezhetette boldog örvendezéssel, amikor Jézus bement hozzá, a mindenki által megvetett bűnös emberhez, és asztalához ült. Mintha hallanám: Uram, én csaló vagyok, a pénz az istenem, mivel érdemeltem ki, hogy házamba jöttél, asztalomhoz ültél, megtiszteltél,

bűnömet elvetted s örök életet ígértél nekem? Te mivel érdemelted ki, hogy az első húsvét óta az örök élet reménységében élhessz? Te mivel érdemelted ki, hogy Isten az Ő nagy irgalmassága által újonnan szült téged élő reménységre, a Krisztus feltámadása által? Vajon nem ezt kérdezhetette Barthimeus is és a bűnös asszony is az Úrral való találkozásuk után? Te mivel érdemelted ki, hogy pontosan veled jött szembe Isten szent Fia, hogy segített és megkegyelmezett néked? Mivel érdemelted ki, hogy ma itt lehessz a templomban s hallhatod az ígét Isten nagy irgalmasságáról?

Néha Isten is „*a feje tetejére állítja a dolgokat*” Mintegy megfordítja a dolgokat, ami eddig lent volt, felül lesz, az utolsóból első lesz, a megalázott felmagasztaltatik. Isten nem összekeveri a dolgokat, hanem a fejük tetejére állítja azokat. Senki sem érdemel semmit, sem akkor, sem ma, és Isten mégis szeret, nem ítélőbíróként jön szembe veled, hanem mint kegyelmes Atya. Olyan csoda ez, amire az ember nem számít. A húsvét azonban keresztülhúzott minden emberi számítást. Isten új fejezetet nyitott az emberiség történelmében. A bűn és a halál elvesztette hatalmát, az ördög pedig csatát veszített. Első látásra olyan sivárnak, kilátástalannak tűnik az életünk. Megszülettünk, s máris útban vagyunk a halál felé, mely percenként fenyeget. Hosszú távon semmit sem tarthatunk meg és semmit sem vihetünk magunkkal. S ami ennél is rosszabb, hogy lép-ten-nyomon vétkезünk, bűnösök vagyunk, hogy oda kell állnunk Isten ítélőszéke elé, kivétel nélkül. De ez csak látszat, Isten a dolgokat a feje tetejére állítja. Testi születésünket egy másik, egy mennyei eredetű, Istentől jövő születés követi. Jézus feltámadott a halálból, s mi részesei lehetünk az Ő életének és feltámadásának. Akarsz-e vele együtt élni és feltámadni? Add oda a bűneidet s fogadd hálával a Kegyelmet!

„*Most már mindennek vége*” – szoktuk mondani. Isten pontosan az ellenkezőjét mondja: még csak most kezdődik igazán! Isten újrakezdi veled! S amit Isten elkezd, azt véghez is viszi. Ott, ahol a magunk kis élete végleg elsüllyedni látszik a gondok és félelmek sötét éjszakájában, Isten világosságot gyújt, s a horizonton ránc ragyog egy új világ fénye: Krisztus feltámadott a halottak közül. Már csak idő kérdése, hogy mikor érkezünk meg hozzá. Az örökség készen van! Te készen vagy? Nincs mindennek vége, még csak most kezdődik igazán. Életkedvünknek, örömünknek ez a forrása.

Élő reménységre szült újonnan minket Isten a Krisztus feltámadása által. Az ember lényegéhez tartozik, hogy reménykedik. Nem minden kívánsága teljesedik be a jelenben, de amit a jelen nem ad meg, azt elhozza a jövő. Sajnos, sok be nem teljesedett, eltemetett reménység is van. Életünk útjait számtalan eltemetett reménység sírköve jelzi. De a mai ige más reménységről, élő reménységről beszél, melynek semmi köze a kívánságainkat és terveinket kísérő aggodáshoz. Az élő reménység Isten erejére tekint, az Ő segítségében bízik. Ezt a reménységet már nem lehet és nem szabad eltemetni, hiszen Isten Jézus Krisztus feltámadása által egyszer s mindenkorra legyőzte a halált. Így fordította szomorúságunkat örömmre.

2. Kísértések között. Mi mindnyájan a Krisztus feltámadása és a magunk látható feltámadása között élünk, állandó kísértéseknek kitéve. A kísértés „*olaj a tűzre*”. Minél nagyobb a kísértés, annál jobban lángol a hit tüze. A kísértések a próbák végett vannak, ezért beszél Péter tűzben kipróbált aranyról. A kísértés és a kétely az újjászületés és a beteljesedés között élő ember hétköznapijainak megszokott, normális kísérői. Az újjászületett ember kísértések között élő ember. Bármennyire is meghatározó a szomorúság vagy a depresszió, ezek mégsem kicsinyhitűségünk jelei, hanem *útjelző táblák*, melyek arra figyelmeztetnek, hogy egyedül Isten irgalmasságában és megtartó hatalmában bízzál. A hit a kísértések között lesz kipróbált hit, de nem azáltal, hogy magam állnék el-lent a külső és belső nyomásnak és saját akaraterőmmel győzném le a kísértéseket.

Isten a szomorúságban élő embert is megörvendeztet. Soroljuk fel szomorúságunk néhány okát: nehézségek, hamis hírek, ellenségeskedés, harcok egyházi életünkben, viták az evangéliumról, életünk formálásáról. Van, akit kerül a munkatársa, másokat a saját családjá nézi ki. A tanuló teljesen magára marad osztálytársai között. A tanítót kiközösíti a munkaközösség. Van elég okunk panaszra és szomorúságra. De Isten mégis így szól: „...kibeszélhetetlen és dicsőült örömmel örvendeztetek!” Isten csak *teszteli a hitedet* és nem akar megszorítani téged. Isten senkit sem szomorít meg úgy, ahogy az ember teszi. Ő nem azt akarja, hogy bánatos légy, hanem azt, hogy a próbák és a kísértések által megtisztulj. A tűz nem tesz kárt az aranyban, sőt megtisztítja azt. A kísértések által csak megacélosodik és megtisztul a hitünk.

Úgy szeretnénk elkerülni, figyelmen kívül hagyni a nehéz időket, de ez lehetetlen. Ne felejtse el, hogy a próbák ideje csak *átmeneti idő*, a felkészülés ideje. A kolozsvári teológián a vizsgák idején azzal bátorított az egyik professzorunk, hogy ne féljünk a vizsgáktól, hiszen azok megmutatják, hogy mit tanultunk. Igaza volt, de mi akkor más véleményen voltunk. Mi úgy láttuk, hogy a vizsgák azt mutatják meg, amit nem tanultunk meg. Valóban, a próbák idején, amikor Isten előtt vizsgázunk, egyfelől kiderül gyengességünk, felkészületlenségünk és hiányosságunk, másfelől azonban ilyenkor tapasztaljuk meg a hit megtartó erejét. A keresztyén ember a próbák idején bizonyít. Ezért ne féljete a próbáktól, Krisztus nem hagy cserben benneteket.

3. Ne téveszd szem elől a célt! A hit célja a lélek üdvössége. Sören Kierkegaard sírkövén saját versét olvashatjuk: „Még egy kevés idő, és nyert ügyem lesz. A viták elnémulnak, s én megpihenek az élet vizének partján. Ott örökre Jézussal beszélhetek.” Ez a beteljesülés! A hitnek ez a célja. Keresztyén életünknek ez a motorja, mely lendületet ad, mozgásba hoz, elindít. Személyesen fogunk találkozni Istennel, akit most még nem látunk. Gondolj arra az emberre, akit évtizedekig nem láttál, majd összefutottál vele, újból viszontláttad s szemtől szembe álltál vele. Így lesz, de nem futólag, hanem örökre, amikor elérjük hitünk célját, a lélek üdvösségét.

Jövünk a mennyei dicsőség, de még nem vagyunk a célban. Ma még mintegy éjszakában élünk. Sőt annak, aki Krisztust követi, talán még sötétebb is ez az éjszaka, mint másoknak. Hiszen a Krisztus követését a világ ma is ellenséges érzülettel, értetlenséggel fogadja. De az éjszakára csak akkor jön napfény, ha nem téveszted szem elől a célt, Isten országát. Néha hiányzik a szó ennek az örömmek a kifejezésére. De érezzük ezt a kibeszélhetetlen örömet, hiszen bennünk van. Ez táplálja a hitünket s ad bátorságot továbblélni a cél felé. Ámen.

Szabados József

Kolozspata

Sáfárságra hivatással

Alapige: Zsoltárok 139,1–10

Bibliolvasás: Máté 25,14–30

Jó nekünk, ha önvizsgálatot tartunk és számot vetünk magunkkal. A felolvasott zsoltárrész nagyon jó és alkalmas erre. Álljunk az ige tükre elé, világíttassuk és vizsgáljuk meg magunkat.

Ma sokan vannak olyanok, akik ha nem is betegek, ez nagyon jó és fontos is, időről időre orvosilag ellenőrzik magukat, egészségüket. De ha valaki meg tudja tenni a teste és egészsége érdekében, épp olyan fontos és szükséges megtenni a lelkünk érde-

kében is. Egyedül lenni, elcsendesedni a mindent tudó, mindent látó és mindenütt jelen való Isten előtt, aki a szíveknek, veséknek vizsgálója.

A mi életünk itt folyik a földön és mindenki az ő erejéhez mérten megkapta a maga táalentumát, s azzal a saját felelősségére kell sáfárkodjék. A táalentumok példázata szerint a gazda mikor elment, amiye volt, átadta a szolgálknak sáfárságra, gazdálkodásra. Mi is mindenről, amit tőle kaptunk, számot kell adnunk. Kaptunk hitet, reményt és szeretetet, de nem csak lelki kincseket, hanem mindent, amink van. Hívó és hitetlen, keresztyén és nem keresztyén megkapta Istentől a maga táalentumát. Az ezzel való gazdálkodásért fogunk megítéltetni, mindenki aszerint, hogy hogyan használta, hogyan gyümölcsöztette földi életében az adott gyümölcsöket.

És elébe állva, mielőtt szó hagyná el ajkunkat, szívünkbe csendül a Zsolt 1–6 verse Isten mindent tudásáról: „Uram megvizsgáltál engem és ismersz.” Mikor nyelvünkön szó sincsen, minden utunkat jól tudod. Mielőtt kinyitnánk száunkat, mielőtt elhagyna szó ajkunkat, mindent tud rólunk, Iseri ültünket, járásunkat, fekvésünket, szándékunkat és gondolatunkat. Az Ő tudta és kegyelme nélkül élünk és vagyunk. Körülzár bennünket, felettünk tartja a kezét. Csodálatos ez a tudás! Fel nem fogható emberi ésszel és értelemmel. Jóbbal együtt vallhatjuk: „csoda dolgok ezek nékem, és fel nem foghatom.” S ha Ő így ismer bennünket, akkor eltitkolhatunk-e valakit előtte? Az Ő akarata nélkül még egy hajszál sem eshetik le fejünkről. Mások szémei elől sok mindent eltitkolhatunk, elrejtethünk, de előle semmit. Még azt sem tehetjük, amit Ádám tett, hogy elrejtőzzünk a sűrűbe, mert utánunk jön és megtalál, felfedi titkunkat.

Az úrnak vagyonát sáfárságra kapták a szolgálak. Éltek belőle, de ugyanakkor kamatoztatták is uruk javára. Dicséretbe részesültek: „jól vagyon jó és hű szolgálám” Isten ad testi erőt, szellemi képességet, anyagi javakat, hogy azokat gyümölcsöztessük, gyarapítsuk, használjuk. Senkitől sem kíván erején felüli áldozatot, de azt, amit kaptunk, embertársaink javára és Isten országa építésére kell hogy használjuk. Ne azért kapjuk, hogy elássuk, mert Isten előtt nincsen menedéke annak, aki nem gyümölcsözteti azt. Gonosz és rest szolga, vegyétek el tőle a táalentumot és őt vessétek a külső sötétségbe.

Rejtőzködjünk el Isten elől? De hova rejtjük el magunkat, bűnös életünket, cselekedeteinket, gondolatainkat, vágyainkat? Ne felejtjük el azt soha, hogy mi leginkább ahhoz a szolgálhoz hasonlítunk, aki az egy táalentumot kapta és elásta. Az a véleményünk sokszor önmagunkról, hogy nekünk nincsen semmi befolyásunk, lehetőségünk és erőnk a köz ügyei javulásában. Vannak, akik nálunknál tehetségesebbek, intézzék, csinálják ők. Ez a gondolkodásmód ásatta el a táalentumot a rest szolgálával!

Mi is táalentumot kaptunk. Azzal sáfárkodnunk kell. A magunk által szűknek, kicsinek, jelentéktelennek ítélt életünkkel induljunk el az Úrnak szolgálatára. Krisztus körül is egytáalentumos emberek szolgáltak. Krisztus egyetlen adakozást említ meg, egy szegény asszony két fillérért, amelyet a perselybe tett, ezt vette észre. Sok gazdag ember tett ennél többet a jeruzsálemi templom perselyébe. De Jézus azokat nem emelte ki, csak azt, aki mindenét odaadta, amiye volt.

Hova rejtjük el magunkat? Sehova, mert Isten mindenütt jelenvaló. „Hová menjek a te lelked elől és a te orcád elől hova fussak? Ha a mennybe hágok fel, ott vagy; ha a Seolba vetek ágyat, ott is jelen vagy. Ha a hajnal szárnyaira kelnék, és a tenger túlsó szélére szállanék: ott is a te kezéd vezérelne engem, és a te jobbkezéd fogna engem.” (Zsolt 139,7–10) Miért van így? Mert Isten a mi titokzatos Formálónk. A nagy Alkotó előrelát és tervez. Amikor egy-egy élet teljessége szerint kirajzolódik, azt magáénak vallja és bejegyzí az Ő nyilvántartásába. Hisszük, hogy gyermekei vagyunk és Krisztusért be vagyunk vezetve az élet könyvébe.

Csodálatos ez az Isten gyermekei előtt. Kifürkészhetetlenek Isten szándékai, és mégis milyen drágák.

Eddigi életünk eseményei mögöttünk állanak. Felismertük-é azokban Isten csodálatos gondviselését, mindenhatóságát? Felismerjük-é most az Ő jelenlétét? Felteszi nekünk is a kérdést, mint egykor Péternek, de vajon tudunk-é Péterrel együtt szólni: „Uram, te mindent tudsz!”

A zsoltáros egy imádsággal fejezi be önvizsgálatát: „Vizsgálj meg engem, oh Isten, és ismerd meg szívemet! Próbálj meg engem, és ismerd meg gondolataimat! És lásd meg, ha van-e nálam a gonoszszágnak valamilyen útja? és vezérelj engem az örökkévalóság útján!” (Zsolt 139,23–24)

Nekünk is szükséges szólnunk az önvizsgálat során. Kérnünk kell Istent csendesen: Taníts meg engem Uram szeretni azt, amit Te szeretsz, gyűlölni azt, amit te gyűlölsz, utálni azt, amit Te utálsz, és segíts engem úgy sáfárkodni és úgy élni, hogy megkapjam én is a felemelő jutalmat: „menj be a te Atyádnak örömébe” Mert az lesz boldog ember, akit az Úr, amikor eljön, mindenben hűséges sáfárságban talál. Ámen.

Emlékszem valakire, egy összetört férfire, aki egészen másképp nyitott be hozzám. Elmondta egész elrontott életét őszintén, becsületesen, kertelés és önmentegetés nélkül. Felmondta, hogy mart el mindenkit maga mellől: feleséget, gyermekeket, barátokat gonoszul, csalárdul! – Van-e mentség a számomra? – kérdezte a hosszú életgyónás után. Van még hely a világon, ahova halálos magányomban és kínomban fordulhatnék?

– Egy, egyetlenegy van – mondtam –, mindkettőnk számára: az az egy hely, ahova a testi-lelki kínjában gyötrődő lator is fordult, Krisztus keresztje felé:

„Uram, emlékezzél rólam!”

És megemlékezett róla.

És megemlékezik rólunk is, ha – lemondva mindenféle önmentegetésről – rábízzuk magunkat az egyetlen érvényes mentségre: Jézus Krisztusra!

Ő az egyetlen, Akitől érvényesen megtudhatjuk: kicsoda az Isten, és ki a felebarátunk! A Nagy Véres Út egy döntő elágazásánál ott vár a mentség és a felismerés helye is: A Krisztus Keresztje!

Gyökössy Endre

Virágvasárnapi prédikáció

Visky János

Kolozsvár–Bulgária-telep

Kicsoda ez?

Alapige: Máté 21,9–11

Bibliailvasás: Máté 21,1–11

A virágvasárnap üzenete hangzik ma alapigénkől. Érezhető ebből, hogy valami nagy, szent várakozás feszül a levegőben, midőn egész Jeruzsálem a páska ünnepére készül. Benne van ez a várakozás évről-évre mindnyájunk szívében. A hosszú, hideg tél után a természet is sóvárogja már a Nap melegét, a hosszabb ideig tartó világosságot, a sötét éjszakák rövidülését. Várja a rügyfakadást, a mezők virágba borulását. Jelei ezek annak, hogy az élet sarjad, utat tör magának, megpezsdiül valami, de nem csak odakint a természet világában, hanem a sokszor dermedt, belső életünkben is. Ilyen nagy várakozás égett a levegőben akkor, amikor Jézus Krisztus a hozsánnázó tömegek élén megérkezik Jeruzsálembe.

Muraközi Gyula így írja le ezt a nagy várakozást egyik versében: „Uram, sírva kérlek, kérlek,/ mint május-eső a kelő vetésnek, /mint börtön-nyitás elsorvadó rabnak, / mint hűvös patak lázas sivatagnak, / mint kárhozottnak egy csepp égi béke, / mint anyamosoly haldokló szemébe, / úgy kellesz most, úgy kérlek, esdlek, várlak. / Minálunk nem volt még virágvasárnap. / Kezünk remeg és fogynak már a mecsek. / Krisztusom, én várom az érkezésed!”

Én nem tudom, testvérem, hogy te milyen várakozással jöttél ma ide újból virágvasárnapot ünnepelni. Érzed-e, hogy lelked ugyanolyan kiszikkadtan várja a mennyei harmatot, mint a kelő vetés a májusi esőt? Vajon lelked ugyanúgy várja a Krisztus által hozott szabadságot, mint az elsorvadó rab a börtönajtó megnyílását? Vajon ugyanúgy várja a te kiszikkadt szíved az égi üdítést, mint a sivatag a hűvös patakot? Vajon fel tudod-e becslülni igazán azt a csepp égi békét, amit a Béke Fejedelme tud hozni ebbe a békétlen világba és a te békére sóvárgó szívedbe? Ha igen, akkor tudsz a költővel együtt úgy fohászzkodni: „Uram, kellesz most! Esdve kérlek, esdve várlak, mert nálam talán sohasem volt igazi virágvasárnap!” Azaz: hallottam én már Rólad, de én még soha nem tudtam neked hozsánnázni, mert a kétezer éve prédikált Krisztusban nem ismertem még fel személyes életem Urát, aki előtt porba hull palmaág és köntös, makacs és büszke ember, hogy Előtte meghajolt életünk azt zengje és sugalmazza, hogy Ő az Úr és Reá várunk ma is.

Testvéreim, ezt a várakozást Jézus különös módon elégitette ki. Nem úgy, ahogyan elképzelték a tömegek, a főpapok és az írástudók. Jézus ugyanis mindig meghökkentő módon jön, úgy, mint akkor Jeruzsálembe. Ki gondolt volna arra, hogy a várva várt Messiás, a római iga alatt nyögő zsidó nép szabadítója egyszerű szamarháton fog érkezni? Szokatlan ez és váratlan. Hát nem paripán érkezik, nem hadvezérként, fegyveres csörtetés közepette, daliás hadfiak kíséretében? Csak ilyen szedett-vetett, fegyvertelen, kopott ruhájú, poros kis tanítványi sereg jut neki? Nem lármáz, nem harsog. Sőt, ha jól megnézzük, különös szomorúság bujkál a szemében. Valami csendes kétségbeesés ül ki az arcára. S lám, máris könny pereg a szeméből. Mi az? Talán nem sír a király? Miféle király ez, aki így jön? Nem különös? Nem furcsa? Az ember a pompára vágyik, a feltűnő ragyogásra, a nagyság, a hatalmasság, a fenség jeleit várja. Akkor tud hitelt adni az

érkezőnek. De így? Így máris különös csalódás kezd úrrá lenni némelyeken. Hiszen e menetnek az iránya sem jó már. Nem a királyi palotát célozza meg, hanem egyenesen a templom felé tart. Hát nem a földi királyt akarja elűzni a trónjáról? Hát nem következik a rég sóvárgott, látványos uralom-váltás? Úgy tűnik, hogy nem!

Néhány évvel ezelőtt különös érkezésben volt része Afrika egyik szegény országának, Zambiának, amikor a fővárosában, Luszakában egy élelmezési világkonferenciára érkeztek a résztvevők. A szegény afrikai országok mezőgazdasági miniszterei a konferencia helyszínére káprázatos Mercedesekkel jöttek, úgy, ahogyan a miniszterekhez illik. Igen, ám, csak hogy a Mercedesekkel érkezők mellett egyszer befut egy kerékpáros férfi is. Döbbenet nézik az érkezők, hogy ez is az előkelő társasághoz tartozik, ő is a konferencia egyik meghívottja. Ki volt ez az ember? Nem más, mint az egyik világhírű Afrika-szakértő, az egyik neves francia közgazdász, aki felismerte, hogy a nagyon szegény afrikai országok világélelmezési konferenciájára ellentmondásos dolog lenne fényes limuzinnal érkeznie. Amikor éhező milliókról lesz szó egy ilyen ülésen, ehhez méltó, egyszerű módon kell érkezni – gondolta. Jelezte ezzel azt, hogy nem elég hangzatos szavakat mondani az éhező milliók megsegítéséről, hanem takarékoskodva lehet tenni is valamit értük.

Három éve temették el Hollandia volt királynőjét. Olvastuk róla: népszerűségének egyik oka éppen az volt, hogy egyszerűen élt. Kerékpárossan közlekedett, így látogatta az öregotthonok lakóit. Sőt, azt mondta, ha nem született volna királyi családba, szíve szerint szociális gondozó lett volna, hogy az elesettek, betegek, elhagyottak gondozását végezze. Igen, lehet így is közlekedni és élni! Csak hogy ez nem igen ízlik mindenkinek! Az alázat, a szelidség, az egyszerűség útja – nem olyan kívánatos. Manapság a tömegek azt szeretik, hogy egy-egy híresség nevét skandálják. Egy rock-koncerten akár a bútorzatot is képesek összetörni, miközben tombolva kiáltják a sztárok nevét. Egy nagy futballmérkőzésen tömegek tudnak ordibálni azért, hogy a kedvenceiket támogassák. Vajon, hol vannak ma azok a tömegek, amelyek szívéből, őszintén hozsánnázva tudnák kiáltani a Jézus nevét? Miért van az, hogy manapság egyre megszokottabb a tévében is a mocskos szöveg, a csúnya viccek, a kétértelmű beszéd, és már az emberek legyintenek reá, meg se döbben senki rajta. De, ha Jézusról kezdenének a tévében naponta beszélni, akkor bizonyára sok irányból tiltakozások hangzanának el, a modern világ elvárásaira hivatkozva.

Nos, hát kérdezhetnénk: az a Jézus, aki ilyen meghökkentő módon érkezik, kell-e nekünk egyáltalán? Mert, nézzük csak, hogy érkezik? Azontúl, hogy számárháton jön, amikor bemegy Jeruzsálembe, a tömegek elkezdik skandálni: „Hozsánna a Dávid Fiának! Áldott, aki jön az Úrnak nevében! Hozsánna a magasságban!” Az ószövetségi prófécia szerint ez csakis a Messiásnak kijáró kiáltás. Bizony, a papok, az írástudók nagy gyanakvással figyelik, mi zajlik odalent az utcán. Palotáik ablakából lesik, miféle felhajtás ez. Ki az, aki így engedi fölverni Jeruzsálem csendjét? Miféle tolongás ez a szent város utcáin? Kicsoda ez? – kérdezik felháborodva. Kicsoda ez, aki túri, hogy Messiásként fogadják, holott semmi jele annak, hogy ő lenne a Messiás? Ő lenne az, akire az egész világ vár, aki elveszi a világ bűneit? Lenne ennek az egyszerű mezítlábas prófétának hatalma arra, hogy a kígyó fejére taposson és megtörje a bűn erejét? Ez lenne az, aki leprásokat megtisztított, aki hét ördögtől megkötözött lelkeket szabaddá tett? Ő lenne az, aki kapzsi Zákeusokat pénzosztó, bőkezű emberré tett? Nem úgy néz ki!

Ki ez? – kérdezik felháborodva. Csak hogy a felháborodás ezután következik igazán, amikor a templomba érkezve Jézus nekiront a pénzváltók asztalának, s feldönti azokat, korbácsot ragad a kezébe, s megsuhintja azok hátán, akik az imádság házát latrok barlangjává züllesztették. Vajon mit gondolnánk, ha ma egy ehhez hasonló jelenetnek len-

nénk a tanúi? Azt, hogy ez a Messiás? Nem inkább azt, hogy valami csendháborító ez? Nem veszi tekintetbe a templom szentségét? Vajon kinek van igaza? Azoknak, akik megengedték a templomudvarban a pénzváltást, a galambok árusítását, a vele járó vásári zajt, a jövés-menés szentségtelen lármáját? Vagy annak a Krisztusnak, aki átviharzik a templomudvaron, mégpedig abból a célból, hogy rendet teremtsen? Dehát, nem volt ott rend? – kérdezhetnénk. Hiszen a korabeli leírások szerint ott volt a helye a pénzváltó asztalnak, meg a galambárusoknak is. Mert hát, római pénzzel nem lehetett templomadót fizetni, csakis zsidó pénzen. A pogány pénz ugyanis megszenteltetlene volt a szent helyet. S a messziről érkezett zarándokoknak be kellett szerezniük valahol az áldozati állatokat: a bárányt vagy galambot. Nem hozhatták napokon át messziről a forró sivatagon keresztül ezeket az állatokat. Helyben kellett megvásárolniuk. S ez az adás-vevés valahol ott hátul, a templomudvar sarkában volt, mégsem éppen az oltár mellett. Csakhogy ennek a lárma az egész szenthely csendjét megzavarta, fölborította. S e fölborult rendet és isteni csendet akarja Jézus helyreállítani. De ilyen erőszakos módon? – kérdezhetnénk. Mint ahogy ezt kérdezték akkor, ott a szenthely urai és védelmezői is.

Hát, így jön ez a Jézus? Úgy, hogy a meglévő rendet fölborítja? Úgy, hogy a régi szokásokat keresztülhúzza? Úgy, hogy a megszokott együttlét rendjét átszervezi? Kibillent minket látszólagos egyensúlyi helyzetünkől? Igen! Mert, jaj, nagyon sok veszély rejlik a látszólagos egyensúlyi helyzetben, a jól kitaposott egyházi rend ösvényén! Mert, noha sokat tudunk mi Istenről, de a Vele való mélységes együttlétnek a csendje rég kiveszett már ebből a zajos világból, s gyakran abból az egyházi életből is, ahol látszólag minden ékesen és szép rendben zajlik. Szükség lenne egyszer arra, hogy Jézus radikálisan belenyúljon ebbe a látszólagos rendbe, ami már rég megfojtotta az isteni Lélek életadó erejét, ami már rég nem engedi áradni azt a lüktető tavaszi életenergiát, ami fölborítja a télnek látszólagos nyugalmi állapotát. Amikor pattanni kezd a rügy, amikor a fű fölnyomja a föld kérgét, s amikor minden zsongani kezd – ez az élet rendje, s ezt akarja Jézus elhozni. S ezért jön így, hogy mi akár rá is kérdezzünk arra, hogy kicsoda ez?! Aki nem illik bele a mi szokványos rendünkbe, aki mindent másként cselekszik, mint ahogy mi azt megszoktuk.

Vajon miért cselekszik mindent másként? Azért, mert amit megszoktunk, abból már rég kiveszett az isteni élet lüktetése. Az gyakran nem egyéb, mint az istennélküliség látszólagos rendje. Ez az, ami fáj Jézusnak, s ez az, ami miatt akár sírni is képes Jeruzsálem közelében. Ezért lesz Jézusban az ünnepelt virágvasárnapi királyból egy síró próféta, aki előre látja ennek a most csupán külső lelkesedésből ünneplő tömegnek a rövidesen bekövetkező pusztulását. „Jeruzsálem, Jeruzsálem, ki megölöd a prófétákat”, – most ujjongsz, ünnepelve, de néhány nap múlva engem is megölsz majd. Igen, mert ez a tömeg még mindig csak felszínesen gondolkodik, még mindig nem tudja, mennyire szükség van Jézusra, nem csak az ilyen ünnepi felvonulás tömeges rendezvényein, hanem a hétköznapi mélységében, a tülekedés poklában, ott, ahol folyik a vér, ahol robantások sora zajlik, ahol válások keserítik meg a házások életét, ott, ahol gyermekek hullnak ki a megbomlott családi fészekből, ott, ahol kórházak sokaságában a betegek tömege várja gyógyulását, igen, ott, ahol a munkahelyen a kenyérért való harc dúl, ott, ahol az érdekek ütköznek, ahol a mindennapi életünk a maga szürkeségében és unott egyhangúságában már rég kiegészve zajlik, igen, ott kellene jelen lennie ennek a Jézusnak. Mégpedig úgy, ahogyan mi ritkán tudjuk igazán megtapasztalni.

Valahogy úgy kellene, ahogyan *Wilhelm Busch*, a közismert német lelkész leírja, miként élte át a hitleri börtön elkésztő mélységében a Jézus Krisztus érkezését: „Egyszer átéltem a fogházban, amint elszabadult a pokol. Átmenő szállítmányt hoztak, olyan embereket, akiket koncentrációs táborokba akartak továbbítani. Részből bűnözőket,

részben ártatlanokat, köztük zsidókat, akiknek semmi reményük nem volt többé a szabadulásra. Ezekre az emberekre egy szombat este rátört a kétségbeesés. Mindenki ordított. Ezt el sem tudja képzelni az, aki nem volt ott. Egy egész ház, tele a kétségbeesés zárkáival, ahol mindenki kiabál, dörömböl a falakon, az ajtókon. Az örök idegesek, revolverrel a mennyezetbe lönek, körberohangálnak, egy embert összevernek. Én a zárkában ülök és azt gondolom: ilyen lesz a pokol. A helyzet leírhatatlan. Ekkor eszembe jut Jézus. Hiszen ő is itt van. Elmondom önöknek, amit valóban átéltem. Halkan, egész halkan, azt mondtam a zárkában: Jézus, Jézus, Jézus! S három perc múlva csend lett. Értik? Hozzá kiáltottam, senki nem hallotta, csak Ő. S a démonoknak távozniuk kellett. Azután hangosan énekelni kezdtem, pedig szigorúan tilos volt: 'Jézus, életem, öröme szívemnek, és üdvösségem, jövel, Uram, várlak, karjaimba zárlak, édes reményem!' Minden fogoly hallotta. Az örök egy szót sem szóltak, pedig hangosan énekeltem. Barátaim! Akkor valamit megértettem abból, mit jelent, ha valakinek megérkezik a Megváltója."

Testvéreim! A szürke hétköznapi rohanása közepette, ott, ahol sokan úgy érzik, pokol az élet, ott kellene valami hasonlót átélnünk nekünk is. Ehhez azonban szükséges a lélek csendje, a kételkedés-mentes viszonyulás Jézushoz. Nem azt kérdezni, kicsoda ez, aki jön, hogy belekontárkodjon életembe, át akarva rendezni azt? Aki jön, leleplezni bűneimet, s jön, hogy titkos szenvedélyeimre is rávilágítson. Ez a Jézus úgy érkezik, hogy Általa legyen esélyünk arra, amire szívünk annyira vágyik: igazi ünnepre. Olyan ünnepre, amiben helye van Neki. De, nem csak egy rövid felbuzdulás erejéig, hogy utána, csalódva Benne, ejtsük Őt, azt mondva, nem illik bele modern világunk hétköznapi képébe. Vagy, azt kérdezve talán: mit kezdjek Vele holnap, a munkahelyemen vagy az iskolában? Mit kezdjek vele az utcáskoron állva, amikor a haverek társaságában a pikáns viccek sora hangzik? Ott már nincs helye neki. Onnan eltűnik ő maga is, különösen, ha én szégyellem vállalni és megvallani őt. De ott, ahol a hétköznapi mélységében a poklok ereje tombol, s én mégis vállalom Őt, s szívem mélyén segítségül hívom, hogy elűzze a démonokat, ott igenis lesz virágvasárnap ujjongás, és lesz a léleknek tartós öröme. Ott a kételkedő kérdés: „Kicsoda ez?” – átváltozik ujjongó biznyságtéttel: Ez a názáreti Jézus, a Messiás! Az a próféta Ő, aki jön, hogy kijelentse nekem az Isten titkait, az a Király, aki nem erőszakkal, hanem szeretetével uralkodik indulataimon, nyelvemen, bűnös vágyaimon, érzéseimen, akaratosságomon és csökönyösségemen, aki jön, hogy rendet teremtsen egyéni és családi életünkben, hogy végre az Isten mennyei rendje érvényesüljön szétzilált földi életünkben. Vajon, ilyennek ismered-e Őt? Ha igen, akkor nemcsak egy felszínes mozdulattal terítesz felső ruhát gondolatban és lélekben Eléje, hanem kiszórod minden kincsedet Eléje, azt mondva: Uram, elég vagy te nekem! Hadd hulljon Eléd a porba minden hódolatom, büszkeségem és nagyságom, ha cserébe megkapom a te szeretetednek és mennyei békeségednek tartós kincseit, tisztaságot és szentségedet, hogy lássam már helyesen az életet, helyemet a világban, s lássam a feltámadott Krisztust a mennyei dicsőségben is. Ámen.

Prédikációk húsvét nagyhetére

Lőrincz István

Marosvásárhely–Alsóváros

Jézus és a rómaiak

Jézus hallgatása és Pilátus

Alapige: Márk 15,5

Mindnyájan ismerjük a mondást: belekerült, mint Pilátus a Credoba. Ez azt jelenti, hogy valaki úgy sodródik, keveredik be egy bizonyos ügybe, hogy tulajdonképpen nem is akarja, semmi köze sincs a dologhoz, de bizonyos körülmények folytán mégis belekerül, belesodródik, és állást kell foglalnia. Jézus idejében Izráel országa is római provincia, római tartomány, ott vannak a megszálló katonák, és ott van a császár megbízottja, a római helytartó, aki Kr. u. 26 és 36 között épp Pilátus. Ezért a Jézus szenvedéstörténetének egyik kulcsszereplője épp ő lesz, valamint azok, akik a római hatalom apparátusához tartoznak, katonák és katonatisztek.

Tudjuk azt, hogy épp a fent említett okokból kifolyólag a halálos büntetést csak a helytartó mondhatta ki, ezért viszik őt Pilátus elé. Ő kell kihallgassa és eldöntse, hogy felmenti-e, vagy pedig úgy, ahogy a nép vallásos vezetői kérték, kimondja a halálos ítéletet. Most épp ez a kihallgatás folyik. Ennek a kihallgatásnak a rendjén Jézus egy adott pillanatban elhallgat, a hallgatást választja. Nem hajlandó válaszolni azokra a vádakra, amiket a zsidók a helytartó elé terjesztenek. Pilátus nagyon elcsodálkozik Jézus hallgatása felett, hiszen egyáltalán nem magától érthetődő, hogy egy vádlott nem válaszol és nem próbálja mentesíteni magát, nem próbálja megcáfolni az ellene felhozott vádakot. Pilátus külön is felhívja Jézus figyelmét az ellene felhozott vádakra. De Jézus hallgat, mint ahogy hallgatott Kajafás előtt is és hallgatni fog Heródes előtt is.

Mi lehet Jézus hallgatásának az oka? Semmiképpen sem az, hogy Jézus figyelmetlen, vagy pedig nagyon fáradt lett volna. Ez a hallgatás tudatos hallgatás, Jézus nem akar megszólalni. Egyrészt be kell hogy teljesedjen a prófécia: mint juh az őt nyírók előtt, néma maradt. Péter is azt írja erről később a levelében: „szidalmaztatván viszont nem szidalmazott” Kétségtelen, hogy ezek a vádak szidalmakként hangzanak Jézus felé. Jézus nem hajlandó ezeket a szidalmakat viszonzni. Jézus hallgatása hozzátartozik az ő szenvedéséhez.

De Jézus nem hallgatott végig Pilátus és Kajafás előtt. A kihallgatás bizonyos szakaszaiban igenis beszélt és válaszolt az őt kérdezőknek. Nem igaz az, hogy Jézus nem tudott beszélni. De itt Jézus mégis a hallgatást választja, mint a szenvedés kifejezésének egyik formáját. Ez a hallgatás is mutatja, hogy milyen nagy volt a Jézus szenvedése.

Érdekes az, hogy amikor Pilátus megkérdezi Jézustól, hogy Ő-e a zsidók királya, erre Jézus igenlően válaszol. „Te mondád” – hangzik Jézus válasza. Mintha azt mondaná: igazad van, úgy van. Erre a kérdésre Kajafás előtt is ugyanígy válaszol. Egy pillanatig se hagyja vádlóit bizonytalanságban ebben a kérdésben. De Jézus hallgat akkor, amikor egy bizonyos kérdést tesznek fel neki. Akkor hallgat, amikor megtévesztő, rosszindulató kérdéseket tesznek fel neki, hogy azokkal kelepébe csalják. Ezekre a kérdésekre nem hajlandó válaszolni.

Jézus egész pere tele van hazug vádaskodással, gyalázkodással és csalással. Nem az igazságot mondják, hanem épp az ellenkezőjét. Hamis vádakkal illetik Jézust. Jézus

nem védekezik a hazugságokkal, gyalázkodásokkal szemben. Mintha nem is hallaná ezeket a szavakat. A Jézus hallgatása egyfajta tükör, amibe ellenségeinek bele kell tekinteni, hogy meglássák: mennyire mélyre jutottak ők maguk. Jézus hallgatása néma vád a hamisan vádaskodókkal szemben. Ebben a csendben ezek az emberek lelkiismeret-furdalások között rá kellene ébredjenek az igazságra. Jézus hallgatása a legítéletesebb vád ellenségeivel szemben. Pilátus e csend által is meg kellene lássa, hogy az előtt álló vádlott ártatlan és fel kellene mentenie. De Pilátus addig nem jut el, csak a csodálkozásig.

Ezek után nézzük meg, hogy milyen üzenetet hordoz ez az ige a mi számunkra! Jézus hallgatása hatalmas felszólítás a megtérésre. Ebben a csendben mi is magunkba kell néznünk és meg kell vizsgálnunk önmagunkat. Ebben a csendben meg kell látnunk, hogy mi halálra méltó bűnösök vagyunk, mert mi is telve vagyunk hazugsággal, csalással, gyalázkodással. Mi is mindenkit vádolunk, csak épp önmagunkat nem. Vádoljuk a körülményeket, a körülöttünk lévő embereket, csak épp magunkat tartjuk jónak és hibátlannak. Gyakran magát Istent is vádoljuk, vagy éppen Krisztust.

A másik üzenet, hogy nem elég csodálkozni Jézus felett. Sokan voltak a világtörténelemben olyanok, akik csodálták Jézust, de nem követték Őt. Ő nem csodálókat akar, hanem olyanokat, akik engedelmesen követik Őt. Ámen.

A római katonák gúnyolják Jézust

Alapige: Márk 15,18

Ha valaki nem ismerné az összefüggéseket, azt gondolhatná: végre Jézus megkapja a neki kijáró tiszteletet. Mert íme, a katonák köszöntik Őt, hódolnak előtte, mint a zsidók Királya előtt. Valószínű, hogy a katonák végig ott voltak a kihallgatáson és hallották a Jézus és Pilátus között zajló beszélgetést. Pilátust nagyon is érdekelte a Jézus királysága és kifejezetten rákérdezett erre. Hallották azt, amikor Jézus erre a kérdésre igenlő, megerősítő választ adott. Ezek után Jézus a katonák kezére kerül. Jézust elvezetik, miután a zsidók Barabás szabadon bocsátását Pilátustól megkapták. Ebben a pillanatban Pilátus már nem látja Jézust és így a katonák csúfot űzhetnek vele, azt tehetnek vele, ami nekik éppen tetszik. A katonák nem cáfolják meg azt, amit már amúgy is tudunk róluk: durván és keményen bánnak Jézussal. Hadd lássa meg ez a Jézus, hogy mit kap az, aki egy római tartományban magát királynak meri nevezni. Ezért kicsúfolták Jézust. Megjátsszák a Jeruzsálembé való bevonulást. Csúfságból hódolnak, meghajolnak előtte. Ezzel mérhetetlen lelki szenvedést akarnak okozni neki, mint ahogy testileg a töviskorona jelent számára kimondhatatlan szenvedést.

Kitalálják, hogy egy kopott katonaköpenyt adjanak rá, ami a királyi palástot jelképezi, azon töviságakból pedig, amelyeket azért hoztak oda, hogy azzal tüzeljenek és melegegjenek, koronát készítenek és nyomnak homlokára. Egy királyi jogart helyettesítő nádszálát is nyomnak a kezébe. De még ez se elég nekik, mert ezek után arcába köpnek, ami abban a korban is a legmélyebb megaláztatást jelentette, az emberi méltóság sárba tiprását. Ezzel azt fejezik ki, hogy Jézust már nem is veszik emberszámba, hisz véglegesen ki van taszítva az emberek közösségéből, az emberi társadalomból. Ő a teljességgel kitaszított, a halálraítélt, a társadalom söpredéke, aki nem érdemel mást, csak megvetést, megaláztatást és kegyetlen halált. Vele már azt lehet tenni, amit ezek az emberek akarnak. Rajta kitölthetik állati ösztöneiket. Az emberi gonoszság minden kegyetlenségét reá lehet zúdítani. Látszólag imádják Jézust, de valójában csúfolták, megvetik, megalázzák, az emberi méltóság legparányibb megnyilvánulását is megtagadják tőle.

Jézus pedig eltűri ezt a gonosz játékot. Eltűri és elszenvedi, hogy csúfot üzzenek belőle. Bár Ő királyi méltósággal bír, eltűri, hogy még egy egyszerű polgárnak kijáró tiszteletet se kapjon az emberektől. Mindez a siralomházban történik, ahonnan Jézus nem-sokára el fog indulni a kereszt felé.

Mi azonban tudjuk, hogy mindezeket a szenvedéseket át Jézus az üdvösséget szerzi meg a mi számunkra. Ez is beletartozik a mi megváltásunk csodálatos munkájába. Mert a bűn rólunk is letörölte az istenképűséget, s itt gondolhatunk azokra a szörnyűségekre, amire nem csak a római katonák voltak képesek kétezer évvel ezelőtt, hanem amiket az ember ma is képes elkövetni. A római katonák viselkedésében azt a mélységet láthatjuk, amibe az ember a bűn miatt jutott. A bűnben fogantatott és született ember önmagától csak ennyire képes. De Jézus áldozata és annak ereje visszaállítja istenképűségünket, visszaadja azt az istengyermeki méltóságot, amit a bűn letörölt rólunk. A hitetlen ember ma sem jut tovább, mint Jézus kicsúfolásáig. Lehet, hogy ez nem történik ilyen borzalmas formában, de lényegében mégis ugyanez történik. A hívő ember nem csúfolja Jézust, hanem teljes szeretettel és tisztelettel imádja és dicsófti Őt, szavaival és cselekedeteivel egyaránt. Ámen.

Jézus és Klaudia

Alapige: Máté 27,19

Különös, hogy a Jézus perébe egy asszony is beleavatkozik, akinek aztán tényleg semmi köze sincs az eseményekhez. Ez abban az időben teljességgel ritka dolognak számított, szinte nincs rá példa a történelemben. Hiszen mi köze van egy asszonynak ehhez az egész dologhoz? Minek avatkozna ő bele ebbe a dologba, ami nem reá tartozik, hisz ez a férjének, meg a nép vezetőinek, a katonáknak a dolga? Klaudia, hisz a hagyomány szerint így hívták a Pilátus feleségét, álmodást látott. Ez valószínűleg még azon a reggelen történhetett, amikor férjét már kora hajnalban hívták, hogy a Jézus perében mondja ki a halálos ítéletet. Különböznem kellett volna üzenjen a férjének, akkor ezt kettesben szépen megbeszélheték volna. De mivel ebben a dologban nem tudott a férjével beszélni, ezért egy követet küld hozzá, akin keresztül megpróbál beleszólni az események alakulásába. Az üzenet nagyon rövid és velős, csupáncsak két rövid mondatból áll. Ne avatkozzál ennek az igaz embernek a dolgába. Ne foglalkozz vele, tégy úgy, mintha számodra nem is létezne. Ez nem a te dolgod, ez nem a te ügyed, hagyd békét ennek az egész dolognak. A második mondatban megindokolja kérését: mert ma álomban sokat szenvedtem miatta.

Érdekes dolog betekinteni ezen igeveres magyarázatába és látni azt, hogy különböző korokban, különböző igemagyarázók hogyan értelmezték a Jézus szenvedéstörténetének ezt a mozzanatát. Az igemagyarázatok két irányba mutatnak, és szöges ellentétben állanak egymással. Az egyik vélemény az, hogy Pilátus felesége egy isteni üzenetet hordoz a Jézus perében. Eszerint ez az álom egy isteni kijelentés lenne. A másik vélemény ennek az ellenkezőjét állítja, s eszerint ez az álom az ördögtől lenne, hiszen megpróbálja Pilátust visszatartani attól, hogy Jézus felett kimondja a halálos ítéletet, és így akadályá válna a megváltás útján. Pilátus felesége eszerint ugyanazt teszi, amit Péter is tesz: vissza akarja tartani Jézust a szenvedéstől és így a megváltást akadályozná meg. Vagy lenne még egy harmadik lehetőség is? Klaudia valószínűleg szintén hallgatta a pert és hallotta azt is, hogy milyen vádakot hoznak fel a zsidók Jézus ellen. Klaudia meg van győződve Jézus ártatlanságáról. Az ő szívében tisztelet támadt e különös személy iránt. Ő azt is érzi, hogy ez az egész ügy nagyon veszélyes lehet férje számára. Azt érzi, hogy a halálos ítélet kimondása végül is férje ellen fordulhat. Nem tudja, hogyan történhetik ez, de nagyon fél, hogy az események ilyen irányba fognak elmozdulni.

Különös dolog, hogy Jézus ártatlanságát egy olyan valaki bizonyítja, akitől ezt a legkevésbé várnánk. Mi úgy tekinthetünk erre a mozzanatra a Jézus szenvedéstörténetében, mint amiben Isten gondviselését láthatjuk. Bármi is legyen Klaudia beavatkozásának az indítóoka, de ebben Isten gondoskodik arról, hogy Pilátus meggyőződjön Jézus ártatlanságáról. Pilátusnak nincs mentsége, mert íme, a saját felesége is felmenti Jézust. Pilátust Isten a feleségén keresztül figyelmezteti. Különös, ahogy Klaudia megfogalmazza az üzenetét. Ő úgy gondolja, hogy elég az, ha a férje nem avatkozik ebbe az egész dologba. Ezzel ő egyfajta semlegességet kér a férjétől. Mintha azt mondaná férjének: ne tégy semmit ellene, de ne tégy semmit érte se. Légy semleges ebben a dologban, ne mondj se jót, se rosszat.

Két dolog lesz ebben világossá. Az egyik Isten gondviselése, hogy Pilátus meggyőződhessen Jézus ártatlanságáról. A másik azonban egy veszélyes magatartásra való figyelmeztetés. Klaudia meg akarja menteni a Jézus életét, de nem akarja Jézust követni. Ez az asszony a Jézus iránti semlegesség klasszikus példája. Ő az az ember, aki nem akar dönteni, se így, se úgy. Nincs Jézus ellen, de nincs mellette sem. S így tulajdonképpen ellene lesz. Nem lehet semlegesnek maradni. Vagy mellette, vagy ellene. Vagy hideg, vagy hév, szól az intés a mennyből a laodiceabeli gyülekezethez és hozzánk is. A langymelegség a legrosszabb megoldás, ezt kiköpi az Úr szájából. Pilátus felesége a szenvedéstörténetben ennek a megrázó példája. Ő nem akar dönteni, nem akar beavatkozni ebbe a dologba, ő kívül akar mindenen maradni. Ő csak megvallja, hogy Jézus igaz, de nem dönt mellette, nem indul el követésére. Így, visszatekintve szemlélve, ő is csak súlyosbítja Jézus szenvedését. Férje tanácsa ellenére halálra ítéli az ártatlan Jézust. Így Jézus meghal a „Klaudiákért”, a dönteni nem tudókért, a semlegesekért, a langymelegekért.

Hadd legyen e történet figyelmeztetése: ha még nem tetted meg, még ma dönts Jézus mellett! Ámen.

Pilátus szól: Íme az ember!

Alapige: János 19,5

Hogyan jut Pilátus erre a kijelentésre? Miért mondja Jézusról: „Íme az ember!” Pilátus már elítélte Jézust, mégpedig halálos ítéletet mondott ki felette, utána átadták Őt a katonáknak, akik szabad folyást engedtek gonosz indulataiknak, csúfságot űztek Jézussal. A siralomházban kigúnyolták, a legdurvább módon megszegényítették Jézust. Úgy tűnik, hogy Pilátus valamilyen okból belép a siralomházba, és egyszer csak találkozik a tekintetük. Jézus ott áll a durva és csúfolódó katonák körében, mint az emberi nyomorúság, elesettség egy esete, mint aki teljességgel ki van szolgáltatva, mint aki már ki van taszítva az emberek közösségéből, mint aki már nem is számít. Az emberek csak egy eltiprandó féregnek tekintik Őt. Egy ilyen ember lenne a lázadó, a felkelést szító, egy ilyen ember lenne veszély a császár számára? Hát egy ilyen embertől kellene a hatalmas római császárnak félnie? Ekkor egy gondolat cikázik át Pilátus agyán. Hátha mégis meg tudná menteni őt a kereszthaláltól? Valószínű, így gondolkodhatott: ha ebben a nyomorult, elesett állapotában megmutatom őt a zsidóknak, csak meg fog esni a szívük rajta, hátha könyörületessegre indulnak, hátha megszánják, hátha mégis visszavonják a már kimondott halálos ítéletet. Hátha mégis életben hagyják ezt a szájalomraméltó, nyomorult embert.

Pilátus ezért még egyszer elővezeteti Jézust és bemutatja őt ilyen elesett állapotában, megcsúfolva, töviskoronás fejjel, megostorozott háttal a zsidóknak. Még egyszer kifejezi azon meggyőződését, hogy ez az ember ártatlan. Ő mindezt nem mondja el szavakkal, de érezzük, hogy ez áll ezen cselekedete mögött. A meggyalázott, kigúnyolt

Jézus bemutatásával a tömeg részvétét akarja kierőszakolni. Csak ennyit mond Jézusra mutatva: „Íme, az ember!” Az, hogy Pilátus nem csak annyit mond, íme, itt egy ember, hanem odateszi a határozott névelőt is, mintegy azt akarja mondani: íme, itt áll előttetek egy nem mindennapi ember, egy rendkívüli ember, itt áll előttetek az **EMBER!**

S ebben Pilátusnak tökéletesen igaza volt. Mert Jézus valóban az ember, Ádám utóda, leszármazottja, mostani állapotában meglátszik, hogy hova jutott, milyen mélyre süllyedt az ember. Az, ahogyan Jézus lekönpve, megkorbácsolva ott áll, valóban az ember csődje, az ember szégyene. Jézus most tényleg az elesett, mélyre bukott emberiség képviselőjeként áll ott a tömeg előtt. Benne most azt láthatják, mint egy tükörben, hogy hova jutott az Isten képére és hasonlatosságára teremtett ember.

Pilátus azonban még mindig nem hajlandó igazat adni Jézusnak, nem hajlandó őt felmenteni. Ezzel maga Pilátus is az erkölcsi, az emberi gyarlóság, elesettség mintaképpé válik. Napnál is világosabban látja, hogy Jézus ártatlan, hogy semmi halálra méltó dolgot nem cselekedett. Ha az erkölcsi tartásnak a legcsekélyebb szikrája is pislákolna benne, akkor fel kellene mentenie Jézust. De ő ezt nem teszi. Ezzel Pilátus, ha nem is közvetve, hanem közvetlenül beáll a zsidók sorába, akik végsőkéig kitaranak Jézus elutasítása mellett. Itt egy olyan lelki megkeményedés van, amit még ez a szánalomraméltó, kigúnyolt ember se tud megtörni. Pilátus hiába vezeti még egyszer Jézust a nép elé, ők csak továbbra is egyet kiabálnak: „Feszítsd meg! Feszítsd meg!” Mintegy vezényszóra, ezer torokból szakad fel újra ez a borzalmas kiáltás.

De Jézus itt nem csak az első ember, az elesett ember képviselője, hanem ő a második Ádám, a mennyből jött ember. S mint ilyen, most újra magára veszi a halálos ítéletet, egy szóval se próbál tiltakozni ellene. Ő hallgat, és ezzel magára vesz minden gyalázatot, minden igazságtalanságot, a zsidók gyűlöletét, Pilátus gyávaságát, igazságtalanságát, hazugságát. Jézus teljességgel engedelmeskedik az Atyának, épp az ellenkezőjét teszi annak, amit az első Ádám tett, s így lesz Ő Szabadító, Megváltó.

Ebben a perben nyilvánvalóvá kellett legyen, hogy mire képes az ember, hogy mivé lett az ember. Ezt Jézus borzalmas szenvedésében láthatjuk. Abban, hogy Ő mindezt eltűri, elhordozza, az ő helyettes szenvedésével a mi helyünkre állt. Jézus elfogadja annak a büntetését, amit mi érdemeltünk volna meg. Ezzel a szenvedéssel Jézus minket belülről akar átformálni. Vissza akarja állítani istenképiségünket, amit a bűn letörölt rólunk. De ehhez az is kell, hogy mi ezt meglássuk és bevalljuk. Meg kell hogy lássuk, hogy milyen mélyre jutottunk, hogy mennyire nyomorultak vagyunk, hogy mennyire csak Jézus tud könyörölni rajtunk. Ha ezt megtesszük, Krisztus bocsánata folytán megszülethetik bennünk az Isten akarata szerint való új ember. Ámen.

Pilátus ismét szól: Ímhol a ti királyotok!

Alapige: János 19,14

Pilátus még egyszer, s most már utoljára a zsidókhoz fordul. Még egy kétségbeesett próbát tesz, hogy megmentse Jézust. Ha részvétüket, együttérzésüket nem tudta kicsikarni a megcsúfolt, meggyalázott Jézus bemutatásával, akkor hátha segít az, ha arra hivatkozik, hogy ő a zsidók királya, vagyis azt mondja nekik: Íme, itt áll előttetek a ti királyotok. Ezért Pilátus még egyszer bemutatja Jézust a tömegnek. Nézzétek, itt áll a királyotok. Pilátus ezt a Jézussal folytatott beszélgetés alapján meri mondani. Pilátus határozottan rákérdezett arra, hogy Jézus-e a zsidók királya, és erre határozott, igenlő választ kapott.

Ezért most azzal próbálkozik, hogy mint a saját királyukat mutatja be nekik, hátha ez segíteni fog a helyzetén. Elvégre egy királyt nem lehet mint egy szökött rabszolgát megfeszíteni. Amikor Pilátus azt mondja: a ti királyotok, ezzel azt is kimondja, hogy

Jézus nem az ő királya, neki semmi köze sincs ehhez az egész dologhoz. Pilátusra nem érvényes ez a királyság. Azt érzi és érzékeli, hogy ez egy olyan király, aki a római császárra nézve semmilyen veszélyt nem jelent. Pilátus, mint a római császár és a Birodalom képviselője, semmilyen államellenes cselekedetet nem tud ebben az emberben találni. Ebben a kijelentésben: íme, a ti királyotok, egy jó adag gúny is van. Kigúnyolja a zsidókat, hogy nekik egy ilyen királyuk van. Mintha ezt kérdezné: egy ilyen királyban láttok ti halálos veszélyt, halálos fenyegetést?

Látjuk azt, hogy Pilátus mindent elkövet, hogy Jézust valahogy megmentse. De mindezzel épp az ellenkezőjét éri el. Minél jobban próbálja menteni Jézust, a zsidók annál jobban ordítozzák: feszítsd meg őt. Pilátus be kell hogy lássa, hogy ő ebben a dologban teljesen tehetetlen. Hiába próbál bármit is mondani, csak súlyosbítja a helyzetet. Persze csak maga-magát okolhatja ezért, mert kezdettől fogva világosan látta Jézus ártatlanságát, s ezért már rég fel kellett volna mentenie. De ezzel kiesne a nép kegyeiből, és ezt nem tudja, és nem is akarja felvállalni. A történelemből tudjuk, hogy ez három év múlva mégis megtörtént, a zsidók bevádolták őt a római császárnál, az száműzésbe küldte, ahol önkézevel vetett véget életének.

Ebben a történetben élesen szemlélhetjük azt, hogy hova jut egy ember, aki nem akar az igazság útján járni, aki nem akar az igazságosság és a becsületesség útján megmaradni. Minden határozatlanságunkkal, minden ravaszságunkkal csak növeljük Jézus fájalmát és keresztre juttatjuk Őt.

Pedig Jézus mégiscsak Király. Hiába kiabálják a zsidók, hogy nekünk császáruk van és nem királyunk, Jézus király marad, az Ő királyságát nem tudják megsemmisíteni. Jézus itt kettős minőségben áll a tömeg előtt: egyfelől Ő a második Ádám, másfelől Ő Izrael Királya, akit Isten üdvözítőül adott népének. Mert az üdvösség abban van, ha valaki Jézust királyként ismeri el élete felett. Boldog ember az, aki vallja, hogy Jézus az életének Királya, Ő, akit Pilátus halálra ítélt és a kereszten kivégeztetett. Jézusban ugyanakkor azt is meglátjuk, hogy mennyire eljártunk a mi királyi tisztünket, hogy ahelyett, hogy uralkodni tudnánk a bűn felett, az uralkodik rajtunk. Ebben a tömegben azt az embert látjuk, akiben már csak a vad indulat, az elvakult gyűlölet látszik, aki már szinte önkívületben van a bűn miatt és a legnagyobb kegyetlenségre is kész. Itt a büszke, gögös embert látjuk, aki nem tud és nem akar meghajolni egy felsőbb tekintély előtt, aki kész még az ártatlan Isten-Fiát is keresztre küldeni. Azt az embert, aki úgy gondolja, hogy az övé az utolsó szó, az övé az ítélet is.

Ha valaki Jézust Királyként megvallja és meghódol előtte, éppen ezt a bűnét fogja meglátni és megvallani. Az ilyen ember már nem akar uralkodni, hanem az uralmat a Jézus kezébe helyezte. A mai napon, Nagypéntek napján hadd gondoljunk Jézus királyi szenvedésére. S ha ezt megteesszük, akkor valami királyi méltóság fog ragyogni a mi életünk felett is. Erőt nyerünk legyőzni bűneinket, kísértéseinket, gőgünket, és meg tudunk alázatosan hajolni Előtte. Királyi méltóságunk a Káté tanítása szerint abban fog kicsúcsosodni, hogy az örökkévalóságban Krisztussal minden teremtményen uralkodni fogunk. Ennek dicsőségét és fenségét mi már felfogni is alig tudjuk. De áldjuk a Golgota Királyát, hogy szenvedésével ekkora magasságba emelt minket. Ámen.

A római katonák a kereszttel

Alapige: Lukács 23,34

Jézus szenvedéstörténetének látszólag egy jelentéktelen mozzanata áll előttünk. Ez arról szól, hogy Jézus ruháin a római katonák osztozkodnak. Tudjuk azt, hogy a római jog előírásai szerint a kivégzettek ruháit a katonák kapták meg. Itt nem is ez a megdöb-

bentő, hanem az a mód, ahogy ezt teszik. Jézus ott szenved a kereszten, ők pedig talán nevetgélve, kacarászva osztozkodnak, sorsot is vetve a ruháin. Ez a tiszteletnek a leg-
elemibb mértékét is nélkülözi. Akik már eltemettük szütleinket tudjuk, hogy az egyik
legnehezebb pillanat a hátramaradt ruhák ügyének elrendezése. Nagyon sokszor napo-
kat vagy heteket várunk, amíg annyi lelki erőnk lesz, hogy ezt a nagyon nehéz munkát
elvégezzük. Erőt kell vegyünk magunkon, erőt kell kérjünk az Úrtól, hogy ezt megte-
hessük, hisz a ruhadarabok is mind szeretteinkre emlékeztetnek. Sokszor könnyeinkkel
küszködünk, miközben szeretteink ruháit összeszedjük, elrendezzük. Mélységes tiszte-
lettel érintjük meg azokat a ruhadarabokat, amelyeket szeretteink magukon hordtak.

A Jézus ruháival nem ez történik. Az Ő ruhadarabjai semmilyen tiszteletben, kegye-
letben nem részesülnek. Tudjuk azt is, hogy a keresztfeszítetteket mezítelenre vetköz-
tették, hogy ezzel is növeljék gyalázatukat. Jézus úgy függ a kereszten, mint egy min-
den jogtól, tisztelettől megfosztott ember, mezítelenül. S a ruhák elosztását a katonák
még akkor és ott végzik, amikor Jézus teljességgel öntudatánál van. Ezzel is növelik
lelki fájdalmát.

Ahhoz, hogy ezt teljes mélységében megértsük, vissza kell mennünk az első ember-
pár történetéhez a paradicsomkertben. Tudjuk, hogy a bűneset után maga Isten készített
Ádámnak és Évának ruházatot, Ő maga öltöztette fel őket, így fedezve el mezítelenségük
rútságát. Ebben két dolog lett nyilvánvalóvá. Isten ezzel bűnössé, érzékivé lett
szemüknek, tekintetüknek állít korlátot. Másrészt azonban a ruha, az öltözet védelmet
és elrejtettséget biztosít az azt viselőnek. Testünket nem lehet csak úgy megérinteni,
ruhánk megvédelmezt ebben. Ha valaki elveszítené erkölcsi érzékét, ruhánk megálljt
parancsol neki. Jézustól most a katonák, s bennük a bűnös ember ezt a védelmet, elrej-
tettséget, biztonságot veszi el. Ebben az embernek erkölcsi romlottsága, gátlástalansága
lesz nyilvánvalóvá. A mezítelenül kereszten függő Jézus és a ruháin osztozkodó katonák
mutatják azt, hogy erkölcsi szempontból is ilyen mélyre jutott az ember. A sorsvetés
pedig a játék kedvéért történt leginkább, hogy valamivel agyonüssék az időt, amíg beáll
a halál és ismét munkába kell állni, amikor majd le kell venni a testet a keresztről. A
bűnbe esett ember számára már semmi se szent, minden csak játék és szórakozás, még
egy ember haláltusája is.

De mi nagyon jól tudjuk, hogy ez is érettünk történt. Minden, ami vele történt, ve-
lünk kellett volna hogy megtörténjen. Mindezt mi tettük vele. Senki se mondhatja: óh,
én erre nem lennék képes, én ezt nem tenném meg. Igaz a Káté szava, hogy hajlandók
vagyunk minden gonoszra. Az csak Isten kegyelme, hogy nem követünk el minden go-
noszságot és erkölcstelenséget.

Jézus ezt az újabb megaláztatást, szégyent és gyalázatot hallgatva tűri el. Egyetlen
szóval se tiltakozik, nem kiabál, nem tesz szemrehányást a katonáknak. Ő csak hallgat,
miközben alatta a katonák játszanak, szórakoznak, ruháin osztozkodnak. Minden szé-
gyent kész elhordozni, azért, hogy mi tisztességet és dicsőséget nyerhessünk. Ő azzal,
hogy elhordozta még ezt a gyalázatot is, megváltott minket erkölcstelen, szégyentelen,
tisztátalan, érzéki életünkötől. Ő elhordozta a szégyent, hogy mi ne legyünk szégyentele-
nek, szemérmetlenek. Ha Ő ezt értünk nem vállalta volna, akkor bűneink rondaságában,
szégyenében kellene álljunk az ítélőszék elé. Krisztus kereszten történt váltságshalála az
a szép fehér ruha, amely befedi bűneink utálatosságát és gyalázatosságát. Ezt a ruhát
már mind megkaptuk a keresztségekben, erre a ruhára nekünk nagyon vigyáznunk kell.
Ezzel a ruhával fogunk majd ott állni Krisztus, a mi mennyei Vőlegényünk oldalán,
mint az Ő szeplőtelen menyasszonya. Ámen.

Nagypénteki prédikációk

Boros István
Belényesújlak

Nagypénteki igehirdetés

Alapige: Lukács 23,28–30
Bibliaolvasás: 23,13–25

Kedves Testvérem! Mindnyájan ismerjük Jézus útját a kereszthez. Amíg a többi evangéliumban (Máté és Márk) azt olvassuk, hogy a római katonák kigúnyolták, a tanítványai magára hagyták, senki sincs mellette, itt, a Lukács evangéliumában azt halljuk, hogy nem mindenki gondolkozott így: voltak, akik gyászolták, siratták az elítéltet.

Milyen megrendítő szavak hangzanak el a Jézus ajkáról: „Ne én rajtam sírjatok!” A mi szemünk is könnybe lábad, mert egészen különös, kimondhatatlan erő árad az ígéből és megragadja ez ünnepen a mi szívünket is. Mint lelkipásztor, sokszor volt alkalmam hallani ilyen szavakat, de bizonyára ti is hallottátok már, amikor haldokló édesapák, édesanyák ajkáról hangzott: „Ne énrajtam sírjatok!”

Vajon eszünkbe jutott-e ilyenkor: milyen igazuk van, nem ők a siratnivalók. Nem azok, akik egy becsületes, igaz, komoly, hűséges élet után nyugalomra térnek, hanem azok, akik hátramaradnak. És e szavak hatása csak fokozódik, ha a hátramaradottak tehetetlenek, akik még a saját lábukon nem tudnak megállni az életben.

Ma annak a Jézusnak ajkáról hangzanak e szavak, aki útban van a Golgota felé. Meglepődve halljuk amit mond, mert egy olyan lélek áll előttünk, aki míg e földön járt, csak jót cselekedett. Fel sem tudnánk sorolni azoknak számát, akik találkoztak segítségével, akik megismerték segítő jóságát. Hány nyomorult lélek, hány beteg, vak, néma, sánta tett bizonyosságot isteni szívről. Hány elesett, tönkrement, mások által lenézett embert emelt fel a porból.

És tegyük fel most e nagypéntek ünnepén mi is a kérdést: hol vannak ma ezek? Ha itt lennének, akkor biztos megvédenének! De nincsenek itt! Helyüket a kegyetlen katonák foglalták el, akik – miután meggyalázták, véresre verték, egy rettenetes keresztet tettek a vállára – mennek vele a Golgotára. A sokaság pedig, akik ott vannak, a kíváncsiskodók ordítanak és üvöltöznek. Milyen rettenetes látvány!

És e százalmas tömegben akad egy kis csoport, elenyésző kisebbség, akit megrendít a látvány. Félelmükben ők is hallgatnak. Némán sírnak, zokognak, könnyeiket hullatják. Úgy érezzük, hogy jó ez, mintha megnyugtatná lelkünket. Jó az, hogy ilyenek is vannak. És Jézus köszönet helyett csak ennyit mond: „Jeruzsálem leányai, ne sírjatok énrajtam, hanem ti magatokon sírjatok, és a ti magzataitokon.” (28. v.)

Ő nem is mondhatott mást, ő nem siratnivaló. Egy szavába került volna, és mindent elkerülhetett volna. De akkor valóban siratnivaló lenne. Soha nem azokat kell siratni, akik vállalják azt az életpályát, amit számukra az isteni gondviselés kijelölt, hanem azokat, akik bizonyos anyagi előnyökért letérnek erről az útról. Nem azokat kell siratni, akik az igazságért harcolnak, ha kell az életüket is odaáldozzák, hanem azokat, akik azt elárulják, akik gyáva megalkuvók, akik nem becsületesek.

Krisztus értünk halt meg, a szenvedő emberiség megváltásáért, és mindezt Isten akaratából tette. Ezért nem siratni kell őt, hanem követni! Ahogy az egyik új énekünk mondja (415. dicséret 1. v.):

„Hadd menjek, Istenem, mindig feléd.
Fájdalmak útjain mindig feléd.
Ó sok keresztje van, de ez az én utam,
Mert hozzád visz, Uram, mindig feléd.”

Kedves testvéreim! Jézus nekünk is ezt mondja ezen az ünnepen, felénk fordulva:
„Ti magatokon sírjatok!”

Jézus most egy tükröt tart elénk és azt mondja: Jertek Jeruzsálem leányai, lássátok meg a ti igazi képeteket! Jöjjetek ma mindnyájan ide, hozzátok szeretteiteket és ismerjétek önmagatokra. Lássátok meg, hogy kik vagytok és mivé lettetek, hová sülyyedtetek, milyen óriási szakadék előtt álltok, amely el akar emészteni.

És még mindig nem késő! Lássátok meg a veszedelmet, amit ti magatok idéztetek elő, induljon meg szemetekből a könny, és sírjatok. De ne értem, magatokért sírjatok. Mert ezek a könnyek a bűnbánat könnyei, és ezen keresztül reám találtok és én megsza-
badítlak titeket. Senki másban, csak bennem van szabaduláspotok!

Ti magatokon sírjatok! A ti magzataitokon sírjatok! – mondja Jézus. Mennyi megsiratnivalónk van. Fejünk felé emelkedett a bűn. Igyekezzünk megszabadulni tőle, amíg nem késő.

Milyen fájdalmas, porbasújtó ítélet! Édesanyák, jeruzsálemi asszonyok sirassátok meg gyermekeiteket, mert azok siratnivalók. Ennél fájdalmasabb érzés nincs egy édesanyának, mint ha ilyet kell hallania. Jézus nemcsak vádol, hanem bizonyít is. Emeljétek fel fejeteket, nyissátok ki szemeteket és lássátok meg, hogy mennyire elfajultak magzataitok. És ma is így van: kivesszét szívünkől az atyák hite, az anyák szeretete, a prófé-
ták élő reménysége. Egymás ellen támadnak, testvér a testvér ellen, gyermek a szülei ellen, szülő a gyermeke ellen, semmi gonosztól nem riadnak vissza. Pénzért mindenre kaphatók: elárulnak mindent, hátat fordítanak Istennek, templomnak, nemzetnek. Észre sem vesszük, hogy napról napra sülyyedünk.

Én már látom az időt – mondja Jézus –, amikor kezeiteket összekulcsolva így kiáltoztok: „Boldogok a meddők, és amely méhek nem szülnek és az emlők, melyek nem szoptattak!” (29b)

És folytatódik a sötét kép: „Akkor kezdik mondani a hegyeknek: Essetek mi reánk, és a halmoknak: Borítsatok el minket!” (30. v.)

Kedves testvéreim! Halljuk meg a mai ige szavát: „Ne sírjatok, hanem szaladjatok, fogjátok meg gyermeketek kezét, egymás kezét és állítsátok meg őket a lejtőn.”

Hullassátok könnyeiteket értünk, mert ti juttattátok ide őket könnyelműségetekkel – megadtatok nekik mindent testiekben –, de elvontátok őket Krisztustól és az Ő mennyei Atyjától! Fogjátok meg kezeiket és vezessétek vissza őket Krisztushoz és Ő megmenti őket.

Vajon érezzük-e, hogy az igék nekünk szólnak? Amíg nagypénteken csak Jézuson könnyezünk és nem magunkon és magzatainkon, amíg jelenlegi nehéz helyzetünk okát nem abban keressük, hogy Jézust elhagyjuk, önmagunkban megfeszítettük, amíg közösen itt, a gyülekezetben össze nem fogunk abban a munkában, hogy önmagunkat és gyermekeinket visszavezessük Krisztushoz, addig mindig csak sülyyedünk, míg egyszer elveszünk, amiképpen elveszett a Krisztust keresztre feszítő Izráel.

E nagypéntek ünnepén, a Krisztus keresztfája alatt eredjen meg szemünkől a bűnbánat könnye és lássuk meg azt a reményt, amit Ő kínál. Kínálja nekünk azt, amit egyedül csak Tőle kaphatunk, ami nélkül mindnyájan szűkölködünk, amikor a világra jövünk: az üdvösséget, az örök életet, a bűnbocsánatot.

Húsvét ünnepére készülve Isten nagy vendégséget készít és erre hív mindnyájunkat.

Egy fiatalember, amikor egyszer ilyen dolgokról beszélgettünk, felcsattant és azt mondta: hiába papol akármit a tiszteletes úr, nem tudom teljesíteni azt, amit Isten kíván. Hát mit kell itt teljesíteni? Hol van itt valami, amit teljesíteni kell? Egy szeretetteljes meghívás érkezik, amit vagy elfogad az ember, vagy visszautasít. Erre csak képesek vagyunk mindnyájan, hogy igent mondjunk a húsvéti hívásra, hogy legyünk méltó vendégei a megterített, szent asztalnak. Pontosan erre van szükségünk: „Jövünk semmit nem hozva, keresztedbe fogózva. Meztelen, hogy felruházz, árván, bízva, hogy megszánsz.” (463. dicséret 3. v.) Hadd imádkozzunk együtt így. Köszönöm Atyám, hogy még engem is elfogadsz Jézusért! Ámen.

Walther Lüthi

A három kereszt

Alapige: Lukács 23,39–43
Bibliaviasítás: 1Péter 2,19–25

Ez az ige azt az egyáltalán nem mellékes tényt mondja el, hogy Jézust két gonosztevővel együtt feszítették meg. Vannak olyan festmények, amelyek a megfeszített Jézust egyedül ábrázolják. De ez a szenvedés eseményének veszélyes eltorzítása, félreértése. Ha már Jézus megfeszítését mindenáron ábrázolni akarjuk (inkább ne tegyük), akkor ott három keresztnek kell állania, ahogyan a negyedik evangélista is röviden és világosan mondja: megfeszítették őt, és övele más kettőt. (Jn 19,18)

Most vizsgáljuk meg ennek a két gonosztevőnek a teljesen különböző viselkedését. Az egyik belekapcsolódik a Jézus gúnyolásába. Ő ugyanazt teszi, mint a nép, mely oda kiáltja Jézusnak: „Ha Isten Fia vagy, segíts magadon és szállj le a keresztről!” Ő oda szól Jézushoz, és azt mondja: „ha te vagy a Krisztus, szabadítsd meg magadat és minket is!” Bizonyítsd be ezt! Tépd ki a szegeket! Ekkor egy különös dolog történik. A másik megfeszített gonosztevő a társát rendreutasítja és döbbenetének ad hangot, hogy a társa, aki a halál küszöbén áll, ilyen szemtelenül beszél: „Az Istent sem féled-é te? Hiszen te ugyanazon ítélet alatt vagy.” Ezek után ő nemcsak megvallja a saját bűnét, hanem egyidőben azon meggyőződésének ad hangot, hogy a középen megfeszített nem egy gonosztevő, hanem olyan valaki, aki ártatlanul szenved. „Mi ugyan méltán, mert a mi cselekedetünknek méltó büntetését vesszük, ez pedig semmi méltatlan dolgot nem cselekedett.” Ő csodálatra méltó módon elkezd meglátni, hogy kicsoda Jézus, és Jézus befolyása alá kerül. A jobb oldalon megfeszített gonosztevőnek ez a hite meglepő titok. Mi itt mellékesen megkérdezzük: hisz mi más lehetne itt, mint a hit? Hisz a hit, a hívés, a megtérés, az mindig titok, mindig kegyelem. És a hitnek ez a csodája még ragyogóbbá válik, hisz most egyenesen Jézushoz fordul a kéréssel: Uram, emlékezzél meg énrólam, amikor eljössz a te országodban! Hallatlan dolog ez. A hóhér, a jelenlevő nép, sőt még Jézus tanítványai is Jézusban most egy csődöt mondott embert látnak, olyan valakit, aki már el van intézve, aki már letűnt, és íme, ez az ember benne látja az eljövendőt, a jövő emberét. „Uram, emlékezzél meg rólam, amikor eljössz a te országodban.”

Az egyik kegyes frászmagyarázó a hitnek ezt a csodáját így magyarázza: Jézus itt a sokaságból kiragad egy lelket, s ez az ember meg van mentve, mert Jézus keze megragadta. Feltehetjük a kérdést: hát nem azt jelenti-e keresztyénnek lenni, megtértnék lenni, hogy a Krisztus keze valaki után nyúl, és mint egy zsákmányt kiemeli őt a kárhózatból?

És ekkor, csak ekkor Jézus is beleszól a kettő párbeszédébe a rendkívüli ígérettel: „Bizony mondom néked, ma velem leszel a paradicsomban.” Ez a Jézus válasza a hit

kérésére. A hitre jutott gonosztevő üdvösségre jutott. Sokan azt mondják, hogy ez a „ma” azt jelenti, hogy ez az ember rögtön a halála után az üdvösségbe jutott. Mások ennek az ellenkezőjét állítják: a halál beállta és az utolsó ítélet között van egy közbeeső állapot. Ez a „ma” különféle feltételezésekre, spekulációkra ad okot. Mi nem bocsátkozunk bele ennek a kérdésnek a tárgyalásába. Úgy értelmezzük ezt az ígét, ahogy itt áll: Jézus a vele együtt megfeszítettnek azt mondja, hogy akármi is történjen, ő ma, itt és most, minden halasztás nélkül, azonnali hatállyal, ebben a pillanatban bűnbocsánatot és üdvösséget nyert.

A paradicsomban lesz ma együtt Jézussal. A „paradicsom” szó óiráni eredetű és kerttet jelent. A perzsa királyok buja növényzetű parkjait nevezték a Közel-Keleten paradicsomnak. A szónak ebben a világi használatában valami feudális hangzás van. Az olajmágnások kertjeire gondolhatunk. Ez az eredetileg teljesen világi szó bekerül a Bibliába, de ott a Szentlélek egy egészen más tartalommal tölti meg. Amikor például az első ember Istennel való zavartalan, meghitt közösségét egy emberi szóval le kellett írni, akkor a Szentlélek ennek az emberi szónak a törekeny edényét használta fel, és az ember boldog ősalapotát nevezte paradicsomnak. De nem csak az ember kezdeti boldog állapotát, hanem az Isten terveinek boldog végcélját is paradicsomnak kezdték nevezni a Szentírásban. Ez a szó különben gyakran szerepel a különböző vallások szóhasználatában és ott rendkívüli módon ki van színezve. Az emberi kívánságok a paradicsom dicsőségét a legrikítóbb színekkel festik le. De a Szentírásban, ahol Isten Szentlelke határozza meg a szavak tartalmát, a paradicsomról nagyon józanul van szó. A fantáziálás minden elutasítása abban a tényben is kifejezésre jut, hogy az Újszövetségben csak háromszor találkozunk a „paradicsom” szóval. Egyszer a Mennyei Jelenések könyvében, ahol ezt olvassuk: „a győzedelmesnek enni adok az élet fájáról, mely az Isten paradicsomának közepette van” (Jel 2,7) Aztán találkozunk még ezzel a szóval, amikor Pál apostol a korinthusiaknak az elragadtatásairól szól. (2Kor 12) Nem lehet kevésbé kiszínezni, nem lehet erről józanabban szólni. A Biblia a „paradicsom” alatt egyszerűen azt a helyet érti, ahol a hitben elaludtak tartózkodnak. Jézus a búcsúbeszédeiben ezt a helyet a tanítványainak a következőképpen helyezi kilátásba: „Ne nyugtalankodjék a ti szívetek, higgyetek Istenben és higgyetek énbennem. Az én Atyámnak házában sok lakóhely van, én elmegyek és helyet készítek néktek. Ismét eljövök és magamhoz veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.” (Jn 14) Figyeljünk erre a szóra: hely, lakóhely, atyai ház. Ez nem feudális, sem nem arisztokratikus. Ez nem nagyurak úri kertje. Egyszerűen egy jó hely, ahol benn leszünk, otthon, ahol elrejtettségben és védelemben lesz részünk. És a legfontosabb az, hogy Ő, Krisztus is ott lesz. Ott lesztek, ahol én is vagyok. Így mondja ezt Jézus a jobb felől megfeszített gonosztevőnek: „Ma velem leszel a paradicsomban.” Velem!

Nos, ezt mondja Jézus az egyiknek. De mi van a másikkal? Egyszer egy olyan emberrel beszélgettem, aki az üdvbizonyosság kérdésében kételyekkel küzdött, és utaltam a gonosztevőre, aki meglepő módon, titokzatosan és hatalmasan tapasztalta meg a megváltást és azt mondtam neki: ami vele megtörtént, az veled is megtörténhet. Erre a beszélgetőtársam határozottan így válaszolt: igen, de ott két gonosztevő volt, és én a másik vagyok, az elveszett. Nos, hogyan is áll a helyzet ezzel a másoddal? Megpróbálunk nagyon óvatosan bánni ezzel a kérdéssel. Egy magyarázó nagy hanggal és magabiztosan azt mondja erről: „közel volt az Úr Jézushoz és mégsem tért meg, hanem gyalázta Őt és ezért a pokolra ment” Így tudunk mi kegyes emberekként is a másiktól beszélni. Az igaz, hogy ennek a másiknak komoly a helyzete. De ne ítélkezzünk felette túl gyorsan, könnyelműen, magabiztosan és végérvényesen. Különös óvatosságra van szükség, amikor embertársaink örök üdvösségéről, illetve örök kárhozatáról szólnak.

Tartsuk magunkat ahhoz, ami az igében van, és ne tegyünk önkényesen semmit az igéhez. Mert mi áll itt? Az, hogy nem félt az Istent. Hogy ő gyalázta Jézust. Erre a társa rendreutasította. Többet nem tudunk róla. Nincs az megírva, hogy a társa kemény rendreutasítására még visszafeleselt volna, hogy ő akarta volna kimondani az utolsó szót. Miután meghallotta a megtérésre hívó szót, elnémult. Az utolsó, amit róla olvasunk az, hogy hallgatott. Az, hogy ez a hallgatás mit jelenthetett, nyitott kérdés marad. Lehetett dac és megkeményedés is. De lehetett beismerés, bűnbánat és megtérés az utolsó percben. Kérdezem magamtól: vajon nekünk nem kötelességünk, hogy ezt a jobbat reméljük felőle? Az igaz, hogy Jézus csak a jobb felőlinek mondja: ma velem leszel a paradicsomban. De azt nem olvassuk, hogy a másoknak azt mondta: te pedig most mész a pokolba. Ilyesmi nem áll az én Bibliámban. Mi indíthatna minket ezen a világon arra, hogy mi ezt feltételezzük? Amit a megfeszített Jézus a körülötte álló nép felett végülis mond: „Atyám bocsáss meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekesznek”, az csak épp erre a gonosztevőre nem lenne érvényes? Csak ő nem lenne benne Jézus közbenjárásában, épp ő lenne kizárva belőle? Ne értsetek engem félre, én nem akarom ennek a két gonosztevőnek a komoly helyzetét könnyelműen feloldani, mert az örök kárhozat lehetősége is fennáll. Nem csak paradicsom, atyai ház van, hanem van örök kárhozat és van pokol is. De azt gondolom, hogy minden okunk megvan arra, hogy a helyzet komolyságát önkényesen ne súlyosbítsuk. Minket itt az ige reménységre hív, és nem kárhoztatásra és ítélezésre. Emlékezzünk csak vissza Jézus figyelmeztetésére: „Ne ítélj, hogy ne ítéltess. Mert amilyen mértékkel ítélték, olyannal fogtok ti is megítéltetni.” Az apostoli intés is erre figyelmeztet: „Ne ítéljetek idő előtt.”

És végül még egy megjegyzés. Arról szoktunk beszélni, hogy mindenképp a jobb kéz felőli gonosztevő az első gyümölcse a keresztnek, aki örök üdvösséget nyer a keresztről. Valóban ő az első, aki a keresztnek eme gyümölcsét megkapja. Az első, akit Jézus a kereszten megváltott, s akit mi ismerünk. Nem Tamás, nem János, nem Mária, mégcsak nem is Péter, hanem ez a megveszekedett gonosztevő, aki megtapasztalja, hogy üdvössége a kereszten elvégeztetett. Az evangélium Istennek ereje minden hívőnek üdvösségére, és ő az első számú hívő.

De egy másik megjegyzést is megkockáztatok: Jézus egyszer az ő gyülekezetét így írta le: „ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, én ott vagyok közöttük” Itt valóban csak ketten vannak együtt. És Jézus ott van közöttük. Hát nem ez az első, a legelső keresztyén gyülekezet? Két megfeszített gonosztevő az első két tagja a gyülekezetnek. Mindazok, akik később csatlakoztak, a tanítványok és mi is, nem csak ő utánuk csatlakozhatunk-e a gyülekezethez?

Igen testvéreim, így áll a Krisztus egyházának a kezdetén a három kereszt. Ámen.

Fordította
Lőrincz István

Húsvéti prédikációk

Bustya Dezső

Marosvásárhely

Krisztus feltámadásának haszna

Alapige: Kolossé 3,1–4

Bibliaalvasás: János 20,1–10

Kedves Testvéreim!

Ha a legkisebb gyermeket is kérdezzük a mai nap felől, bizonyosan helyes választ fog adni: Ma Krisztusnak a halálból történt feltámadását ünnepeljük. Az a Jézus Krisztus, akit Nagypénteken halálra adtak, kegyetlen kínok közt a keresztfára szegezve megölték, a hétnék első napján, azaz halálától számítva harmadnapon legyőzte a halált, megdicsőült testben újra életre kelt és többé soha meg nem hal. Ez egy vigasztaló üzenet a mi világunkban, ahol állandó a halál meg a gyász, a szomorúság és a bánat: lássátok, valaki legyőzte a halált! De ez még nem lenne teljes vigasztalás. A mi gyakorlati észjárásunk mindjárt azt kérdi: mi a hasznom éppen nekem abból, hogy Krisztus feltámadott és él? – Nos, ezen a mai istentiszteleten Krisztus feltámadásának a hasznáról szeretnék a felolvasott alapige kapcsán bizonyosságot tenni.

Beszélj erről ősi hitvallásunk, a Heidelbergi Káté is. Egyik kérdésében éppen erre kér feleletet: Mit használ nekünk Krisztus feltámadása? Tudjuk a hármas választ: *Először, hogy Ő feltámadásával a halált legyőzte... Másodsor: az Ő feltámadásának ereje minket is új életre támaszt. Harmadsor: feltámadása a mi dicsőséges feltámadásunk biztosítéka.*

Ugyanezt mondja a felolvasott alapige is. Világosan kitetszik belőle, hogy Krisztus feltámadásának van egy bizonyos üzenete a múltra nézve, van aztán egy, a jelen életünkre szóló vigasztalása és parancsa, végül pedig az eljövendő örök életre tekintő drága vigasztalása. Halljuk hát!

I.

A Krisztus feltámadásának van egy múltra néző tekintete, hiszen ezt olvastuk: *„feltámadtatok a Krisztussal... mert meghaltatok... Bizony, itt nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy Nagypéntek nélkül nincsen Húsvét. Vagyis a feltámadásnak és a Krisztusban való új életnek előzménye a halál. Azt tudjuk, hogy a halál egykor minden földi életnek véget vet. Élünk, aztán meghalunk, majd valamikor eljő az az idő, amikor a halottak feltámadnak. Ezt a sorrendet természetesnek tartjuk. Csakhogy igénk úgy beszél a dologról, mintha a halálunk már megtörtént volna. *Ti már meghaltatok!* Hogyan érthetnének meg ezt a nehéz üzenetet?*

Testvérek, a teljes Szentírás úgy beszél a mi létünkéről, hogy mindig elmondja: az a közeg, amelybe beleszületünk: a bűn, a vétek; és abban az ember *telki értelemben halott*. Egy ma született kisgyermeket úgy jegyezzük a születészen, hogy „élveszületés” – hiszen vannak olykor halvaszületett csecsemők is. De ez csak emberi megállapítás. Isten felől nézve minden emberi élet bűnben fogantatott és született. Tehát természetünk-től fogva mi a halál állapotában vagyunk. Ahogyan eszmélni kezdünk, bennünk is folytatódik az a bűn, amire magunkkal hoztuk a hajlandóságot. Korán megtanulunk hazudni, színlelni, az igazságot elferdíteni, megmásítani. Aztán ahogy a felnőttkor felé közeledünk, mindenütt a rossz példát látjuk. Az embertársaink lopnak, csalnak, mesterked-

nek, taposnak, törtetnek, átgázolnak egymáson, mert úgymond boldogulni akarnak. Később, a felnőtt életünkben aztán mi is mindezt megtesszük, mert mi is boldogulni akarunk. Persze, tanuljuk a Tízparancsolatot, a szeretet nagy parancsát, dehát a példa, amit látunk, inkább ragad. Ösztöneink a bűn felé sodornak, a bűnben élés pedig egyenlő a halálban éléssel. Ez az ömberi élet, az egyszerszületett ember élete. A bűn ha kiteljesedik, halált hoz eredményül. Aki a bűnben él, a halálban él. Különösen Pál apostol leveleiből ismerjük meg azt az igazságot, hogy bűneink miatt halottak vagyunk. Kárhozzatban élünk.

Nos, Jézus azért jött e világra, hogy ezekért az általunk folyamatosan elkövetett bűnökért vérével fizessen meg. Ezért volt a nagy-pénteki áldozat. Mi az ő vére hullásának gyümölcsei vagyunk. Krisztus azért halt meg és azért támadt fel a halálból, hogy ez bennünk is végbemenjen. Tehát meg kell halnunk a bűn számára, hogy feltámadjunk egy új és Istennek tetsző élet számára! Ezt a meghalást és feltámadást nevezi a Szentírás *megtérésnek*, vagy *bűnbánatnak*. És csak annak van igazi Feltámadás-ünnepe, aki kész a bűneit letenni a Krisztus keresztye alatt és kész elfogadni a Krisztusban nyújtott új életet. Egyébként lehet enni, inni, locsolkodni, megtérés és újjászületés nélkül is – de az igazi hűsvét az, ha meghaltunk és feltámadtunk Krisztussal együtt. Kívánom, Testvérek, hogy ezen az ünnepen így ünnepeljünk! Mert másként csak a terített asztal, a sonka, a piros tojás, a szép tavaszi ünnephez fűződő népszokások maradnak, mi pedig benne maradunk a bűnben, ahogy eddig volt. Ma Isten egy drága lehetőséget kínál nekünk: azt, hogy Krisztussal együtt meghaljunk a halálos élet számára és Vele együtt feltámadjunk a boldog örök életre; megérezzük már e földi létben a mennyország előízét.

II.

Van a Krisztus feltámadásnak a jelen életre vonatkozó üzenete is, amely így hangzik: „...a ti életetek el van rejtve együtt a Krisztussal az Istenben” Ehhez fűződik a parancs is: „Annakokáért... az odafelvalókat keressétek, ahol a Krisztus van, az Istennek jobbán ülven.”

Nos, mit jelent az, hogy a mi életünk el van rejtve Krisztussal együtt az Atyánál? Valami olyant mond itt a Szentlélek az apostol által, amit leginkább az emberi testtel tudnék szemléltetni. Testünknek vannak külső, látható tagjai, szervei: kezünk, lábunk, szemünk, fülünk. De ezeknek működése lehetetlen volna a szív, a tüdő, a vérkeringés, az idegek, a bensőnkben folyó állandó égési folyamat nélkül. Mindez a külső szemlélő elől elrejtve történik. A belső, rejtett élet mozgatja, tartja tevékenységben a külső, látható életet.

Gondolhatunk a fákra is, amelyek a hosszú téli időszakban egészen élettelennek látszanak, nincs se levelük, se virágjuk, se termésük. De közben a kéreg alatt nedvek gyülekeznek, amik előkészítik a rügyfakadást, a tavaszi kibontakozást. A növényeknek is van tehát egy elrejtett életük.

Mindez csak gyarló példája annak, mit jelent az, hogy ez a mi mostani életünk el van rejtve Istennél. Azt jelzi, hogy igazi életünk alapja nem itt, a földön van, hanem a mennyben. Életünk lényege nem a bűn elleni örökös küzdelem, mert ez felemésztené az erőnket, összeroppantana bennünket. Krisztus győzött a halál felett, ez azt jelenti, hogy nekünk is hatalmat ad a bűn és a kísértések fölött. Megújulhat az életünk. Lehet, a világ észre sem veszi. Ugyanúgy járunk munkába, éljük szorgalmas napjainkat, mint addig, csak Isten maga látja, hogy belülről minden megváltozott. Már nem szabjuk magunkat a világ múltó divatjához; nem azt keressük, hogy most éppen mi az, ami „menő”, mije van a szomszédnak, amit nekünk is feltétlenül meg kell szerezni. Hanem tudunk szeretni,

megbocsátani, szolgálni, Mindezt azért, mert nem is mi élünk már, hanem él bennünk a Krisztus. Ezt az egészen új életet táplálja Krisztus a maga teste és vére jegyeivel az úri szent vacsorában. Erre mondja a Káté, hogy Krisztus feltámadásának ereje engem is új életre támaszt.

Innen érthető a jelen életre vonatkozó parancs: „az odafennvalókat keressétek, ahol a Krisztus van...” Mik ezek az „odafennvalók”? A menny tiszta, békés öröme. S ezt már a földi életben is megérezhetem a szívem mélyén. Ez a húsvéti örömmüzenetnek a jelen időre vonatkozó haszna.

III.

A végén szent leckénk elénk tárja Krisztus, és benne a mi életünk jövődjét is; ez a feltámadás harmadik haszna. Így szól: „Mikor a Krisztus, a mi életünk megjelen, majd ti is, Ővele együtt, megjelentek dicsőségben.” Miért vigasztaló az igének ez a befejezése?

Sorsközösségben élünk a meghalt és feltámadott Krisztussal. Ez bizony azt jelenti, hogy amikor itt ez a világ Krisztust gyalázza és bántja, vele együtt gyalázza és bántja az övét is. Vele együtt szenvedünk, hogy aztán Általa nyerjünk diadalmat. Krisztus ad a próbák elszenvetéséhez nemcsak erőt, hanem eközben (bármilyen furcsán hangzik) *örömet is*. Tudjuk, hogy a jövőt illetően is sorsközösségben vagyunk, és helyünk elkészítve vár Önála, ahogy megígérte. És amikor majd Ő megjelenik dicsőségben, vele együtt ezt fogjuk tenni mi is. Ez a bizonyosságunk, hogy ez a sorsközösség érvényes a földi életre és az örökkévalóságra is. Éppen a földi élet sok szenvedése, kudarca, vesztesége, nyomorúsága, megaláztatása közepette jelent ez a vigasztalás sok erőt a Jézus Krisztusban hívőknek.

Ez a mennyei sorsközösség a világ számára most nem látható, de a hit komolyan számol vele. A mi életünk most el van rejtve Krisztussal együtt Istenben. Mert akik Krisztussal együtt új életre támadtak, azok két világnak a polgárai: itthon vagyunk ebben a világban, és már újra otthon vagyunk a mennyben is. Ebben a teljességben zajlik a hívő embernek az élete.

Pál apostolnak van egy kedves, de határozott felszólítása, ezzel szeretném igehirdetésem befejezni: „Ébredj fel, aki aluszol és támadj fel a halálból, és felragyog neked Krisztus.” Ez a mi személyes húsvétunknak a parancsa: ébredj fel és támadj fel a halálból. És ez a húsvétunknak a vigasztalása mindaddig, amíg ebben a testben létezünk: felragyog nekünk a Krisztus. Beáradnak az életünkbe a mennyei erők. Nem sötétben járunk többé, hanem az Ő világosságában. Sőt: vele együtt járjuk meg ezt a sokszor oly nehéz földi utat, s abba a dicsőségbe jutunk, ahová Ő vezet minket. És akkor másoknak is mutatni tudjuk az életre vezető utat. S boldogan várjuk azt a korszakot, amikor Krisztus, a mi életünk megjelenik dicsőségben, hogy Vele együtt mi is ugyanezt tegyük. Ámen.

Eljön a felüdülés ideje

Alapige: Lukács 24,35–48

Bibliaolvasás: Az apostolok cselekedetei 3,13–20

A felolvasott két szentírási szakasz ugyanarra az egy helyre fordítja figyelmünket. Jeruzsálem városáról van szó, ahol nem egészen két hónap alatt szokatlan dolgok történtek. Persze, mondhatná a ma embere, ugyan mi is a szokatlan, ami egy nagy központban, esetleg egy fővárosban történik? Ennyi idő alatt Jeruzsálemben volt ünnepélyes bevonulás és elképesztő templomhoz érkezés, páskabarány és kenyértörés, keresztség és júdási öngyilkosság, kárpitrepedés és anyagi jelenés, kételkedés és megújult találkozások. Csodálatos események hosszú sora, s ha meggondoljuk, már mindegyiket évszázadokkal azelőtt hirdették s jövendölték szent próféták, elhívott isteni követek. Összegezve talán azt mondhatnánk, hogy semmi ismeretlen nem történt, de hogy bekövetkezett, az volt a csoda. Az ember örök csodaváró, s nagy epekedésében nem veszi észre az „apró örömeiket” (Reményik), melyek lépten-nyomon átszövik életét. Az élet korántsem olyan sivár, mint amilyennek tűnik – csak a hozzá való fordulásban, viszonyulásban van károsodás.

Hitvallásunk úgy határozza meg a hitet, hogy az két lábon nyugszik: biztos ismereten és bizakodó szíven. Egyik támogatja a másikat, erősíti. Értelmem és érzelem harmonikus egysége biztosítja az egyenes tartást, egészséges mozgást. Ha e két láb közül valamelyik sérül, torzul a tartás, bicegő a járás. Nem lehetetlen, csak nem természetes. A külső diszharmóniát könnyebb felfedezni, mint a belső roncsolódást. Nem öncélúan rendelte az örökkévaló Isten húsvét ünnepét mindazokkal a megelőző és követő eseményekkel, melyek történtek. Jóságát és szeretetét kínálja az embernek, aki énekelve így szólítja meg: „Örök Isten, merre-merre vagy?” – hiszen Őt szem nem látja, fül nem hallja, érzékeink számára örök titok marad, amit még tetéz, hogy megtiltotta, hogy kiabrázoljuk.

Hallottuk a húsvéti evangéliumot úgy, ahogy Lukács evangélista élénk tárja. Emberek és az emberi mellett bemutatja a halált legyőző Jézust, aki kérdést szegez szeretett tanítványainak: miért támadnak szívetekben okoskodások? Jézus megjelenése tény, amit döbbenetesen vesznek tudomásul az apostolok. Érezzük a bennük feszülő megannyi DE feszítő erejét. Akik annyi mindent megélték, olyan sokat láttak és hallottak Jézus környezetében, az évek során alakultak. Életszemléletük, emberismeretük, az Ószövetségben gyökerező vallásos tudatuk rengeteget formálódott, csiszolódott. Sokkal érzékenyebbek, érdeklődőbbek lettek, mint sokan mások, persze, ennek is voltak határai. S ez a pillanat éppen ezt a láthatatlan határvonalat súrolta. Hiszed-e, tudod-e?

Tudni tudták. Ismerték a próféták tanításait, jövendöléseit. Nagy kincs a történelem ismerete, szeretete és megbecsülése. Jézus megjelenése erre az ismeretre való rákérdezés: hiszed-e, hogy amit tudsz, az rám vonatkozó tudás? Itt van a bökkenő, ekkor kezdődik az okoskodás. Míg a tudás isteni ajándék, Istenhez segítő eszköz, addig a okoskodás, tudálékoskodás csak akadály és buktató. A mai húsvétszentelő keresztyén számára is áldott figyelmeztetés az Üdvözítő szava: miért támadnak szívünkben okoskodások? Hiszen a halált legyőző Isten Fia maga jött övéihez – nem ők mennek hozzá. Akárhányszor nekiveselkedünk, hogy mi majd útra kelünk s elvergődünk önerőből Isten karjaiba, újra és újra rá kell döbbsenünk: nem mi csinálunk magunknak diadalmaszkodó Urat, hanem Ő kezdi, Ő mozdul, Ő indul felénk s hozzánk. Ilyenkor nem kellene

okoskodásokkal ügyeskedni, hanem engedelmes lélekkel bölintani s teljes önmegadás-sal vállalni az irgalom és kegyelem befogadását.

Mélyen elgondolkoztató, amit Jézus hangsúlyozottan kínál: győződjetek meg, lássa-tok és tapintsatok. Mintha érezné az örök emberi okoskodást, óvatoskodást. Ezt a bizo-nyos elővigyázatos DE-t akarja megtörni, hiszen itt kezdődik a hit. Az a hit, ami átöleli az ismertet és tudottat, s éppen ez által hagyatkozik teljes bizonyossággal a cselekvő isteni irgalomra. Feltétel nélküli szívbeli bizalom, mely nem hátrál, hanem merészen még egy lépést tesz előre. Felé és Hozzá közelebb. Ez lehet nekünk igazi húsvétszentelő ünnepünk. Ha ezt meg tudjuk ragadni, ha ezt át tudjuk élni. Komolyan megfontolandó Üdvözítőnk szava: szenvedése nem valami mitológiai héroszé, hanem ami történt, az a Krisztus előre megjövendölt bélyege. Éppen ez az Ő igazi ismertetőjele. Ennek így kellett lennie. Ő volt az, aki nem tekintette zsákmánynak azt, hogy Ő az Atyával egyenlő a mennyei dicsőségben, hanem alázatosan felöltötte a mi romlandó portestünket, melyben a legszebb liturgiát mutatta be: engedelmes volt az Atyának el egészen a halálig. Mind- ezt azért vállalta, hogy az irgalomnak tükre legyen. A húsvét első nagy üzenete most hozzánk: Isten nem fordult el a neki hátat fordító világtól, hanem az idő teljességében megmutatta neki könyörületét s Fia áldozatát elfogadta. Így van megírva – figyelmeztet Jézus. Érdemes elgondolkoznunk ezen a kijelentésen. Jézus hangsúlyozza, hogy alapjá- ban véve semmi rendkívüli nem történt, hiszen már minden megmondott. Ha végigkí- sérjük a történéseket, minden állomására megtaláljuk az ószövetségi előremutatást. Még a kereszten elhangzó agónia szavai is az Ótestamentum felvételét jelzik. Képesek-e, készek-e a tanítványok megérteni, hogy Ő valóban az a gyűjtőpont, akiben összezező- dik minden, ami előzmény? Nézzünk csak körül: kiváló technikával, nagyszerű trük- kökkel csodálatos fantázia-filmek születnek a szuperképességű, rendkívüli emberről, aki minden vágyat, elvárást megtestesít. Láthatatlanná lesz, száguldozik, természetfelet- ti erővel jótékonykodik (vagy rombol). Ne csinálj magadnak képet – sem fantáziádban, sem mohóságodból, sem vágyakozásaidtól vezetve!

Mi hittel valljuk: igen, nekünk Jézus Krisztus a csoda. Akiben a titok érthetővé, a szentség láthatóvá, a végtelen átölelhetővé vált. Jézus feltámadásának megünneplése határozott válasz a képzelgés elutasítására s kiállás az örök isteni kegyelem felfogására. Ti vagytok pedig ezeknek bizonyosságai – szól a feltámadott Úr tanítványaihoz. S amint olvastuk Az apostolok cselekedeteiről írott könyvben, erre Péter apostol alázattal hivat- kozik is (3,15). Többször olvashatunk e kiválasztott emberek földhöz ragadt gondolko- dás módjáról, melyet Jézus hol szeretettel, hol keményebben elutasított. De képesek vol- tak felnőni Jézus közelében a jézusi csúcsokhöz. Akikre aztán valóban ráilleszhető az Üdvözítő szava: ti bizonyások vagytok. Mint ahogy e zűrzavaros korszak keresztyéne, ugyanúgy Isten áldott jele a világban. Egyen-egyenként mi vagyunk tanúi annak az ir- galomnak, melyet Jézus halál feletti diadalával szerzett, üdvösségünkre. De ez csak akkor lehet, ha tudatosan igyekszünk kijelölni helyünket. Nekünk a Jézus-közelség szükséglet: itt, templomában, egyházában ugyanolyan helyünk van, mint otthonainkban. Családi hajlékunk mellett van lelki otthonunk is. Ezeket a tanítványokat Jézus nem szé- gyelli, minden kicsinyességük mellett nem pusztán vállalja őket, hanem feladattal ru- házza fel őket: ti vagytok a bizonyítékok.

Bizonyítani csak meggyőződött ember tud. Akiből hiányzik a kétely, ingadozás, okoskodás. Aki meggyőződéből dönt, elszántan határoz s céltudatosan lép, az halad.

Megkapó, hogy Péter apostol kemény szavai hallatán jeruzsálemi hallgatói nem til- takoznak. Hallgatásuk elfogadást jelez. Ők tudták, hogy valóban ők hozsánnáztak vi- rágvasárnap, ők rázták öklüket, követelvén Jézus halálát, s ugyancsak ők azok, akik szégyenkezve s elgondolkozva hallgatják, mit mond most az idős Péter. Végül is, sem-

mi ismeretlent vagy újat: csak azt nehéz megemészteni, hogy most minden, íme, valóság lett. Nekik is el kellett mondaniuk, hogy beteljesedett – de ez nagyon nehéz. Az apostol szavaiban nem a vádaskodás, kárhooztatás, ujjal mutogatás van – hanem a felhívás: változtassatok az irányvezetésén, a gondolkodásmódotokon. Térjete meg, hirdeti, annak bizonyoságául, hogy a húsvéti esemény nem az ember elutasításáról szól, hanem ellenkezőleg. Isten keresi, hívja az övéit. Ezek a jeruzsálemiek konkrétan tudták, hogy Jézussal szemben miben vétettek; mit is kell nekik szégyellniük, mit kell megbánjanak. Ennek tudatában hallgattak s nem is tiltakoztak Péter szavai hallatán.

Testvéreim! Megújulás csak megtisztulás után lehet, s megtisztulás csak ott lehetséges, ahol felfedezzük a szenny rútitó jelenlétét. Jézussal szemben nem csak a jeruzsálemieknek van szégyellnivalójuk, hanem mindazoknak, akik tudják tanítását, s mégis, a világ forगतagában hol itt, hol ott, hol így, hol úgy piszkítják be lelküket anélkül, hogy az elkövetés pillanatában tudatosulna bennük. A Péter apostol által felmutatott két tény megragadja a hallgatókat: Jézus feltámadt, mert legyőzte a halált, s ezzel Ő felüdíteni, éltetni, erősíteni akarja azokat, akik ezt elfogadják.

Ha semmi más nem indokolná vagy ösztönözné Jézushoz térésünket, vegyük észre ezt: éppen eléggé elnyűttek vagyunk egyen-egyenként s összességünkben, társadalmilag ahhoz, hogy felszabaduljunk, felüdüljünk milliónyi tehertől, béklyótól. Ahogy Péter apostol meri hirdetni az evangéliumot, mely szerint Isten nem fordult el még ama jeruzsálemiektől sem, annál reménykedőbben kell hallgatnia a ma emberének ezt a meghívást: érkezzen el a felüdülés ideje az Úrtól! A húsvéti titok oly üdító erővel bír, hogy két évezrede hat. A mi életünk felé is diadalmasan sugárzik. Krisztus üzeni neked is: légy tanúja Isten örök irgalmasságának, melyet megbizonyított a Krisztusban megjövendöltek beteljesítésében. Áldott legyen a húsvét üdító ereje. Ámen.

Gudor Kund Botond

Magyarigen

Hiszem a feltámadást!

Alapige: János 11,20–27

Bibliáolvasás: János 11,1–45

Istennek hálaadással tartozunk minden időben. A feltámadás ünnepén szóljon tehát Róla és rólunk az Evangélium. A halál fölötti győzelem keresztyénységünknek nemcsak lényege, hanem hitünk, üdvösségünk sarkalatos pontja is. Egyszerűsítve a teológiai megfogalmazást, kérdezzünk rá az Igére: hogyan állok a feltámadásba vetett hitemmel?

Az öröm és ünnepi hangulat mellett nézzünk tehát az Igére, amely a Feltámadott és a feltámadás tényét szembesíti a mi emberi magatartásunkkal, gondolkodásvilágunkkal. Igénkben Márta, Mária szembesül előbb Lázár betegségével, majd az ő halálával. Krízishelyzet lép fel. Tehetetlenség a csontot őrlő betegséggel szemben, ahol nincs elégséges orvosság, sem orvos. A krízishelyzet már a betegség körül megjelenik. Ez nem furcsa, viszont mélyen emberi. Az volt ezelőtt kétezer évvel, és ez ma is. A testvérek, rokonok érdeklődnek, rohannak, fizikai távolságokat versenyszerűen győznek le egy cél érdekében: hogy a betegséget, és ha lehetne, az elkerülhetetlen halált győzzük le. Gyógyszermániába és orvosmániába esett világunkban épp emiatt van az izgalom, a krízishelyzet, ami azonban meglehetősen hasonlít Márta és Mária kétségbeeséséhez. Figyelmesen elolvastva Jn 11,1–11 részét meglepően a betegség az a szó, amely majdnem minden igeversben előfordul. Azután természetesen ennek a betegségnek következménye, a halál (Jn 11,11–45) bukkan fel majd minden bibliai versben. Ok és okozat,

betegség és következménye, a halál, amellyel szemben a mindenkori ember elkertülhetetlen krízishelyzetbe kerül. Bod Péter egyik temetési prédikációjában az akkori gazdag főnemességre utalva, aki gyógyszerét az Északi-sarkról is előteremtette volna, ha ez lehetséges lett volna, ezt mondta: „A halál ellen nincs orvosság a kertben.” Jelezve ezzel a latin eredetű közmondással is, hogy a betegség-halál párosa ellen viselt egyenlőtlen emberi küzdelem előtt még a korona is porba hull. Igénk első része (Jn 11,20–21) ezt a magatartást jelzi. Krisztus nincs ott, hiába hívják, Ő lassan jött, és a halál ténye krízishelyzetet teremtett. Sarkalatosan fogalmazva ezt mondhatjuk:

I. A halállal szemben a hit krízisbe kerül

Ennek első megnyilatkozása:

- Szaga van (Jn 11, 39)

Valójában a halállal szembeni tehetetlenséget sugallja ez a felkiáltás. A biológiai folyamatok, a sejt bomlás és elhalás természetes folyamatát az ember csak fájdalommal, keserőséggel és feladással tudja nyugtázni. Négy nap után a fizikai bomlás következményei ijesztően jellemezték az emberi gondolkodás szerint megfordíthatatlant, a halál végleges beálltát, ami összefüggött a sírt eltakaró kő mozdíthatatlanságával. Mintha Krisztus őrzött sírjánál lennének, a követ mozdíthatatlanságra ítélik, mert mögötte az élet csatát vesztett. Az emberi test csatavesztése és a halál tragikuma azonban nem csak igénk, még kevésbé Izráel gondolkodásának jellemzője. Ennél mélyebb, elemibb és általánosabb emberi gondolkodásmód ez. A magunk krízishelyzetének a kivetítése is. Búzásbocsárdon, szülőfalumban, a siratóasszonyok színészi mozdulattal próbáltak a sír felé közeledni, mint a végső, megváltozhatatlan felé. A halál rezignáltága hatott át kiáltó szavukon és fájdalomtól remegő, színészi mozdulataikon: „Se ajtója, se ablaka... se ajtója, se ablaka”, adták tudtára a mai Márták és Máriák, hogy nincs tovább. Benézni és bemenni nem lehet, kilátni és kilábalni abból nem lehetséges. Igénk valójában megfogalmazza azt, amit a sír körül Mária és Márta, a zsidók és a negyednapja gyászoló jeruzsálemi vendégek, a farizeusok, és általában mi is érzünk:

- Csak az életben vannak csodák: a halál megváltozhatatlan

Mária és Márta abban reménykedett, ha az, aki őket szereti ott van, akkor bizonyára a halál nem következik be. Ez nem így történt. A halál ténye reménytelenné és tehetelenné tette őket. A zsidók, akik együtt voltak az asszonyokkal azon vitakoztak, hogy Az, aki a vakok szemét felnyitotta, vajon nem gyógyíthatta volna meg Lázárt? A csodát életében, illetve betegségében, és nem halálában várták. A hit krízishelyzetének tükröződése ez. Annak a meggyőződésnek a kifejezése, hogy Krisztus jelenléte önmagában elégséges a betegség legyőzéséhez. Krisztus megérkezésének, várásának a türelmetlensége, és később a hiábavalósága kerül megfogalmazásra igénkben, és pedig az a

• Krízis, amelyben a zsidók csodát kérnek, Krisztus barátai pedig az Úr erősítő jelenlétét, amely csodával járhat.

Számunkra is lehet:

- A halál tehetetlenség

Kérjük Őt, és nem válaszol. Várjuk Őt, és nem gyógyít meg. Kórházban, vagy betegágyon. Hányszor követeltük kétségbeesetten mi is: „Uram, ha itt lettél volna...” Ő pedig ott volt, és mi nem vettük észre. Krisztus az emberi tragédiát, krízishelyzetet, lemondást és tehetetlenséget legyőzi: minden emberi evidencia ellenére azt mondta: „ez a betegség nem halálos” (Jn 11,4). Ahogy a Feltámadott áthúzta a Szanhedrin terveit, legyőzte a Sátán hatalmát és a halált, úgy itt már előképét adja az Ő dicsőséges feltámadásának, azáltal, hogy:

II. Krisztus feloldja a krízist (hitetlenséget, kishitűséget, gyűlöletet, irigységet) az ige által.

Krisztus szemében:

- A halál csak alvás.

A betegség és halál küzdelmének nem lehet győztese a halál, a kétségbeesés, a krízishelyzet. A halált következetesen az alvással azonosítja, ahogy az Ő szempontjából és időértékeléséből sem négy, sem hét, sem ezer, sem tízezer év, sem ennél több nem lehet végső pont az emberi élet mondatának végén. Őelőtte

- Az idő nem ura a halálnak.

Csak mi érezzük magunkat az idő és tér fogságában. A négy nap és a sírt elzáró szikla elégséges Lázár halálát végérvényesen és megfordíthatatlanul megállapítani. Az idő nem ura, és nem lehet ura Krisztusnak sem. Ő nem siet, mert tudja, hogy Ő az időnek és a halálnak is Ura. Krisztus négy napos útja a hit próbatétele, Krisztus és az Atya dicsőségének hirdetése, és az elfogadás – keresztre feszítés elkerülhetetlen előfeltétele. A mai húsvéti gyülekezet számára is tegyük fel a kérdést: számunkra mi a halál, és kit tekintünk Úrnak a halál fölött? Krisztus tanítványainak már Lázár feltámasztásával hirdette, hogy:

- A Krisztusban való hit ereje csodákra képes:

Krisztus és Márta beszélgetése lényegében az ige mondanivalóját fogalmazza meg.

Krisztus a feltámadás, az élet és a halál kapcsolatáról beszél, Márta az „utolsó napon történő feltámadásról” Krisztus a halálközelségben levő ember hitét teszi próbára, Márta a halál kilátástalansága ellenére való hitről beszél. A Jn 11,25–26-ban Krisztus meghirdeti az üdvösség és örök élet előfeltételeit: „Én vagyok a feltámadás és az élet: aki hisz énbennem, ha meghal is, él; És aki csak él és hisz én bennem, soha meg nem hal.” A Feltámadott világosan elénk tárja, hogy a benne való hit:

a) maga az üdvösség,

b) maga a feltámadás, és

c) az örökkévalóság kezdete itt a földi életben. A hit az élet!

Csak így válhatnak a reménytelen dolgok reményteljessé. Csak így látható a halál. Csak akkor beszélhetünk igazi hitről, ha már most érezzük a feltámadás kezdetét életünkben. Világos jelzés ez arra nézve, hogy a hitetlen ember egyben reménytelen és szomorú, és a hívő – a tragédia ellenére is – reménykedő és jövőben bízó. Nekünk, mai nemzedéknek, ahogy a régieknek is a bölcsőt körülujjongó és a koporsót sirató embernek is szól Krisztus szava:

Hiszel a Feltámadottban? Itt? Most? Ízlelted-e az örök életet itt és most, már a földi életedben? Krisztus nem magára figyelmeztet, és nem csak az Atya dicsőségét keresi a Mártával való beszélgetésben, hanem a Krisztushoz való viszonyulás milyenségéről beszél. Arról az erőfeszítésről, amely a porba hullott keresztet képes megragadni és továbbvinni a Golgota felé, arról az erőről, amely tudja, mert ismeri és hisz benne, hogy Ő a halál fölött is Úr. Krisztus az ember hitéről beszél, amelyről profán körökben is elismerik, képes hegyeket megmozdítani. Jézus számára a messiási jelek, az örök üdvösség előrevetítésének jelei. Lázár halála nem halál, hanem alvás. Feltámasztása nem örök élet, hanem ideig-óráig való élet. Ő kérdez, és feleletet vár, mert a hitből cselekedetek fakadnak. Bár a Károli Bibliánk nem szedte vastagbetűsen a Jn 11,26b-t, mégis kiemelném, hiszen Krisztus, Lázár feltámadásában a kételkedő, a „nincs ajtója, sem ablaka”, a sírgödröt sirató embernek szól, a modernkedőknek, akik Mozart- és Beethoven-áriák dallamára Evangélium nélkül küldik halottaik porát nagyvárosaink csatorna-rendszerébe örök nyugovóra: *Hiszed-e ezt?* Hiszed-e, hogy Jézus Lázárt feltámasztotta, ahogy Ő is feltámadt a halálból? És ezt még a feltámadás-feltámasztás ténye előtt kérdi.

A kételkedő és hitetlen, fájdalmában és hitetlen kétségbeesésében fetregő világhoz fordul: Hiszed-e ezt? Hiszed, hogy:

- A hitnek következményei vannak, amelyek cselekedetre sarkallnak.

Az első jelei ennek a cselekedetnek, Krisztus tanítványi köréből, és pedig Mártától származnak. Ő hisz a Messiásban (Jn 11,27), bár még mindig a halál ténye az erősebb. Elindul Máriához, Mária pedig Krisztushoz. A zsidók követték őt.

Krisztus pusztá jelenléte tömegeket mozdit meg. Hiszünk vagy nem a Feltámadottban, az Ő jelenléte cselekedetre sarkall. A keresztyénség nem a passzivitás mélyrétegeinek filozófiája. Krisztus kérdez, válaszolni kell. Ő megy elöl és Őt követni kell. Krisztus nem a keleti filozófiák érzéketlen istene: Ő a Megváltó, Szabadító, Isten küldötte, maga az Úr, aki együtt érez, együtt szenved az emberekkel.

- Az ember Krisztus: szeret és könnyez (Jn 11,33–35).

Együttérzésének legnagyobb jele a keresztség és a halál, szeretetének legnagyobb ajándéka a feltámadás és az örök élet. Krisztust nem hagyja érzés nélkül a szenvedés, halál és betegség, amikor rólunk, emberekről van szó. Az Ő közeledése az élet közeledése a halál birodalmához. Az Ő megérkezése a krízishelyzet megoldásának előfeltétele.

Krisztus három szava nem varázsige, hanem az emberri kilátástalansággal és kétségbeeséssel való szembeszállás. Krisztus messiási cselekedete a krízishelyzettel szemben. A krízis feloldása cselekedet által történik. Krisztus szól, és őt nem csak az élők, hanem a holtak is követik. A hit az üdvösség záloga. Jézus szavai krízishelyzetet oldanak meg. A halál a múlté lesz, és az ember, akinek tárgyiasságában-anyagiasságában „szaga volt”, életre kel. Krisztus életre támasztotta Lázárt, vagy az ige szavaival mondhatnánk: Ő felébresztette Lázárt. Érzed-e azt, hogy ma, húsvét reggelén, téged is az ige:

- cselekedetre sarkall?

III. Lázár feltámasztásában a benne való hit következményére figyelmeztet (a krízis feloldásának következményeire): „Lázár jöjj ki!” (Jn 11,43)

- a) A feltámadás: hálaadásra, imádságra, bizonyoságtételre indít.

Lázár új életlehetősége a tanítványok számára ismételten bizonyította Krisztus isteni mivoltát. Mennyi mindent köszönhetünk az Úrnak, csak a magunk életére nézve. Reménytelenségünket Ő változtatta reménységgé, hitelenségünket élő hitté, erőtlenségünket erővé. Te mit cselekszel annak érdekében, hogy jöjjön el az Ő országa és legyen meg az Ő akarata? Nézzük Márta és Mária példáját:

- ők hálát adtak Lázár feltámadásáért (Jn 12)
- az ima erejének csodálatos voltát mutatják be (Jn 11,22)
- és nem utolsósorban, még Lázár feltámasztása előtt bizonyoságot tesznek (Jn 11,27).

Nem mindenkit indított azonban pozitív cselekedre Lázár feltámasztása. A

- b) Szanhedrin

Összehívása már a rettegett Krisztus eltávolítását érlelte. Lázár feltámasztása és Krisztus újjonnan bizonyított messiási mivolta elégséges volt ahhoz, hogy rómaellenesnek és farizeusellenesnek nyilvánítsák Krisztust. A krízis feloldásának súlya igen nagy teher volt Krisztus ellenzőinek. A halál hatalmának tényét sem megmástitani, sem megkérdőjelezni nem akarták. Krisztus népszerűsége veszélyesen alámosta hatalmi pozícióikat. A római uralom által támogatott zsidó törvénykezés fogaskerekei örölni kezdtek. Céljuk ugyancsak cselekedet: Krisztus keresztre feszítése, és követőinek megfélemlítése. Ő azonban feltámadt.

Keresztyén testvéreim! Ma itt vagyunk, együtt vagyunk Jézus Krisztus üres sírja köré gyűlve. A Mester kérdez bennünket: Hiszed-e a feltámadást? Szólít bennünket:

„Lázár, jöjj ki!” A halál kilátástalanságában vergődve vajon mi lehet a válaszuk? Mi lehet a cselekedetünk? Mellette vagy ellene szervezkedünk?

Krisztus feltámadott, és zsengeje lett azoknak, akik elaludtak. „Ő él, mi is élünk, a haláltól nem félünk...” – énekeljük meggyőződéssel. Nem félünk?? Krisztus odaáll, beteg vagy halálos ágyunk mellé és újból, ismételten mondja a mindenkori Lázároknak „Lázár, jöjj ki”, mert „Én vagyok a feltámadás és az élet: aki hisz énbennem, ha meghal is, él; És aki csak él és hisz én bennem, soha meg nem hal.”

Nekünk szól, akik egy életen át krízishelyzetben vagyunk: Hiszitek-e ezt? Ámen.

Szilágyi Róbert

Kolozsvár–Felsőváros

Már most – még nem!

Alapige: Ézsaiás 26,13–19

Bibliolvasás: Jelenések 3,1–6

I. Bevezetés: Mit szólnál, ha Valaki azt mondaná neked, hogy halott vagy? Meg vagy győződve: fel lennél háborodva! „Hogyhogy halott? Hát nem látod, hogy élek? Lélegzem, beszélek, járok, cselekszem, látok, hallok – hogy mondhatsz ilyesmit? Kikérem magamnak!” De az a Valaki, nagyon halkán, nagyon csendesen csitítaná felháborodásodat, megragadná a kezed, és folytonosan mondaná: „Pedig halott vagy! Hiába lélegzel, ez még nem elég! Hiába beszélsz, ez sem elég! Hiába jársz vagy fekszel, teszel-veszel, cselekszel – édeskevés! Látod-e azt a másikat? Ott rohan reggeltől-estig, estétől-reggelig, s a családját is hurcolja maga után! Mibe? A pénzhajhászásba, a nyugtalanságba, az álmatlan éjszakákba és túlterhelt nappalokba. De látod őket, milyen hidegek egymáshoz, milyen szomorúak, milyen idegenek egymással szemben – egy fedél alatt élnek, de még annyira sincs idejük egymáshoz, hogy megkérdézzék: »Hogy vagy? Mire van szükséged? Mi zavar, mi fáj, mi hiányzik, miért vagy szomorú?« Élnek, de halottak! *Vagy* figyelj csak meg azt a másikat, ott ül a templomban – minden vasárnap ott van, s hallgatja az igehirdetést! Füle van és hallja, de halott – mondom neked, hogy halott, mert csak hallja! És látod? Kilépett a templomból, s azonnal káromkodik! Nézd csak, veszekedik és erőszakoskodik, de nem kér bocsánatot! Nem tudja, hidd el, nem tudja, mi az! És nem hajlandó megbocsátani! *Vagy* nézd meg azt az embert: mindene megvan, mindent megenged magának, mert ügyes, szorgalmas, még bankszámlái is vannak! De látod? Ott megy az utcán, ott a koldusok között, de egyiknek sem ad! Semmit sem ad, pedig igazán neki semmiség lenne az a kevés! Mondom neked, az is halott, mert nagyon hideg a szíve! Tehát vigyázz: ha lélegzel, beszélsz, jársz, cselekszel, látsz és hallasz, még nem elég! Többre van szükséged!” – mondaná neked az a Valaki! S te kérdeznéd: „Kicsoda vagy te, hogy mindent tudsz, mindent látsz, és mindenkit ismersz?” „Hát nem tudod? Miért vagy itt a templomban? Miért ünnepelesz, kit ünnepelesz húsvétban? Hát nem ismersz? Én vagyok Jézus!” – válaszolná az a Valaki!

„Jézus? Jaj, persze, Jézus! Igen, örvendek a találkozásnak, sokat hallottam Rólad: a Bibliából, a papok prédikációjából! De becs szó, csak jót hallottam: hogy például szépen tanítottál, betegeket gyógyítottál, még az ördögöket is megpiszkáltad... még halottakat is támasztottál. Azt is mondták, hogy meghaltál, de feltámadtál, s elmentél valahová! De hát mindez több mint 2000 éve történt! Most 2007-ben vagyunk. Eddig hol voltál?” „Én nem voltam, én vagyok – ma is, neked is! Azért jöttem, hogy feltámasszak, életre hívjalak, örök életet adjak!”

Mit szólsz ehhez, kedves testvérem? Volt-e eddigi életedben ilyen beszélgetésben részed? Krisztus szemein keresztül, hogyan látod saját magad: él-s-e vagy halott vagy? Élet... halál... feltámadás... örök élet! Én ezt a sorrendet kibővíteném: élet, halál, feltámadás, *élet és örök élet*. Krisztus feltámadásának fényében alaposan megváltozik a halálról és az életéről alkotott felfogás. A Krisztusban gyökerező hívő ember, *élő ember*, aki már földi életében belekóstol az örök életbe! Mennyire más még a halált is Krisztus feltámadása felől értelmezni! Az ősi ellenség, az ember bünesete folytán bekövetkező büntetés – a halál – már nem okoz gyötrődést, már nem félelemkiváltó, már nem ijesztő, hanem természetes folyamat és legyőzhető. Krisztus feltámadásával legyőzte a halált! És mennyivel más, ha a saját feltámadásom felől nézem életemet, vagy a Krisztus feltámadása felől! A saját feltámadásom felől szemlélve az örök életet, beleeshetek abba a hibába, hogy földi életem megüresedik, tétlenségbe, megalapozatlan várakozásba süllyed – ennek eredménye *halálos állapot*. Krisztus nélkül nem lehet igazi életet élni, még az örök életet sem lehet elkezdni. *Jézus Krisztus nélkül az élet halott!*

Ézsaiás próféta eszkatológiája életképekkel vigasztalja a jelent, mert Júda népének jelene siralmas! A nép fogságban van, és várja a szabadulást, amely még nem érkezik. De Istennél a szabadítás kivitelezése már elkezdődött! Istennek terve van a fogságban lévő néppel, s akaratát minden bizonnyal végrehajtja. Nem könnyű beszélni életről ott, ahol fájdalom, nyomorúság és halál uralkodik – *halálos állapot!* Nem könnyű bizonyosságot tenni az élet Uráról – halottak között! Nem könnyű megértetni az Isten nélküli állapotban tengődőkkel, hogy Isten nélkül nem élet az élet! Ezek az igeversék életről, halálról és feltámadásról, valamint élni akarásról beszélnek! Jézus, az evangélisták, az apostolok is ezt tették! Itt nem általános feltámadásról van szó, nem is a testi feltámadásról, hanem a halálos állapotban lévő *Júda megelevenítése, helyreállítása* a nagy téma! Ez pedig olyan csoda, mint a halottak feltámasztása! Ez az, *amiért* az a bizonyos beszélgetés megtörtént: élni már itt a földön Istennel, Krisztussal, illetve halni már itt a földön Isten, Krisztus, a megelevenítő Szentlélek hiányában! Lehet választani a két alternatíva között!

1. A halál Isten akaratában gyökerező valóság

Az Ószövetség tanítása a halálról *kettős*: elsősorban a halál a bűn következményeként természetes esemény. A halál megtöri az Istennel való életközösséget. Másodsorban a halál, érdekes módon, nem az élet peremén helyezkedik el, hanem benyúlik az életbe! Az ember már testi életében halott lehet, ha betegségben, *bűnben*, nyomorúságban, fogságban van – vagyis olyan állapotban, amely az Istentől való elszakadást jelzi. Ez a felfogás még jobban megvilágosodik, ha megjegyezzük az Ószövetségnek az életéről alkotott meglátását is: az élet nem pusztán csak fizikai létet jelent, hanem az egészséges és teljes életet, mely mindenekelőtt Isten ajándéka! *Teljes élet: Istennel teljes, Krisztussal telített élet!*

A mai posztmodern ember *életsablonja*: reggel felébredni, elkészülni, kávézni, dolgozni, ebédelni, dolgozni, esetleg pihenni, majd vacsorázni, lefeküdni, aludni – életsablon – kisebb-nagyobb eltéréssel. És sokaknál ez így folyik napról-napra, hétről-hétre, hónapról-hónapra, évről-évre, ünnepről-ünnepre: nincs vasárnap, a nap megszentelése, Istennek való odaszentelése, nincs húsvéti öröm, még nagypénteki gyász sincs! Vajon ennyi az élet? Ahol nincs Isten, élet sincs ott! Akiben nincs meg az élet Ura, az élet sincs meg abban. *Megdöbbenő: lelkileg* halott emberek vesznek körül minket! Vagy talán mi is lelkileg halottak vagyunk? Csak még nem tudjuk, vagy már tudjuk, de nem akarjuk elhinni? Még konkrétan: a halál az ézsaiási szövegkörnyezetben azt jelenti, hogy nem Isten uralkodik Júda felett! Nem kellett nekik az Úr Isten, idegen

utakra vágytak! Pedig Isten úgy uralkodott felettük, hogy nem fosztotta meg őket emberi méltóságuktól és szabadságuktól, de nekik nem volt szükségük Rá! Más alternatívát választottak! És mi lett ennek az alternatívának az eredménye? „A halottak élet nélkül valók, az árnylényeknél nincs felkelés” – ez olvasható eredeti fordításban. Az akkori nép esetében ez tartós, változhatatlan állapot.

2. Nincs annál szomorúbb, mint amikor sokaknál a halál az élet alternatívája! Önként vállalt lehetőség! „Az a neved, hogy élsz, pedig halott vagy!” (Jel 3,1) – hallottuk a lekióolvasás rendjén. Keresztyén testvérem, még a *formakegyesség* sem élet! Lehet, hogy nem te adtad magadnak ezt a nevet, hanem mások mondják rólad. Vagy lehet, hogy mások látják kegyes életstílusodat, szentfrásolvasásodat, imádkozásodat, templomba járásodat, az Úr Jézus Krisztus pedig ezt mondja rólad: az a neved, hogy élsz, de halott vagy! A neved az, hogy keresztyén vagy, de nem vagy az! Ebben az esetben meg kell vizsgálnunk, hogy azok a gyakorlatok, amelyeket üzünk, nem üres formaságok-e a Lélek nélkül? Amikor kinyitjuk a Bibliát, szól-e rajta keresztül a Szentlélek Isten? Vajon azért járunk el a templomba, hogy Istennel találkozzunk, vagy azért, hogy számon tartsuk – „a szomszéd jelen van-e”? Vagy azért, hogy bemutassuk az új ruhánkat – milyen szépen mutat, amikor kiállok úrvacsorát venni, hogy irigyelnek majd a többiek? Divatból jövünk, megszokásból vagy unalomból? Vagy azért, mert Isten velünk akar alkalomról-alkalomra találkozni, velünk együtt ünnepelni, hiszen mindig van mondanivalója? Vajon a szolgálatunkat nem azért végezzük-e, mert végeznünk kell? Mert szolgák vagyunk, Istennel szemben szolgák, Jézus Krisztus szolgálói – nem azért, hogy önmagunkat szolgáljuk, hanem Istent és embertársakat! És milyen sok keresztyéennek nyűg ez a szolgálat, szívesebben nem tenné!

Egyesek nagyon megkönnyebbülnének, hogyha nem kellene bizonyosságot tenniük, ha nem kellene Jézusról szólniuk! Egyesek nagyon boldogok lennének, ha felmentenék őket a szolgálat alól! De mégis végzik a szolgálatot, mert a külső körülmények kényszerítik reá, nem pedig a belső szorongattatás! Lehetséges, hogy nagyon szépen, simán, kiegyensúlyozottan megy. A *zökkenésmentes keresztyén élet mindig gyanús*. Ahol nincs semmi összeütközés, és nincs semmi nehézség, félős, hogy élet sincs ott! A temetési szertartáson a ravatalok nagyon merevek. És a halott arca a koporsóban, akármennyire fel van ékesítve, mégis merev. Nem végez semmi kellemetlenséget, és nem okoz semmi zavart, mert halott!

Vajon nem ilyen megmerevedett forma sokaknak a keresztyénsége, amelyben nagy zavart jelentene egy félbemaradt imádság? Felborítaná az egyensúlyt, a rendet, ha kimaradna egy istentisztelet? Megakadna a falás étel a torkán, ha elmaradt az asztal előtti imádkozás? Talán nyugtalanságot okozna, ha elmennének egy koldus mellett, anélkül, hogy adnának neki 10 000 lejt – semmiséget. És visszatérnének, és markába helyeznék, és még mosolyognának is!

De a szívnek semmi köze az egészhez, hiszen az a neved, hogy élsz, pedig halott vagy! Egy nagy külső mozgás van benned, bensődben azonban semmi sem történik. Felületi hullámváz! De sohasem történt meg, hogy az ilyen keresztyéneknek fenékgig felkavarodott volna a szívük!!! Az *Isten nélküli, a Krisztus nélküli állapot halálos állapot!* És ilyen megmerevedett, lelkileg üres, halott emberek vannak családokban, iskolákban, egyetemeken, gyülekezetekben, a világi és egyházi életben! Talán egyesek közülük várják a feltámadást, de Krisztussal nem támadtak fel. Nagyon sokan pedig közülük nem akarnak feltámadni az életre, jobb úgy nekik. Jobb halottnak lenni, mert a halottakat nem illik zaklatni. Halott állapotban könnyebb idegen uraknak szolgálni! Jaj, nekünk, gyarló embereknek! De hála, hogy van kegyelem!

Ne gondoljuk, hogy Isten nem tartotta szem előtt népe keserves sorsát, jelen helyzetben halott állapotát. Isten nemcsak hogy *élő, hanem mint élő cselekszik* (Zsolt 115,1–9)! Ítélik, a büntetést jogosan megbünteti, ha kell, életet vesz el, de életet ad helyébe! Istennek nem tetszik a halott állapota, és ezen az állapoton változtatni akar! Sőt, ráadásul még a fogságban lévő júdabeliek is szeretnék változtatni állapotukon! Kedves dolog, amikor a halott, megmerevedett életű keresztyén ember nagy erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy életre keljen!

De halott állapotban minden emberi próbálkozás hiábavaló! Az üdvidő énekesei felelevenítik a múltat, amikor próbatételek közepette egyesek lélekben halk imádságokat mondtak. Azonban az imádság ereje sem segített az adott helyzetben! És a fogságban lévő nép, az Isten nélküliség állapotába került nép tovább próbálkozott hiábavaló erőfeszítésekkel! A nagy fájdalom leírására az *Ószövetségben* gyakran használt kép, hogy a férfiak is *szülő nőhöz* hasonlítanak (Ez 13,8). S ez kétszeresen *groteszk képet* eredményez: férfiak nem tudnak szülni, a halott ember pedig önmagából nem tud életet előhozni! Amíg az isteni büntetés ideje tart, addig a szabadulásra való bármely emberi törekvés csak nevetség, megszegényítő eredményt hoz. Erőlködések, szabadtéri kísérletek többször megestek Júda történelme során, de hiába! Jó lenne végre-valahára rádöbenni, hogy saját magunkat nem támaszthatjuk fel – sem itt, sem ott! Szükségünk van arra a Valakire, hogy megszólítson minket, belépjen életünkbe, belülről éltessen és uralkodjon! Krisztus azért támadt fel a halottak közül, hogy feltámadásának erejével életet adjon, sőt életet teremtsen ott, ahol minden emberi próbálkozás kudarcot vallott. És ezen a ponton csodálatosan kibontakozik a 19. vers életképe!

3. A halál feletti győzelem Istennek legnagyobb üdvténye, mert ezzel állítja vissza népével való közösségét! Itt meg kell állnunk, itt el kell csendesednünk, mert itt Isten szól és szavával, az *igével teremt!* Mit? *Életet!* Csodálatos igeversek, melyek az emberi értelem számára felfoghatatlan mélységről tanúskodnak! Isten, az Ég és Föld Ura ismét cselekszik, *de előbb vállalja halottait!* El tudjátok-e képzelni, hogy ez mit jelent? A halott állapotban lévő ember, az Isten nélküli ember is valakié! Ma már kinek kellene a halottak? Senkinek! A földnek, a pornak és a hamunak! Nincs annál szeretet-teljesebb állapot, mint amikor Isten magához fogad, magához ragad, magához ölel valakit, hogy felélessze! Isten közelsége élet! *Ez a kegyelem és ez a szeretet*, mindezt csupán betetőzi, teljességre viszi Krisztus feltámadása.

Az *új életet* meg kell ünnepelni, az új életért örvendezni kell, az új életben Istent kell dicsőíteni – azoknak, akik valamikor halottak voltak, Isten nélküli életet éltek, de most már új életet nyertek. Olyan gyönyörű az a két kép, amit Ézsaiás próféta használ, hogy szemléletesebbé tegye Isten csodáját. A *harmat*, mint bőséges csapadékforma, Izráel földjén az élet megtartója volt – a sokszor „*kiaszott, elepedt földön, melynek nincs vize*” (Zsolt 63,2) –, hogy Dávid szavaival éljek. Gondolkozzunk egy kicsit képletesen: lehull a csapadék, és szárba szökken a vetés. Az Istentől aláhulló élet harmata megérinti azokat, akikről azt mondják, hogy élnek, de közben halottak, és megelevenednek. Ezt a képet tetőzi a földanya szülése: a föld világra hozza, megszüli, kiejti az árnyakat! Nem úgy, ahogy egykor Júda népe próbálkozott: ők csak szelet szültek. *De Isten ereje életet szüli!*

Teremtés ez a javából! Új teremtés! És ne mondja nekem senki, hogy az Ószövetség nem beszél a feltámadásról, illetve a feltámasztásról! Lehet, hogy nem beszél úgy, amint az Újszövetség, nem is teheti: de Isten az Élet Ura, és Ő életet ad, életet hoz elő még abból is, amelyből emberileg képtelenség, még onnan is, ahol megállt az ész és az orvostudomány!

II. Befejezés: Húsvétkor Krisztus feltámadását ünnepeljük! De higgyétek el, hogy ennél nem szabad megállni. Tovább kell lépni: Krisztus feltámadásának ereje ma is megelevenítő erő, *Krisztus életre támadt fel*, azért, hogy mi is éljünk Általa. Az élet és az örök élet, vagyis az Istennel, Krisztussal telített élet itt a földön kezdődik. Ha ezt hittel megragadjuk, akkor soha nem ér véget.

Úgy szeretném, ha sokan közülünk is ezzel a hittel tudnának megállni szeretteik koporsója mellett, tudván: nem halt meg, hanem él, nem itt, hanem ott – Istennél! Úgy szeretném, ha sokan közülünk ezt az új életet, a Krisztus feltámadásából fakadó új életet, már itt a földön elkezdnék! Ebben az esetben nincs mitől félniük – a fizikai halál már nem ijesztő! Miért ne lenne a lét életképek, és nem halálképek sorozata? Mindezek után mindenki szembenézhet önmagával, megállapítván: élő vagyok-e vagy halott? Isten azt akarja, hogy élj és másokat is éltes! De előbb éltesen téged Krisztus! („Élek többé nem én...” Gal 2,20)

Végezetül hadd szóljon még egy üzenet: kedves testvéreim, ti húsvéti emberek – *nem elég életet kapni, hanem szükséges életben maradni!* Ez volt érvényes Júda népére is, ez érvényes ránk is! Nagyon sokan közülünk megelégszenek a szülőik áldozatából fakadó étellel, elfelejtkeznek életben maradni, és időnap előtt meghalnak! Ne tegyétek! Tudom, nem könnyű életben maradni! De érdemes!

Azt kívánom, hogy a Krisztus feltámadásából eredő életkedvvel térjete vissza otthonaitokba és tegyétek vonzóvá, kóstoltassátok meg másokkal is az Isten szeretetében gyökerező életet, s az Isten Lelkének mélységeiből feltörő forrást – az örök életet! Isten éltesen minket! Ámen.

Visky János

Kolozsvár–Bulgária-telep

Mit kerestek itt?

Alapige: Lukács 24,5

Bibliaviasás: Lukács 24,1–11

El tudjuk-e képzelni, testvéreim, azt a megdöbbenést, amiben a húsvét hajnalán öszszetört szívvel, reménytelenül kereső asszonyoknak részük volt? Meghalt a Mester! Az emmausi tanítványok azt mondták kétségbeesve, szomorú ábrázattal: „...pedig mi azt reméltük” Mit reméltek? Hadd kérdezzek, kedves testvérem: te mit remélsz? Milyen reménységgel nézel a mai nap, az újabb húsvét elébe? Milyen reménységgel indultál el otthonról e borongós húsvét reggelen? Nétán azzal a titkos gondolattal: hátha megjelenik melletted is az Isten küldötte, s rád szól az angyal, mint az asszonyokra? Talán azt forgatod magadban: hátha kapok valami magyarázatot a húsvét titkára? Hisz nem értem! Nem értem, amit kétezer éve zengenek a tanítványok, a papok, meg, őszintén bevallva, nem is igen hiszem. Mert, ha kimegyek a temetőbe, csak a sírhantokat látom. Ha végső lehetét kiadja édesapám, édesanyám, a testvérem, vagy éppen a gyermekem, és ravatalra kerül, tudom, mert látom, hogy hulla-sárga lesz, s egyre inkább távolodik tőlem, meg én is tőle. Nem mosolyog többé rám, nem pirospozsgás az arca többé, ajka nem nyílik mosolyra, keze nem nyúl már simogatásra, s nekem azt végleg el kell engednem. Be kell őt zárni a koporsóba, s le kell engedni a rideg, sötét sírgödörbe. Én csak ezt tudom, ezt látom, s ezt ismerem.

Ezt látták az asszonyok, ennyit tudtak ők is. S mégis mentek. Vajon milyen titkos reménnyel? Miért nem aludtak nyugton azon az éjszakán? Miért nem lehet nyugodtan aludni akkor, amikor valami nyugtalanító, vérlázító igazságtalanság történik, s ennek

áldozatul esik a Legártatlanabb? Az, aki ott vonaglott előttük a kereszten. Nem értették, hogy lehet benne annyi szeretet, hogy ezt nem töri meg a legádázabb gonoszság sem? Nem értették, hogy tud véreres szemeivel is oly szelíden nézni az alatta levő gúnyoló-dókra? Ők maguk sem értették, hogy lehet megölni az ilyen ártatlan isteni szeretetet? Mi sem értjük az ilyesmit, különösen, amikor velünk történik az igazságtalanság, amikor a tyúkszedre taposnak, amikor oldalba löknek, amikor bántanak, amikor vérezni kezd a szíved, amikor úgy érzed, nincs tovább, mert nem igaz, hogy szép az élet. Addig, amíg sírhant és koporsó van, amíg gyászos könnyeket hullatunk, amíg nem jön vissza a temetőből a mi kedvesünk, addig nem igaz, hogy van feltámadás és húsvét. Nem ezt zengi-e a mi kételkedő szívünk? Nem ez van a te kicsinyhitű lelked mélyén? S mégis itt vagy, húsvét reggelén! Pedig olyan jó ilyenkor aludni, úgy-e, fiatal barátaim? Esős az idő, vakáció van, miért vagy mégis itt? Nem remélsz-e titkon te is valamit, mint ezek az asszonyok?

Ezek az asszonyok egyik csodálkozásból a másikba esnek. Mert a kő a sírról el van hengerítve. A sírban nincs ott az Úr Jézus teste. Amikor emiatt tanácstalanul és megdöbbenve állnak, hirtelen, fénylő ruhában két férfi áll melléjük, és megszólítják őket. Erre még jobban megrémülnek, úgy, hogy a földre szegezik tekintetüket, s nem értik, mi történik itt. Belecsöppennek valami szokatlan eseménysorozatba. Pedig ők is jól tudták, akárcsak a tanítványok, amit Jézus előre megmondott, hogy feltámad. Erre emlékeztetik őket most az angyalok: „szükség az ember Fiának a gonoszok kezébe adni, megöletni és harmadnapon föltámadni” Jézus korábban beszélt nekik a világ legnagyobb szükségéről, arról, amiért jött. A szükséghelyzetben levő világnak legnagyobb szükségéről.

Jött, üres kézzel, nincstelen módon, ahogy egy vers fogalmaz: úgy jött karácsonykor, „hogy másé volt a bölcső, ahol gyermekfeje földre érkeztek édesen megpihent. / Másé volt a barom, melyen engedelmes, hőshalálra-szántan Jeruzsálembé ment. / De vérző keresztje, tövis-koronája övé volt egyedül, egyedül, egyedül. / Másé volt a kenyér, mit megáldó keze selyemfüves réten ötezsokszorosított. / Másé volt a hal is, mely a kenyér mellé ötezer mosollyá szétsokszorozódott. / De vérző keresztje, töviskoronája övé volt egyedül, egyedül, egyedül. / Másé volt a csónak, amelyben felállva Genezáreth ringó tengerén tanított. / Másé a kőpárna, vérgyöngyös homloka Gecsemáné-kertben, melyen megnyugodott. / De vérző keresztje, töviskoronája övé volt egyedül, egyedül, egyedül. / Másé volt a hely is, kölcsönként bárányból végső vacsoráját, ahol elköltötte. / Másé volt a sír is, meggyilkolt szent testét Koponya-hegy után, amelyik befedte. / De vérző keresztje, töviskoronája övé volt egyedül, egyedül, egyedül.” Így jött.

De, mondhatnánk, hogy ennek a világnak kenyérre, bölcsőre, számarra, Mercedesre van szüksége. Ennek az éhező világnak halra van szüksége, meg kényelmes párnára, meg csónakra, meg vacsoráló termekre, meg kidíszített sírokra és fölvirágzott temető-kertre. S az angyal mire emlékeztet? Az isteni húsvéti szó mire emlékeztet téged és engem, kedves testvérem? Arra, ami a legnagyobb szükség! Nem tudom, hogy a te fiatal szívedben ott fent a karzaton, milyen szükség feszül? Azt mondod legényként, szükséged lenne egy szép barátnőre, szükséged lenne egy megértő társra, egy pénzes munkahelyre, egy kényelmes lakásra. Ugye sorolhatnánk estig a szükségjeink listáját. Az angyali szó arra emlékezteti az asszonyokat, a tanítványokat, meg minket: szükség az ember Fiának megöletni, de harmadnap feltámadni. Tudod, mire van leginkább szükséged? A feltámadásra! Igen, erre van a legnagyobb szükség!

Valaki úgy fogalmazott: nekem nem csak egy távoli, teremtető Isten eszméje kell, nekem Megváltó kell. Nekem nem csak egy kenyéradó, egészséget és kényelmes életet biztosító Isten kell. Nekem Megváltó kell, mert különben mi lesz a bűneimmel? Mert a

föld megtermi a maga gyümölcsét. Ezt Isten megígérte a teremtéskor. Igaz ugyan, hogy fáradsággal és orcád veritékével keresed a kenyeredet, de meglesz a testnek, ami kell. De, ki biztosítja bűneid bocsánatát, a megváltást? Ki oldoz ki a bűn kötelékéből, ki űzi el a kétségbeesés sötétjét, ki törli le csalódásod könnyeit? S ki veszi el szívedből a halálfélelmet? Legyünk őszinték: sok félelmünk van! A fiataloknak is, a felnőtteknek, s az időseknek talán még több. Ki veszi el ezeket?

Nekünk Megváltó kell. Szükségünk van Valakire, aki feltámadott. „Több kell, több kell! Ez a lét nem elég! Ez a lét nem elég!” – kiáltja a szívünk a költővel (Váci M.). Csak enni, dolgozni, húzni az igát, aztán egy kicsit pihenni, s újra menni tovább, botladozni, egymásnak esni, hajba kapni, s végül kidőlni a sorból és elkapartatni: – ez a lét nem elég! Ez nem emberhez méltó lét. Végül hulladfszítéssel fejezzük be legkedvesebb szeretteink körül a ténykedésünket is? Ez a lét nem elég! Úgy-e, te is érzed ezt, kedves hallgatóm? Azért vagy itt most, húsvét reggelén, hogy részesülj abban a másik létben. „Mert maga az élet egyetlen hiányunk, több s teljesebb élet, az az, amit kívánunk!” Amelyben helye van Istennek: nem a peremen, nem a széleken, hanem a középben. Ahol adnak a feltámadott, győztes Krisztus szavára: az a lét való az embernek. Az a lét, ahol nem a bűn uralkodik, ahol a szenvedésnek nincs már hatalma rajtunk, még akkor sem, ha betegágyon fekszünk. Az a lét ez, ahol a halál nem ijesztő utolsó ellenség. Az a lét kell nekünk, ahol van helye az angyali üzenetnek. Az a lét, ahol üresnek látjuk a sírt. Az a lét, ahol helye van a szívben ennek a húsvéti örömhírnek, hogy Ő feltámadott.

Igen, ám, de ezt olyan nehéz hinni! – mondod talán. Feltámadás – olyan porlepte kifejezés. Feltámadás? – lehet, ha ő mégis az Isten Fia volt, egy ilyen titokzatos csoda talán végbement egyszer a történelemben. Egyszer egy mohamedán azzal gyözködött egy keresztyént: látod, mi föl tudjuk mutatni a mi prófétánk, Mohamed sírját. Ez a bizonyossága annak, hogy ő élt. A keresztyén erre csendesen azt válaszolta: mi pedig azért nem tudjuk fölmutatni a mi Urunk holttestét és sírját, mert Ő feltámadt. Nekünk nem csak arra kell bizonyíték, hogy valaha egy próféta élt és ugyanúgy elpusztult, mint bárki más. Nekünk ennél több kell! Olyan próféta, olyan Megváltó, aki nem csak meghalt, hanem, aki legyőzte a halált. Mert meghalni én is tudok. Mindnyájunkra ez vár. De, az nem bizonyíték semmire, hogy valahol ott domborul majd a sírhantunk. Az azonban, ha üres a sír, ez bizonyíték arra, hogy nekünk más Istenünk van, mint a muzulmánoknak vagy az élettágadó buddhistáknak, akik az egész életet egy szenvedéssorozatnak látják, és azt mondják, hogy hiábavaló az egész. Kár is végigkínlódni, jobb inkább visszavonulni egy tétlen közönybe – mondják –, mert úgyis hiábavaló az egész.

Testvéreim, mi tudjuk a hétköznapi életünkből, hogy amit az ember nem tart érdekesnek tovább örízni, mert elértéktelenedett vagy tönkrement, egyszerűen fogja és kidobja a szemétre. Mennyi ilyen használati cikkünk volt. Sokszor a végsőkéig igyekszünk ragaszkodni hozzájuk, de, amikor már hasznavehetetlen, kidobjuk. Hadd kérdezzek meg kedves testvérem: milyen a te húsvéti hited? Isten azt kérdezi tőlem is, igehirdetőtől, hogy az én húsvéti hitem milyen? Érdemes azt megtartani, vagy ez a közönyös, kishitű világ ki fogja dobni a szemétdombra és azt mondja majd: én erre a hitre nem sokat adok. Mert az, a te állítólagos húsvéti hited, látom, a betegágnál csödöt mond, a halálos ágynál te is kétségbeesel. Nem segít rajtad sem, minek tartasuk hát meg?

Testvéreim! Milyen keresztyénségünk van nekünk? Érdemes azt megtartani? Van-e benne lüktető élet? Van benne öröm? Ott van-e végig a te életed hétköznapijain a Krisztus győzelme? Látható-e a szeretet, a megbocsátás győzelme? Amikor lemondasz a magadéról a másik javára, amikor megteszed a második mérföldet a felebarátodért, amint Jézus tette. Mert nem csak a főpap udvaráig ment el Ő a kihallgatásra, hanem onnan újabb mérföldet tett meg a keresztiig. S, amikor sürgetve mondták: szállj le a keresztről,

akkor nem szállt le. S tudod, miért hiszek én ennek a Krisztusnak? Mert nem szállt le a keresztről, ahol már nem a szegek tartották, hanem az irántunk való szeretete. Ezért nem szállt le a keresztről. Ezért ment végig a borzalmas úton, egészen az eltemettetésig. Csakhogy, előre megmondta, hogy nem ez a végállomás: szükséges harmadnapon föltámadnia.

Miért volt szükséges neki föltámadnia? Azért, hogy tudjad te is, drága testvérem: nem ez a végállomás! Mert, ha ez lenne a végállomás, jaj lenne nekünk. Akkor hiábavaló lenne az ittlétünk, minden erőlködésünk arra nézve, hogy valamiképpen mégis csak ünnepeljünk. Akkor szétfolyó lenne az egész élet, s a végén a nagy megsemmisülés következne, amikor alkotóelemeire hull még a test is.

Egyszer Newtont megkérdezte egy kételkedő ember: Szeretném én azt tudni, hogyan szedi majd össze Isten a feltámadáskor a halottakat! A nagy tudós kihúzott egy fiókot, belenyúlt egy dobozba, kivett egy marék vasreszeléket, szétszórta az asztalon, utána elegáns mozdulattal egy nagy darab mágnest végigvitt a vasreszelékek fölött. Azok mind a mágneshez vonzódva, rátapadtak. S ekkor azt mondta a barátjának: „látod, így fogja összeszedni Isten a feltámadáskor a halottakat. Engem máris megragadott!” Testvérem, ilyen hittel méssz-e el e húsvéti ünneplésről a templomból? Átérezed, s majd vallani fogod ragyogó tekintettel, hogy téged is megragadott? Ezért van esély arra, hogy tudjunk szeretni, újrakezdve az elrontott életünket. Ezért van lehetőség reménységgel a holnapba nézni akkor is, ha a körülmények nem biztatnak rózsás jövővel. Ezért van esélyünk arra, hogy ne járjunk üres körforgásban a mindennapok útján, hanem céltudatosan vegyük a mennyei irányt és erre buzdítsunk másokat is. Mert az angyalok ezt tették az asszonyokkal. A csodálkozás, a megdöbbenés, a tanácstalanság után az asszonyok az angyali hírral kirohannak a dohos sírkamrából. Ez a mozdulat azt árulja el, testvéreim, hogy nem ott van a mi világunk. Ki onnan! Fuss vissza azokhoz, akik még mindig húsvét előtt élnek, s mondd el nekik, milyen isteni történésnek a részesévé lettél te is. Azért, hogy ne legyen többé húsvét előtti élet: sem a tiéd, sem a másoké.

Egy közismert Túrmezei vers azt mondja: „Húsvét előtt: nehéz, szomorú léptek. / Húsvét előtt: zokogó, bús miértek. / Húsvét előtt: ajtók, kemények, zártak. / Húsvét előtt: arcok, fakóra váltak. / Húsvét előtt: szívek, üres-szegények. / Húsvét előtt: kihamvadott remények. / Húsvét előtt egy nagy 'minden hiába', / bús eltemetkezés az éjszakába.” Felismered talán saját helyzetedet ebben a leírásban? Vagy van-e tovább? Mert van, a vers szerint is. Hiszen nagyon igeszerű ez a vers. „De, húsvét lett! Feltámadott a Mester. / Húsvét után: el gyásszal, könnyekkel. / Húsvét után: futni a hírral, frissen. / Húsvét után: már nem kérdezni mit sem. / Húsvét után: új cél és új sietség. / Jézus él, nincs út, amely messze esnék. / Húsvét után: erő, diadal, élet. / Csak azokért sírjunk húsvéti könnyet, / akik még mindig húsvét előtt élnek.”

Testvérem: hadd tegyem fel a záró kérdést: melyik állapotban tudod magad? A húsvét előtti állapotban? Vagy már találkoztál a Feltámadottal? Urad lett-e már Ő? Térdre borultál-e Előtte úgy, mint Mária Magdaléna, vagy mint később Tamás, a kételkedő? S fölszakadt-e már a korábban üres, szomorú szívedből a nagy felismerés: „Én Uram és én Istenem!”? Ha igen, akkor már érted nem kell sem Isten, sem embertársaid húsvéti könnyet sírjanak, mert látszik rajtad, hogy húsvét után élsz. Adja Isten, hogy ez mindnyájunk életében észrevehető legyen. Ámen.

Prédikációk sákrámentumos istentiszteletre

Keresztelési igehirdetés virágvasárnap ünnepén

Sipos István
Máramarossziget

Királyi látogatás

Alapige: Máté 28,18–20

Virágvasárnap, minden benne feszülő ellentét ellenére, az egyik legkedvesebb ünnepünk.

Kereszthalála előtt, ezen a napon ragyogott fel a legtisztabban, legnyilvánvalóbban az Úr Jézus királyi dicsősége. Virágvasárnap nélkül szegényebb lenne a világ, szegényebb lenne az emberi szív. Ezen a napon Jeruzsálem felé közeledett Jézus, Jeruzsálembé vonult be, a jeruzsálembelieket kereste fel és örvendeztette meg jelenlétével.

Azóta így jön hozzánk is, így keres meg bennünket, így vonul be a mi Jeruzsálemünkbe, családi otthonunkba, szívünkbe is. Örökkévaló az Ő királysága. Amilyen korlátlan térben, olyan korlátlan az időben is. Nemzedékek jönnek és mennek. Az évszázadok egymásutániségében változhat, átalakulhat az élet. Királyságok, országok szülehetnek és elmúlhatnak. De az Ő királysága el nem múlik soha. Királyi székében fel nem váltja senki. Minden lélekre, aki volt, van és lesz, igényt tart, mert életét áldozta mindenkiért.

Királyságába ezen a felmérhetetlen nagy áron mindannyian beletartozunk. Beletartoztok ti is, kedves szülők, keresztszülők, és beletartozik királyságába kicsiny gyermeketek is, akivel megajándékozott benneteket.

Sokszor megtapasztaltatok már eddig is életetek Urának hatalmát, szeretetét. Sokszor átértékeltek már hozzátok való jövetelének örömet. Hogyne élnétek át most újból annak a nagy örömet, hogy egy új életben, egy újszülöttben hajolt egészen közel hozzátok, az ő parányi életében látogatott meg titeket a dicsőség erős királya. Hogyne zengené szívetek gyermeketekre tekintve köszönetképpen: „Áldott, aki jő az Úrnak nevében! Hozsánna a magasságban!” Hogyne örülnétek, és hogyne örülnék veletek együtt mindannyian, amikor az szólít meg bennünket, akinek adatott minden hatalom, mennyen és földön.

Most nektek szól a királyi parancs: tegyetek tanítványokká minden népeket! Tegyétek az én tanítványommá kicsiny gyermeketeket is! Az a Király parancsolja ezt, aki ki akarja terjeszteni az Ő országát minden népre, nemzetre, erre a kis gyermekre is. Erre nekünk van szükségünk, s e kicsiny gyermeknek. A keresztség éppen annak a kiábrázolása, hogy mit tett értünk az Élet Fejedelme. Hogyan mosott tisztára és mos tisztára azóta is Golgota keresztyén kiontott vérével minden bűnös szívet, és állítja helyre az Atyával való közösséget.

Milyen csodálatos ennek a Királynak a szeretete! Nem csupán ránk van gondja, hanem a következő nemzedékre is. Nem csupán titeket enged közel magához és fogad kegyelmébe, hanem gyermeketeket is. Reá is gondja van, reá is igényt tart. Azt szeretné, hogy a ti családokat is az Ő országához tartozzék. Hogy megismerjétek egyre teljesebben ennek az országnak kibeszélhetetlen gazdagságát és szépségét, örömet és békeségét, melegét és biztonságát.

Ezért feladatot is bíz reátok, amit gyermeketek keresztelése alkalmával vállaltatok kell. Az a megbízatásotok, hogy megismertessétek gyermeketekkel is azt, aki az ő életének is Királya. Hogy megtanítsátok arra, hogy mit tett Jézus érte, s azt is, hogy mit

akar Isten az ő életével. Az a célja ezzel az új étellel, hogy királyságának boldog gyermeke lehessen. Tanítványá tenni csak az tud, aki maga is tanítvány. Krisztushoz vezetni csak az tud, aki maga is enged Krisztus vezetésének. Ezért engedelmes, neki szentelt, példamutató életet vár tőletek, a szülőktől, hogy engedelmes és Istennek szentelt élete legyen gyermeketeknek is.

Nem könnyű ez a feladat. Beleremeg a szívünk, ha arra a felelősségre gondolunk, ami ezzel a Krisztustól kapott megbízatással jár.

Életünk Királya ismeri ennek a felelősségnek a súlyát, ennek a feladatnak teherét. Ezért siet segítségetekre drága ígéréttel: „Íme, én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig.”

Nemcsak a nagyszülők, keresztszülők vannak mellettetek, nemcsak ők segítenek gyermeketek nevelésében, formálásában, nemcsak a gyülekezet imádkozik érettetek. Veletek van az Úr, aki látogatásával, e kicsiny gyermekkel bearanyozta és meggazdagította életeteket, és aki ezt a felelősségteljes, de gyönyörűséges megbízatást, feladatot adta. Tőle kérjetek erőt, bölcsességet és hitet a tanítványá tevés áldott szolgálatához!

Szegődjetek nyomába a virágvasárnap Királynak! Naponként tegyétek le terheiteket és bűneiteket az Ő keresztye elé, és általa újjászült lélekkel haladjatok ez újszülöttel meggazdagított életetekkel az Ő uralmának és királyságának diadala felé. Ámen.

Úrvacsorai igehirdetés

Dr. Victor János

Emlékezés és tapasztalás*

„Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

1Kor 11,24

Ha visszagondoltok azokra a vitákra, amelyek az úri szent vacsora értelme körül az elmúlt évszázadokban lefolytak, eszetekbe fog jutni az a kérdés is, amely körül éppen a református keresztyénség legnagyobb történelmi hősei igyekeztek világosságot teremteni, hogy ti. nevezhető-e ez a sákramentum egyszerűen emlékszerződésnek, vagy nem? A mi egyházunk azoknak a tanítását követi, akik tagadó választ adtak erre a kérdésre. Szerintük nem csak jel a kenyér és a bor, hanem pecsét is; vagyis nem csak emlékezésünket segítik elő olyasvalamire, ami egyszer régen történt, hanem a velük való élés által itt és most történik valami titokzatos és felséges dolog. Világos, hogy ha jól megértjük, ebben az egész kérdésben akörül forog a szó, hogy kicsoda minékünk Jézus Krisztus? Vajon csupán a múltnak istenien csodálatos alakja-e, egy drága emlék, akihez vissza kell szállnunk letúnt időkben s ebben igénybe kell vennünk az általa rendelt emlékeztető jeleket is? Vagy pedig élő Úr, égnek és földnek minden hatalommal bíró Királya, aki tegnap és ma és mindörökké ugyanaz, aki tehát, ha láthatatlanul és titokzatosan is, de valósággal lehajol ma is kegyelmével mihozzánk, biztosít bennünket az Ő bűnbocsánatának senki által meg nem támadható végzéséről és Lelkének erejét belénk öntve talpra állít minden elesettségünkből? Legyünk hálások azok iránt, akik nem engedték elhomályosítani az igazságot, hogy az utóbbi álláspont a helyes és hogy mi az úri szent vacsorában is egy közöttünk titkon jelenlevő, élő Úrnak a színe elé járulunk, hogy ezek által a látható elemek által is újra megpecsételtessék velünk való örök szövetsége.

De, ha ez az igazság egyszer világos előttünk, ne féljünk szemébe nézni a dolog másik oldalának. Az úri szent vacsora ugyan nem csak emlékszerződés, hanem több annál;

* A szerző *A szentek szentjében* című kötetéből.

de emlékszertartás is, és elsősorban az, és csak az után és annak révén több annál. A ma láthatatlan dicsőségében élő és királyi jótéményeit kiírástó Krisztushoz a hajdanában szolgáló formában élt és keresztrefeszített Jézuson át visz az út, és aki üdvössége felől bizonyosságot akar nyerni a mennyei Úrtól, annak emlékezetben vissza kell szállania a keresztnek tövébe, amelyen életét adta miérettünk.

„Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre” – mondja Jézus maga világosan. Mit is jelent emlékezni? Csodálatos ajándéka Istennek mindnyájunk számára az emlékezet. Ez az a hatalom, amellyel harcra kelünk az elmúlás ellen. Titkos könyv az emlékezet, amely megörökíti azt, amit a tovasiető percekben láttunk, hallottunk, átéltünk. Nem is egy könyv, mert hogyan férne bele egy könyvbe annyi feljegyeznivaló, hanem egész könyvtár, amelynek kötetei sorban elraktározva megtartják a rájuk bízott titkos írást. Emlékezni annyit jelent, mint elővenni ebből a rejtélyes könyvtárból egy-egy talán régen elhelyezett, sárguló kötetet és felnyitva annak lapjait, életre támasztani a betűkben szunnyadó hajdani életet. De nem is egészen így áll a dolog. Mert hiszen az a csodálatos az emlékezet világában, hogy annak tartalma nem szunnyad egészen. Ez a könyvtár kísértetiesen él. Amit egyszer átéltünk és emlékezetünkben elraktározunk, az továbbra is hat reánk és befolyásol bennünket, ha soha nem is vesszük újra elő. Csakhogy az emlékeknek ez az élete valami árnyékszerű, folyton halványodó, gyöngülő. A feledés pora belepíti a könyvtárunkat és a soha fel nem nyitott szobáiban dohosodó levegő fojtogatja lassanként halálra az emlékeinket. Vannak ebből a halálból csodálatos feltámadások. Mintha a sírjából kelne ki, úgy áll néha elénk, szívünk döbbenetére, a múltnak egy-egy elveszettnek hitt képe. De ha vannak drága emlékeink, amelyeknek elvesztése, úgy érezzük, nagyon kifosztott szegényekké tenne bennünket, akkor azokat nem bízunk az ilyen kiszámíthatatlan újraéledés szeszélyére, hanem gondosan, céltudatosan életben tartjuk. Gyakran fölkeressük azt a szobát, ahol el vannak raktározva; nem engedjük, hogy por és penész lepje be őket; sokszor megszólatjuk beszédes sorait és ha a mindennapi élet ezer elfoglaltsága elszólt is mellőlük, újra meg újra visszasietünk hozzájuk, hogy a szavuk csengése el ne haljon a fülünkben.

Ehhez a szent asztalhoz is emlékezni járunk. Bizonyosságot teszünk arról, hogy a lelkünk titkos könyvtárában mindnyájan elhelyeztünk, mindeneknél előkelőbb, díszes helyen, egy aranybetűkkel frott szentséges okmányt, amelyen az van feljegyezve, amit a mi Urunkról, a Jézus Krisztusról tudunk. Örök életünknek beszédei ezek. Fényük akkor is beragyogja az életünket, ha mindennapi gondok, kísértésekkel való küzdelmek, szenvedésekkel való vívódások tartanak lefoglalva. Az üzenetük néha hívatlanul is előtör a lelkünk mélységeiből, és mint a habok közt vergődőhöz a váratlanul kinyúló mentő kéz, úgy jönnek ilyenkor segítségünkre. De mi hívni is akarjuk ezeket az emlékeket. Öntudatosan magunk elé akarjuk állítani annak képét, akinek teste miérettünk megtörtetett és vére miérettünk elfolyt, hogy mind mélyebben vésődjék emlékezete a szívünkbe és mind erőteljesebb élettel hassa át egész lényünket. Fáj nekünk az, hogy annyiszor a feledékenység homályába engedjük merülni, hogy amikor gondolunk kellene reá, nem jut eszünkbe, és ezért gyöngéknél bizonyulunk és tisztátalanokká válunk. S ezért hálásan vesszük ezeknek a jeleknek szolgálatát is, amelyek által újra kiélesednek a képnek itt-ott elmosódó vonalai. „Ezt is cselekedjétek az Ő emlékezetére.”

És miközben ezt cselekedjük, újra megtapasztaljuk az örök csodát: amint egykor az Ő földön járó alázatos alakján át valami földöntúli erő és fenség áradt, az Ő felidézett emléke is csak köntösnek bizonyul, ami valami mást rejt. Emlékezésünk a múltba nyúl vissza Őhöz, s egyszer csak úgy érezzük, hogy voltaképpen a hitnek kezét nyújtottuk ki az örökkévalóság magasságai felé, s Ő megtöltötte azokat várva-várt ajándékaival. Valóban több van itt emlékszertartásnál. Az örök élet lelki vendégsége ez. Ámen.

A Genezáret partján

Lelkipásztorok lelkiigondozói rovata*

Jerry Bridges: *Kegyelem* (4.)

Harmadik fejezet

Kegyelem – tényleg érthetetlen?

*„De ahol megnövekedett a bűn, ott még bősége-
sebben kiáradt a kegyelem; hogy amiképpen úrrá lett a
bűn a halál által, úgy uralkodjék a kegyelem is az
igazsággal az örök életre Jézus Krisztus, a mi Urunk
által.”*

(Róm 5,20–21)

Isten kegyelmének tanulmányozásakor egy ellentétpárt látunk; ellentétet az emberiség elveszettsége, valamint Isten nekünk adott bőséges és kegyelemmel teli megoldása, Jézus Krisztus között. Ezt az ellentétet csodálatosan ábrázolja egy régi ének:

*„Én, bűnös, gonosz és tehetetlen; Te, Isten Báránnya, Szeplőtelen; Teljes a váltáság!
Lehetséges ez? Halleluja, micsoda Megváltó!”*

A második fejezetben láttuk, hogy bizony mindannyian bűnösök, gonoszok és tehetetlenek vagyunk. Megértettük, hogy mindannyian egyenlő mértékben Isten kegyelmére szorulunk. Ebben a fejezetben Isten kegyelmes gondoskodásával foglalkozunk, elvesztett állapotunkban.

Amikor egy jegyespár bemegy az ékszerüzletbe, hogy az eljegyzési gyémántgyűrűt megvegye, az ékszerész többnyire egy sötét bársonnyal borított párnát tesz a pultra, majd óvatosan ráhelyezi az ékszereket. A sötét bársony kontrasztja szolgáltatja a hátteret, amely kiemeli a gyémánt csillogását és szépségét.

Bűnnel teli állapotunkat aligha lehet a bársonypárnához hasonlítani, de a bűn és az erkölcsi szennyezettség sötét hátterével szemben ott ragyog, mint egy szép, tiszta és hibátlan gyémánt, Istennek a megváltásban megnyilvánuló kegyelme.

Csődünk és Isten megoldása

Pál apostol is használ kontrasztos hátteret, amikor Isten kegyelemmel teljes megoldását mutatja be számunkra a Bibliában, igeversék sorozatán keresztül. Szeretem ezeket a verseket Isten csodálatos „de” fordulópontjaiként emlegetni.

Már láttuk a Róm 3,10–12 verseiben, Pál emberiség elleni vádiratában, a sötétre festett hátteret, mely magában foglalja mind a vallásosan, mind a vallás nélkül élőket. A 13–20. versekben még jobban kidolgozza vádiratát, és végül a 20. vers végkövetkeztetésével zárja: „Mert a törvény cselekedeteiből nem fog megigazulni egyetlen halandó sem élőtte. Hiszen a törvényből csak a bűn felismerése adódik.”

* Ezt a sorozatot a presbiterképzésben is felhasználhatjuk

Miután csödünk sötét kontrasztját bemutatta, Pál folytatja, és elénk állítja Isten megoldásának tiszta, ragyogó gyémántját. Figyeljük meg, hogyan indítja a bemutatást: „[De] Most pedig a törvény nélkül jelent meg Isten igazsága, amelyről bizonysgot is tesznek a törvény és a próféták.” (21. vers) Mindannyian a csöd állapotában találtatunk, de most Isten megoldást adott nekünk: megigazulást, amely Istentől jön, a Jézus Krisztusban való hit által. Ez a megigazulás a „törvény nélkül jelent meg”, tehát annak vizsgálata nélkül, hogy mennyire jól vagy kevésbé jól engedelmeskedtünk Isten törvényének.

Isten kegyelmében elrejtözve a törvénynek való engedelmesség mértéke vagy minősége nem kérdés többé. Ehelyett, akik hisznek Jézus Krisztusban, azokat „Isten ingyen igazítja meg (...) kegyelméből” (24. vers). Megigazítatni többet jelent, mint „nem bűnös” felmentést kapni. Valójában *igazzá* nyilvánítást jelent Isten előtt. Azt jelenti, Isten a bűneink terhéért Fiának, Jézusnak tulajdonítja, őt vádolja, és Krisztus igaz voltát nekünk tulajdonítja, a mi javunkra írja.

Jegyezzük azért meg, hogy kegyelem által igazulunk meg. *Isten kegyelme által* nyilvánítatunk igaznak Őelőtte. Mindannyian bűnösök vagyunk Isten előtt – kárhoztatottak, romlottak és tehetetlenek. Nem igényelhetünk felmentést; az ügyünk feletti rendelkezés teljesen Tőle függ. Mindnyájunkat teljes joggal nyilvánít bűnösnek, hiszen ilyenek voltunk, és mindnyájunkat örök kárhozatra küldhetne. Ezt tette az angyalokkal, akik vétkeztek (ld. 2Pt 2,4), és velünk is ezt tehetné, teljes joggal. Semmivel nem tartozik nekünk; mindennel mi tartozunk neki.

De kegyelemből Isten nem küldött minket kárhozatba; ehelyett megoldást készített nekünk Jézus Krisztusban. A Róm 3,25 ezt mondja: „Mert az Isten őt rendelte engesztelő áldozatul azoknak, akik az ő vérében hisznek, hogy igazságát megmutassa.” Mit jelent egy engesztelő áldozat? A New International Version (NIV) – amerikai új fordítású Biblia – egyik lábjegyzete a következő magyarázatot adja: „valaki, aki Isten haragját elfordítja, a bűnt elveszi”

Jézus Krisztus engesztelő áldozata tehát azt jelenti, hogy Jézus halálával Isten haragját elfordította rólunk, és magára vette. Ahogy a kereszten függött, bűneinket a testében hordozta, és elviselte Isten haragjának teljes súlyát helyettünk. Péter erről így ír: „Bűneinket maga vitte fel testében a fára”, és szenvedett „az igaz a nem igazakért” (1Pt 2,24; 3,18). Halálával Jézus teljesen eleget tett Isten igazságosságának, amely örök kárhozatot követelt a bűn büntetéseként.

Fontos, hogy észrevegyük, ki adta Krisztust engesztelő áldozatul? A Rómabeliekhez írt levél 3. részének 25. verse szerint: Isten. A megváltás egész terve Istené, Isten kezdeményezésére ment végbe. Miért tette ezt? Csak egy válasz van: *egyedül kegyelemből*. Az engesztelés Isten kiterjesztett jóindulata az emberek iránt, akik nem jóindulatot, de átkot érdemeltek volna. Az engesztelésben Isten áthidalta a bűn rettenetes „Grand Canyon”-ját, hogy elérje az ellene lázadó embereket. Isten maga felmérhetetlen árat fizetett, amikor Jézust küldte el, hogy helyettünk meghaljon.

Isten csodálatos „de” fordulópontjainak következő lelőhelye az Efézus 2,1–5:

„Titeket is életre keltett, akik halottak voltatok vétkeitek és bűneitek miatt, amelyekben egykor éltetek a világ életmódja szerint; igazodva a levegő birodalmának fejedelméhez, ahhoz a lélekhez, amely most az engedetlenség fiaiban működik. Egykor mi is mind közöttük éltünk testünk kívánságaival, követtük a test és az érzékek hajlamait, és a harag fiai voltunk emberi természetünk szerint, éppen úgy, mint a többiek. De Isten, gazdag lévén irgalomban, az ő nagy szeretetéért, amellyel minket

szeregett, minket is, akik halottak voltunk a vétkek miatt, életre keltett a Krisztussal együtt – kegyelemből van üdvösségetek!”

Újra láthatjuk tehát az ellentétet, amely élesen kirajzolódik tönkrement életünk és Isten megoldása között. Az 1–3 versekben Pál úgy ír rólunk, mint akik halottak a bűneinkben, a Sátán befolyása alatt, a világ fogságában, saját bűnös testi vágyaik rabjaként, és Isten jogos, szent haragja célpontjaként élnek. Lehet egy kép ennél sötétebb, bármilyen háttér még kontrasztosabb? Pál azonban újra a sötét háttér elé állítja Isten kegyelmét, amely hibátlan ragyogó gyémántként tündöklök.

Isten azonban közbeavatkozott! Halottak voltunk vétkeinkben, a harag tárgyai voltunk, de az Isten nem nézte mindezt tétlenül! Ő, aki gazdag volt kegyelemben, közbeavatkozott. Mivel ennyire szeret minket, életre keltett bennünket Krisztusban, még amikor halottak voltunk vétkeinkben és bűneinkben. S mindezt egy tömör állítás fogja össze: „Kegyelemből tartattatok meg.” Állapotunk reménytelen volt, de Isten kegyelemmel lépett közbe.

Isten újabb „de” fordulópontja a Tit 3,3–5-ben olvasható:

„Mert valamikor mi is esztelenek, engedetlenek, tévelygők voltunk, különféle kívánságok és élvezetek rabjai, gonoszságban és irigységben élők, egymástól gyűlöltek és egymást gyűlölők. De amikor megjelent a mi üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete, nem az általunk véghez vitt igaz cselekedetekért, hanem az ő irgalmából üdvözített...”

Újra láthatjuk az irgalommal teli kontrasztot romokban álló életünk és Isten megoldása között. Az ellentét nem lehetne ennél merészebb és teljesebb. Bolondságunk, engedetlenségünk és a mindenfajta bűnös szenvedélyekben töltött rabszolgaságunk Isten kedvességével, kegyelmével és szeretetével találkozik. A teljesen igaztalan igazzá nyilvánítatik (megigazul) *Isten kegyelme által* (7. vers). Kegyelme tényleg érthetetlen.

Isten kegyelme tehát nem azért van, hogy kiegészítse a jó cselekedeteinket. Ehelyett az Ő kegyelme győzi le a mi rossz cselekedeteinket, amelyek a mi bűneink. Isten ezt úgy vitte végbe, hogy vétkeinket Krisztusra helyezte, és hagyta, hogy rá hulljon a harag, amelyet mi oly nagyon megérdemeltünk. Mivel Jézus tökéletesen megfizette bűneink büntetését, így Isten ki tudta terjeszteni kegyelmét ránk azáltal, hogy teljesen és tökéletesen megbocsátotta minden vétkünket. Megbocsátásának mértékét az Ószövetség néhány különösen festői képe mutatja be nekünk.

Milyen messze van napkelet napnyugattól

A 103. zsolttár 12. versében ezt olvassuk: „Amilyen messze van napkelet napnyugattól, olyan messzire veti el vétkeinket.” Milyen messze van kelet nyugattól? Ha a föld bármelyik pontján észak felé indulunk, akkor egyszer csak elérjük, majd elhagyjuk az Északi-sarkot, és délnek fordulunk. Ez azonban nem igaz kelet és nyugat esetében. Ha nyugatra indulunk, és folyamatosan tartjuk az irányt, mindig nyugat felé fogunk haladni. Észak és dél az Északi-sarkon találkozik, de nyugat és kelet soha nem ér össze. Bizonyos értelemben felmérhetetlen messzeségben vannak egymástól. Tehát amikor Isten azt mondja, hogy olyan messzire veti el vétkeinket, mint napkelet van napnyugattól, akkor azzal biztat, hogy felmérhetetlen messzeségbe veti el tőlünk. De hogyan tud-

juk „megragadni” ennek a meglehetősen elvont igazságnak a lényegét úgy, hogy alkalmazni tudjuk életünkre nézve?

Amikor Isten ezzel a metaforával jellemzi bűneink megbocsátásának mértékét, akkor tudtunkra adja, hogy megbocsátása teljes, tökéletes és feltétel nélküli. Azt állítja, hogy nem tartja nyilván bűneinket. „Nem vétkeink szerint bánik velünk, nem bűneink szerint fizet nekünk.” (Zsolt 103,10) Igen, Isten tényleg ezt mondja! Tudom, hogy túl szépen hangzik ahhoz, hogy igaz legyen. Be kell vallanom, hogy csaknem elbizonytalanodtam, leírtam-e ezeket a szavakat, mert annyira idegenek a mi bűn-büntetés elképzelésünktől.

Ezek a kegyelemmel teli szavak benne vannak a Bibliában, és ezek Isten szavai. Hogyan teheti ezt meg Isten? Hogyan lehetséges, hogy figyelmen kívül hagyja bűneinket, és egyenesen azt mondja, hogy felmérhetetlen távolságra veti el tőlünk? A válasz: kegyelméből, Jézus Krisztus által. Mint ahogy már láttuk a fejezet korábbi részében, Isten bűneinket Jézus Krisztusra helyezte, és ő szenvedte el a büntetést, amit nekünk kellett volna. Mivel Krisztus meghalt helyettünk, Isten igazságossága most már teljesen kielégített. Isten most már anélkül, hogy az igazságosságát vagy erkölcsi törvényét sértené, szabadon, teljesen és tökéletesen meg tud bocsátani nekünk. Most már kiterjesztheti kegyelmét ránk; jóindulatot tanúsíthat azok felé, akik csak átkot érdemelnének.

Isten háta mögött

Az Ézsaiás 38,17-ben egy másik festői leírást olvasunk Isten megbocsátásának mértékéről, amelyet bűneinkre nézve gyakorol. A próféta így ír Istenről: háta mögé dobtad minden vétkemet” Ha valami a hátunk mögött van, az nincs a szemünk előtt. Nem látjuk többet. Isten azt mondja, így cselekedett a bűneinkkel. Nem mintha nem vétkeztünk volna, vagy mint keresztyének, nem követnénk el többé bűnöket. Tudjuk, hogy naponta vétkezünk – igazság szerint, naponta többször is. Még keresztyénként is legtöbb erőfeszítésünk tökéletlenül sikerül, és tisztátalan indítékok szennyezik. De Isten „nem látja” többé sem szándékos engedetlenségünket, sem tökéletlen erőfeszítésünket. Ehelyett Krisztus igazságát „látja”, amelyet már nekünk tulajdonított.

Jelentheti ez azt, hogy Isten egy engedékeny apához hasonlít, aki elkényezteti gyermekeit, s fegyelmezés nélkül, neveletlenül engedi őket felnőni? Egyáltalán nem. Hozzánk fűződő kapcsolatában Isten, mint mennyei Atya, igenis foglalkozik bűneinkkel, de olyan módon, hogy az a javunkra válik. Nem bűneink szerint foglalkozik velünk, mert akkor büntetnie kellene, hanem kegyelme szerint, amely hasznunkra válik.

Mint az emberiség erkölcsi Bírója és Ítéelője, Isten bűneinket a háta mögé vetette. Mint Legfelsőbb Mindenható, az ellene lázadó alattvalók bűneit nem „látja” többé. És figyeljük meg, hogy bűneink nem véletlenül kerültek Isten háta mögé. A Szentírás azt mondja, hogy Ő „vetette” oda őket. Hogyan teheti meg ezt úgy, hogy mégis igazságos és szent Isten maradjon? A válasz újra az, hogy Jézus Krisztus megfizette a büntetést, amit nekünk kellett volna. Ahogy az egyik ének mondja: „Mi moshatja el bűneimet? Semmi más, csak Jézus vére.”

A tenger mélyén

Isten tökéletes megbocsátásának egy másik találó metaforáját a Míkeás 7,19-ben olvassuk. A próféta a következőket mondja ott Istenről: „... eltapossa bűneinket, a tenger mélyére dobja minden vétküncet” Tengerésztiiszt koromban egy alkalommal a hajónk kisebb balesetet szenvedett, és a műszerek egyike a tenger mélyére esett. Tudom, mit

jelent hiábavaló erőfeszítéssel egész nap csáklával a tenger fenekét kutatni. Annak a hajónak a műszere örökre elveszett.

Ez történik a mi bűneinkkel is. Isten a tenger mélységébe vetette őket, hogy örökre elveszenek, soha ne kerüljenek elő többé, hogy ne lehessen bennünket vádolni velük. Tehát, amiképpen Isten megmondta, hogy a háta mögé vetette bűneinket, úgy erősíti meg most itt, hogy a tenger mélységére dobta őket. Nem esnek bele bűneink a tengerbe, Isten veti bele őket a mélybe. Azt akarja, hogy örökre elveszenek, mivel már végleg leszámolt velük Fia, Jézus Krisztus halálában.

Érted már, testvérem? Látod, hogy Isten megbocsátása teljes és visszafordíthatatlan? Kezdesz rájönni, hogy nem az a lényeges, milyen „rossz” voltál, vagy hányszor követted el ugyanazt a bűnt, Isten teljesen és ingyen megbocsát neked Krisztusért? Rájöttél végre, hogy mivel Isten már „foglalkozott” a bűneiddel Krisztusban, neked nem kell vezekelned vagy valamiféle próbaidőt letöltened, mielőtt Isten megáldana vagy újra használna téged?

Egyszer hallottam valakitől, hogy úgy érzi, nem hivatkozhat többé az 1Jn 1,9-ben leírt, kegyelemmel teljes ígéretre, amelyben Isten megbocsátást ígér: „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít bennünket minden gonoszságtól”. Azzal érvelt, hogy már annyiszor vétkezett, hogy felhasználta összes „hitelét” Istennél. Azt hiszem, sok keresztyén vélekedik így, mivel nem fogjuk fel teljes mélységében Isten megbocsátását Krisztusban. De ha Istennel kapcsolatban „hitelképességben” gondolkodunk, akkor csak Krisztus „hitelképességére” szabad gondolnunk, mivel nekünk sajátunk egyáltalán nincsen. De mennyi „hitel” van Neki? Határtalan összeg. Ezért mondhatta Pál: „de ahol megnövekedett a bűn, ott még bőségesebben kiáradt a kegyelem” (Róm 5,20).

Alkalmi prédikációk

Gyülekezeti bibliaórára

Molnár Miklós

Budapest

Isten munkája a család életében

Egyház a világban

„Áldást mondott Jákób a fáraóra...”

(1Móz 47,10)

Nehéz idők jártak Egyiptomban is, a Kánaán földjén is, amikor Jákób és családja megjelent Gósen földjén. Szárazság, éhség, eladósodás, küzdelem a pusztáért. A hét szűk esztendő szedte áldozatait. József a fáraótól kapott hatalom birtokában akarva-akaratlan befolyt Egyiptom gazdasági, politikai életébe. Nemcsak a hatalma volt nagy, hanem a felelőssége is. Közel hetventagú családjának áttelepítése nem kis feladatot jelenthetett. Súlyos gondokkal kellett szembenéznie Jákóbnak, Józsefnek és családjának. Egyiptomban „kisebbségi sors” vár rájuk, ami feszültségek forrása. Alkalmazkodjanak Egyiptomhoz, vagy különüljenek el? Vállaljanak részt a társadalmi gondokból, vagy csak magukkal törődjenek? Ha a menekültek keserű sorsa vár rájuk, hogyan dolgozzák fel azt magukban? A választott nép hogyan éljen a pogány világban? Mindmáig komoly kérdés ez. Nem élhet úgy, mintha semmi közük nem lenne egymáshoz. Hiszen ha éhség van a világban, akkor a választottak is éheznek. Ha háború dúl, akkor ők is nyomorognak. Ha járvány üti fel a fejét, akkor ők is orvosért kiáltanak. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az egyház olvadjon bele a világba. Különös kettősség: Isten népe ebben a világban otthonosan és mégis idegenül él. Otthonosan, hiszen tudja, hogy Isten a teremtő Úr, Övé a föld és annak teljessége. Mégis idegenül, mint akik idegenek és vándorok ezen a földön. Ezt a kettősséget viszi Jézus az Atya elé főpapi imájában. „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket e világból, hanem őrizd meg őket a gonosztól.” *Milyen indításokat vehetünk e téren Jákób családjától?*

Vállaljuk a kisebbségi sorsot. Hetventagú család egy hatalmas birodalomban: meg tudnak-e állni a hitben? A modern életforma sodrásában, a hitetlenség és erkölcsatlenség áradásában hűségesek tudunk-e maradni elhívásunkhoz? Tudjuk-e: „Nem azért választott ki benneteket az Úr, mintha valamennyi nép közt a legnagyobbak volnátok, hiszen a legkisebbek vagytok, hanem azért, mert szeret benneteket az Úr” (5Móz 7,7). Az én erőm kicsiny, / S a bűn erős nagyon / Te tudsz, s akarsz segíteni, / Hát segíts bajomon” (298. dicséret, 3. v.).

Legyen szavunk megbízható. József és testvérei tudják, hogy az egyiptomiak utálatosnak tartanak minden juhásztorok, mégsem akarnak másnak látszani, mint akik ők valójában. Amikor a fáraó megkérdezi őket: „mi a foglalkozásotok?” – megmondják, hogy „juhásztorok a te szolgálid”. Vállalják magukat. Amihez értenek, azzal készek szolgálni Egyiptomban (47,3).

Maradjunk együtt. Ne szóródjunk szanaszét. Jákób családja együtt marad Gósen földjén. Gósen Egyiptom északi részén volt, közel az ígéret földjéhez, ahonnan jöttek. Ezzel is azt juttatták kifejezésre, hogy ideiglenesen tartózkodnak csak itt. Amint vége az

éhségnek, mennek vissza hazájukba. A haldokló apa, Jákób kérése is erre utal: „Ne tessetek el Egyiptomban. Őseim mellett akarok pihenni.”

Mondjunk áldást, hiszen arra hívtunk el. Képzeljük el ezt a jelenetet: József jelenlétében a fáraó fogadja Jákóbot. Egymással szemben áll Egyiptom ura és egy idős ember, egy megtört menekült, aki az éhség elől futott el otthonából, egy „jöttment”. A fáraó kérdegeti az öreg embert, aki alázatosan válaszolgat. Mégis ez az öreg ember tud adni valamit a fáraónak: megáldja őt. Nem Jákób tulajdona az áldás, ő csak továbbadja. Megáldalak téged, és áldás leszel.

Uram, Istenem, add, hogy általam is áradjon a Te áldásod ebbe a világba. Áldj meg, hogy én is áldássá lehessenek.

(Olvasásra ajánljuk: 1Móz 47)

Gondoljuk tovább, beszéljük meg.

- Milyen kísértései vannak az egyháznak a világban?
- Hogyan lehet legyőzni ezeket a kísértéseket?
- Mit jelent az, hogy mindenkor legyenek készen számot adni a bennem élő reménységről (1Pt 3,15)?
- Nem mindegy az, hogy halála után kit hova temetnek el?

Kincs cserépedényben

„Jákób áldást mondott...” (1Móz 47,7)

Jákób megöregedett. Úgy áll előttünk, mint egy sokat próbált, erőtlen, beteg ember. A látása homályos, a keze reszkető. Mikor azt hallja, hogy szeretett fia, József, és annak Egyiptomban született két gyermeke jön hozzá látogatóba, akkor minden erejét össze kell szednie ahhoz, hogy fel tudjon ülni az ágyán. Törékeny cserépedény ez a valaha tette kész férfi.

Mégsem sajnálatra méltó. Erő árad belőle. Ez az erő az ő kincse. Azaz mégsem az övé ez a kincs, ő is kapta azt, Istentől. Ezt a kincset adja tovább, osztogatja szét, amikor másokat megáld. Ezért nem szájalomra méltó ez a földi élete vége felé járó öreg ember, ez a „jöttment” menekült, mert Istennek ereje, áldása árad másokra rajta keresztül. Ezért nem szájalomra méltó a keresztre feszített Jézus sem, mert miközben szenved, imádkozik értünk, bűneink bocsánatát kéri az Atyától.

Jákób egész élete az áldás körül forgott. Fiatalkorában csak sejtette, hogy milyen nagy kincs az áldás, később már szenvedélyesen vágyott utána. Az áldással kapcsolatban két nagy tévedése volt Jákóbnak. Az egyik az, hogy emberektől szeretne volna megszerezni. A másik az, hogy a maga erőfeszítésével igyekezett megkapni. Ezért aztán mindent megtett annak érdekében, hogy az áldás az övé lehessen: ügyeskedett, alkudozott, csalt, menekült, féltelmek között élt – és mindezt azért tette, mert meg szeretne volna szerezni magának az áldást. Hosszú időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy megértse: Isten áldását nem lehet kiérdemelni, kikényszeríteni, megfizetni, ügyeskedéssel megszerezni. Az áldást ingyen, kegyelemből lehet kapni. Egy aggodalmas, sötét éjszakán a Jabbók révénél „birkózott” Istennel, s ott megértette és kimondta: „Nem bocsátlak el, míg meg nem áldasz engem.” Felismerte, hogy ez az áldás maga az élő Isten, a Vele való közösség, aki által új életet lehet kapni. Ráébredt arra, hogy az áldás nem előnyt, nem anyagi javakat, nem rangot jelent, hanem szolgálatot. Áldott ember az, akit Isten elhív a szolgálatára, akit formál, új emberré tesz. „Áldott az, aki az Úrban bíz.” (Jer

17,7) Az áldást azért kapjuk, hogy továbbadjuk. „Mondjatok áldást, hiszen arra hívatatok el...” (1Pt 3,9)

Az öreg, beteg Jákób továbbadta az áldást gyermekeinek, unokáinak. Szívesen beszélt arról, amit Istennel kapcsolatban megtapasztalt. A családban az öregeknek ma is fontos szolgálata az, hogy elmondják a következő nemzedéknek: mit tett velük az Úr. Jákób is ezt teszi. Elmondja, hogyan tette őt Isten csalóból Isten harcosává. Beszél nekik arról, hogy hogyan tapasztalta meg Isten gondviselését. Egyiptomban született két unokáját is megáldja. Nem rekeszti ki őket, hanem áldással befogadja őket a választott nép tagjai közé.

Az Istentől kapott áldás nem akad el a halálnál sem. Túlmutat azon, és a jövőre nézve reménységet ad. „Én meghalok, de Isten veletek lesz.” Tudunk-e mi ilyen tömören, egyszerűen, Isten iránti teljes bizalommal beszélni családjunkban a jövőről? A családban az öregek lehetősége és kötelessége az, hogy elmondják ezt a bizonyítást: én meghalok, de Isten veletek lesz. Ezáltal még öregen és betegen is áldássá lehetnek a családban. Szabad ezért ilyen imádságot is mondani: „Én Istenem, legyek vidám, / hogy házamat vidítani tudjam, / Mosolyogjak, ha bántanak, / és senkire se haragudjam.” (Áprily Lajos: *Imádkozom, legyek vidám*)

Istenem, megöregedtem, megfáradtam, és gyakran kapom magam azon, hogy keserű kedvű vagyok. Pedig szeretnék áldássá lenni a családomban. Tőled kérek békességet, reménységet, áldást, hogy aztán ezeket a kincseimet továbbadhassam.

(*Olvasásra ajánljuk: 1Móz 48*)

Gondoljuk tovább, beszéljük meg:

- Hogy értsem azt, hogy „Amikor erőtlenségem van, akkor vagyok erős” (2Kor 12,10)?
- Hogy értelmezsem ezt: „Az én erőtlenségem által ér célhoz” (2Kor 12,9)?
- Mi az áldás?
- Hogyan lehet megszerezni az áldást (ügyeskedéssel, erőszakkal, hazugsággal – vagy)?
- Tovább lehet-e adni az áldást másoknak?
- Milyen szerepe van az áldásnak egyházunk istentiszteleti rendjében?

Ismét együtt van a család

„Békesség a testvéreknek és szeretet együtt az Atya Istentől és az Úr Jézus Krisztustól!”

(Ef 6,23)

Szinte hihetetlen! Hiszen Jákób családjában olyan gyűlöletrobbanás történt, amelynek következtében a család tagjai szanaszét szóródtak lelkileg és fizikailag is. Ennek már két évtizede, de a robbanás sebeit még mindig viselik. Mindnyájan sérültek. A történet elején feltettük a kérdést: össze lehet-e még gyűjteni ennek a családnak a tagjait? És ha igen, akkor ki képes ezt megtenni? Azért izgalmas ez a kérdés nekünk is, mert manapság sok emberi közösség széthullóban van. Hány családi, társadalmi, egyházi közösség „robbant föl” körülöttünk is. Sok a sérült. Jó lenne, ha össze lehetne szedni ezeket a széthullott közösségeket. „Menni kellene házról házra, / És rekedt hangon félig sírva / kiabálni minden ablak alatt: / szakadt lelket foltozni, foltozni, / tört szíveket drótozni, drótozni.” (Dsida Jenő) Jól látja a költő a világméretű szükségét: sok a törött szív. De vajon ki képes a sok összetört cserepet összeszedni? Jákób? József? A testvérek? Az egyház? A társadalom? A kultúra? A civilizáció? A tudomány? Nagy az igyekezet arra,

hogy a széthulló emberi közösségek újra épek legyenek. De vajon ez a sok tiszteletre méltó erőfeszítés nem csupán „drótozás-fótozás”-e, amely ideig-óráig ad csak megoldást?

A József-történetek végén azt látjuk, hogy ennek a széthulló családi közösségnek a tagjai ismét együtt vannak. Nemcsak külsőleg megdrótozva, hanem belsőleg megújulva. Isten szeretetének belső ereje tartja össze a tagjait. Ez az a kohéziós erő, amely képes széthulló emberi közösségeket egybeforrasztani. Ez az összegyűjtő, együtt-tartó és gyógyító erő jött el hozzánk Jézusban. Ő imádkozott azért, hogy „mindnyájan egyek legyünk” (Jn 17,21). Ő meghalt értünk a kereszten, hogy közösségünk legyen Vele és egymással (1Kor 10,16–17).

Milyen az a közösség, amelyet Isten áldása tart össze? Isten kijelentésére figyelő közösség. Korábban már szólt Isten Jákób családjában, de akkor nem hallgattak rá. Most újra együtt van az egész család, és kijelentésre, áldásra várnak. *Jákób* gyűjtötte egybe családjának tagjait, de *Izráel* szavát lesik. Jákób azt jelenti: „csaló”. Ez a családfő korábbi neve, amikor még nem küzdött meg Istennel. Ez az ő-embere. Azóta új nevet kapott Istentől: Izráel. Istennel harcoló. Itt most nem Jákób akar szólni. Itt most Izráel, és általa maga Isten szól. Azt az üzenetet hallhatjuk meg ebben, hogy családi, gyülekezeti, nemzeti vagy világméretű közösség akkor kezd gyógyulni, újulni, amikor Isten ígéje megszólal, és ahol annak engedelmeskednek. Higgyük el, hogy ahol Jézus szava egyszerűen, tisztán, a Szentlélek erejével hangzik, ott nem reménytelen a helyzet. Valljuk a Heidelbergi Káté megfogalmazásával: „Isten Fia, Szentleke és Igéje által egy kiválasztott gyülekezetet gyűjt egybe” (54). Ő tud egybegyűjteni!

Ez a közösség őszinte. Nem hibátlan. Éppen az az áldás, hogy őszinte szó hangzik Izráel ajkán. Nemcsak dicsér, hanem el is marasztal. Ebben az áldásban kemény szavak is elhangzanak, de éppen az a jó, hogy az Isten által egybegyűjtött közösségben nyíltan lehet beszélni. A név szerinti áldásmondás megmutatja, hogy milyen sokfélék és különbözőek a testvérek. Akárcsak Jézus 12 tanítványa. Akár mi magunk. Istennek áldása, hogy mégis el tudjuk szenvedni egymást szeretetben.

Urunk, Megváltónk, Te egy vérből teremtetted az egész emberiséget. Bocsásd meg nekiünk, hogy bűneink miatt széttöredezett ez az egység, és ma oly kevés a szeretetben gazdag közösség. Köszönjük a biztatást: ismét együtt lehet családunk minden tagja. Kériünk: „Nevelj minket egyességre, / Mint Atyáddal egy te vagy / Míg eggyé lesz bened végre / Minden szfv az ég alatt” (477. dicséret, 3. v.).

(Olvasásra ajánljuk: 1Móz 49,1–28)

Gondoljuk tovább, beszéljük meg:

- A mi családunkra nézve is érvényes ez az ígélet: „Ami embereknél lehetetlen, lehetséges az Istennél?”
- Mi tarthatja össze a mi családunkat: a broncs vagy a mágnes?
- Mít tehetnék annak érdekében, hogy családomban békesség és szeretet uralkodjék?

Én meghalok, de Isten bizonyosan rátok tekint

„Amikor látták József bátyjai, hogy apjuk meghalt, ezt mondták: Hátha József bosszút forral ellenünk...”

(1Móz 50,15)

Jákób meghalt, és ezzel egészen új helyzet állott elő. Ha egy családban meghal a családfő, akkor felborul a megszokott rend. Amíg élt Jákób, addig az ő szava, jelenléte tekintély volt. A testvérekre nézve is megnyugtató volt közelsége. De amikor meghalt,

akkor a testvérek rémülten gondoltak arra: hátha most bosszút forral József ellenük mindazért, amit vele tettek. Igaz, hogy megbocsátott nekik, és még apjuk életében, jelenlétében biztosította őket arról, hogy nem haragszik rájuk. De most apjuk meghalt. Vajon ebben az új helyzetben is érvényes a bocsánat? Eszükbe jut az, hogy amikor még Józseffel együtt voltak az atyai házban, mennyire gyűlölték a cifra ruhás, dicsekedő öccsüket, de apjuk jelenléte fékezte őket. Azonban amikor otthonuktól távol, Dótánban legeltettek egyszer, akkor feltört belőlük a gyűlölet, és senki nem volt ott, aki tekintélyével visszatartotta volna őket gonosz tetteiktől. Hátha József erre emlékezve bosszút áll most rajtuk. Hiszen József nagy úr lett, apjuk meghalt, és ők ki vannak szolgáltatva.

Indokolt volt a testvérek aggodalma. Hiszen az érzelmekből fakadó emberi ígéretet oly sokan nem tartják meg. Mi a biztosítéka annak, hogy amit a testvérek ígértek, azt meg is tartják? Sokan ígértek már mindenfélét, s aztán, amikor változtak az erőviszonyok, akkor semmivé lettek az ígéretek is. Amit József testvérei megnyugtatóan mond, az nem ingatag, emberi alap. Azt mondja: „Én meghalok, de Isten bizonyosan rátok tekint” (50,24). Ez a szilárd alap: amit Isten mond, és amit Ő tesz. *Akárhogy változnak is életkörülményeink, Isten megbocsátó szeretete tegnap, ma és örökké ugyanaz.* Ez ránk is vonatkozik. Gyorsan változó, hirtelen átrendeződő világban élünk, ahol tetszetős ígéretek hangzanak el. Mégis sokan élnek bizonytalanságban és kétségek között. Az ígéretek is üres szóbeszédnek tűnnek. Nekünk mégis van egy biztos alapunk, egy rendíthetetlen fundamentumunk: „Isten bizonyosan rátok tekint.” Jóllehet mi magunk is változunk, körülményeink is változnak, nemzedékek jönnek-mennek, az Istennek bűnököt megbocsátó szeretete megáll mindörökké.

Ezen az alapon állva József megérti és bátorítja testvéreit. Nem akarja kihasználni azt, hogy neki rangja, tekintélye van Egyiptomban. Nem a bosszúvágy tölti be gondolatait, hanem a megbocsátás. Nem akarja rettegésben tartani testvéreit. Ellenkezőleg: vigasztalásával, bátorításával igyekszik feloldani szorongásait. József történetének nem az a vége, hogy „Én meghalok”, hanem ez: „Isten bizonyosan veletek lesz”, azaz tovább vezet, megerősít benneteket, és feladatokat bíz rátok. Megszégyenülünk kicsinyhitűségünk miatt, mert mi gyakran azt gondoljuk: ha mi meghalunk, akkor mindennek vége. *Isten népének van jövője, és a jövőben van küldetése.*

Jákób is, József is úgy rendelkezett, hogy ha meghalnak, földi maradványaikat vigyék vissza az ígéret földjére. Nem formáság ez, sokkal inkább hitvallás. Nem Egyiptommal és nem halállal végződik ez a történet, hanem reménységgel és vigasztalással.

Magasztallak Téged, Uram, Istenem, gyógyító szeretetedért. Köszönöm, hogy Te a rosszból is jót hozol elő. Munkálkodj bennem is. Gyógyítsd meg sok nyavalyám, enyhíts szívem bánatán, kétség, gond ha gyötrennek, biztasd nádszál hitemet!

(Olvasásra ajánljuk: 1Móz 50)

Gondoljunk tovább, beszéljük meg:

- Mi a biztosítéka annak, hogy személyi változások sem bonthatják meg családunk egységét?
- Hogyan értsem azt, hogy a teljes szeretet kiüzi a félelmet?
- Van-e életünknek, családunknak olyan biztos alapja, amely akkor is megtart, ha ömlik a zápor és jönnek az árvizek (Mt 7,24–27)?
- Ki ez a köszikla, ki ez a biztos alap?

Temetési igehirdetés

Medve József

Betfalva

„Aki él és hisz

Alapige: János 11,25–26

Gyászoló család! Gyászoló Testvéreim!

Amikor látom könnyező szemeket és veletek együtt itt állok e koporsó mellett, amelyet annyi szeretet hintett tele hófehér virággal, az én lelkemet is betölti a mély fájdalom. Átérezem nagy veszteségetek szomorúságát és azért jöttem, hogy ennek a fájdalomnak a sötétségében veletek együtt keressem a megnyugtató vigasztalást.

Vannak az életnek pillanatai, amikor a baráti vagy testvéri részvét is megnyugtató áldás. Viszont vannak idők, amikor a megpróbáltatások olyan teherként zúdulnak lelkünkre, hogy mi magunk csak vigasztalan vigasztalóként tudunk odaállani a kesergők mellé. Ezért ebben a pillanatban sem tehetünk mást, minthogy együtt Ahhoz fordulunk, Akinek nagyobb hatalma van a vigasztalásra, mint az emberi szónak. Őt lássátok meg könnyeiteken keresztül is, panaszkodásotok jajsza felett is, és halljátok meg Isten vigasztaló üzenetét. Hozzátok szól, titeket akar a bánat mélységeiből magához emelni ezekkel a szavakkal: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is él, és aki csak él és hisz énbennem, soha meg nem hal.”

I. Az Úr Jézus ajkáról hangzik felétek az Élet evangéliumi ígéje. Az Úr szava zeng most is a koporsó felett. Figyeljete arra, amit Ő mond most néktek: Én vagyok a feltámadás és az élet... ”

Jól ismeritek mindnyájan azt, aki ezeket a szavakat e földön az örökkévalóság számára elmondta. Az Úr Jézus gyógyulást, vigasztalást, életet ajándékoz azoknak, akik hittel közelednek feléje. A hívő ember tehát Őbenne bizonyára megtalálja élete teljességét és feltámadása biztos reménységét. Ezért mondhatja Ő tovább azt is, hogy

II. „...aki hisz énbennem, ha meghal is él az.” A ti könnytől áztatott szemetek e koporsóban csak a földi mulandóság hatalmát szemlélheti. Összeszorul a szívetek, ha látjátok a megüvegesedett szemeket, amelyekből az élet annyi reménysége, szeretete és öröme mosolygott felétek. Lelketekből felzokog a gyász, ha megérintitek a hideg kezelet, amelyek annyi gyöngéd, gyermeki ragaszkodással karolták át a sok reménységgel lévő boldog szülőket. De ez csak testi képe a halálnak, amit a földi szem lát. A hívő lélek, aki hisz, az hit által az Élet fejedelmének a hatalma alá kerül, az Ő szava pedig az örökkévalóságot ígéri: „ Aki hisz énbennem, ha meghal is él az...”

III. A megboldogult testvérünk is sáfárságra vette Isten kezéből a maga földi életét. Az Isten jól tudja, mit bízott reá. Hozzátok küldte bizonyára azért, hogy nagy örömmel ajándékozzon meg benneteket általa. Küldte azért, hogy próbákkal teljes életeteket derűssé tegye, megvigasztalja mosolyával, jóságával, szelídségével meggazdagítsa. Jött azért, hogy hitével Krisztushoz kapcsolódva, meglássátok benne a Krisztussal való élet örömét. Mert ő élt is Őbenne, s erre a példára szükségetek lehet nektek és szükségük lehet mindazoknak, akik látták és szerették őt. Ő eleget is tett ennek az isteni megbízatásnak s Isten számára ezzel befejezte földi pályáját. Most az Úr visszahívta őt az Ő országába. Nekem pedig úgy tetszik, hogy az ígénk utolsó mondata is róla szól: „Aki csak él és hisz énbennem, soha meg nem hal.”

Ő hitt és élt is az Úr Jézus Krisztusban. Halálának lelki képe tehát visszatérés, hazatalálás az örökkévalóságba. Ez a hit legyen mindnyájatok vigasztalása! Attól, Aki azért jött, hogy békeséget hozzon a földre és üdvösséget s életet adjon az örökkévalóságra. Ámen.

Hogyan tartsunk zenés istentiszteletet?

Szépfalusi István

Pótszigorlat

1955. október 9.

Egyházzenei előadásunkra – amelyet rendszeresíteni szeretnénk Szákon – Kethelyről is többen készültek. A kethelyi szekeres és kerékpáros karavánt, vagyis „enyéimet” Szák határában kerékpáron vártam. Amint feltűnt a porfelhő az országúton, megindultam feléjük. Nagyon megszerettem ezt a népet.

Az istentiszteleti keretben rendezett egyházzenei hangversenyen Ittész Gábor orgonált, Tábornszky László olvasta a hangverseny összekötő, magyarázó szövegét, magam tartottam az igehirdetést és végeztem az oltári szolgálatot. A gyülekezet éneke, rövid bevezető igeolvasás és imádság után azonnal kezdődött a hangverseny.

Sokszor használt szólásmondás, hogy nincs két egyforma falevél a világon. Emlgettük ezt már többször, de hogy emögött valójában mi is van, arra talán soha nem gondoltunk. Ez a szólásmondás igazában azt juttatja kifejezésre, hogy Isten a világot csodálatosan gazdagnak teremtette. Gondoljunk csak a virágos rétre vagy őszi erdőre, milyen színpompa tárul a szemünk elé.

A teremtés gazdag világából most csak két területre figyeljünk. Valójában mindkettő külön világ, és még hozzá nagyon gazdag világ. Az egyik a beszéd, a szavak birodalma. A másik a muzsika, a hangok országa.

Ha arról beszélünk, hogy a szónak, a beszédnek, meg a zenének milyen helye van az egyház, a gyülekezet életében, akkor világos dolog, hogy első helyre a beszéd kerül. Hisz Isten az ő akaratát velünk éppen a szó, a beszéd által közli. Abból, hogy Jézus Krisztus az Ige – ahogy János evangéliuma mondja –, következik egész nyilvánvalóan az, hogy az ő népe számára semmi, de semmi nem kerülhet az Ige, a beszéd, és persze az igehirdetés elé. Ezért áll az istentisztelet középpontjában is az igehirdetés! Ezért mondja Luther, hogy az Ige a legfőbb szentség. A prédikációnak, Isten Igéjének, és általában a szónak elsőbbségét semmi nem döntheti meg az egyházban.

De mint Isten ajándékának, a zenének, a muzsikának is jut szerep, éppen az istentiszteletben is. Az előzőkből következik azonban, hogy a zenéből is az kerül az első helyre, amelynek a szóval, beszéddel kapcsolata van, vagyis a szöveges muzsika: a gyülekezeti ének, idegen szóval a korál.

És ez tágabb értelemben áll az orgonamuzsikára is, még ha első pillanatban ellentmondásnak látszik is. Hogyan is lehet az orgonamuzsika kapcsolatban a szóval, a beszéddel, az Isten Igéjével? Elsősorban nyilván úgy, hogy az orgona hangja vezeti a gyülekezet énekét. De lehet másképpen is. Akkor is, ha maga a szöveg nem is hangzik. Ennek a magyarázata pedig abban az egyszerű tényben van, amit mindnyájan ismerünk. Akkor, ha egy ismert ének dallamát halljuk, csak úgy magában, szöveg nélkül, akkor is

azonnal eszünkbe jut maga a vers, illetve a szöveg. Ez éppen úgy vonatkozik a világi dalokra, mint ahogy az egyházi énekre is.

Régtől kezdve szokásban van, hogy az istentiszteleten a gyülekezet énekét az orgona hangjai vezetik. Ez az ún. előjáték. Természetes dolog, hogy az, aki az orgonán játszik, az ilyen előjátékot legtöbbször úgy csinálta és csinálja még ma is, hogy abba belecsövi a rákövetkező ének dallamát. Így alakult ki a korálelőjáték. Ebben az orgona hangja, anélkül, hogy szó hallatszanék, már emlékezteti a gyülekezetet az illető énekre.

Hangzanak el azonban sokszor olyan előjátékok is a gyülekezet éneke előtt, melyeknek nincsen ilyen kapcsolatuk a korállal, hanem csupán – szinte csak – hangot adnak az énekhez. Ezt a fajta előjátékot nevezték el a zenében, latin szóval, praeludiumnak.

Mikor – az idők folyamán – az orgona komoly polgárjogot nyert a hangszeresek között, egyre több olyan muzikás akadt, aki művészi darabokat írt erre a csodálatosan szép hangszerre. Mivel az orgona elsősorban templomi hangszer, bár sok hangversenyteremben is megtaláljuk már manapság, azért az orgonára írt darabok közül igen sok az egyes gyülekezeti énekhez írt előjáték, a korálelőjáték. De igen nagy a száma a már szintén említett praeludiumnak is. Ezeken kívül ezután egyre több és több különböző fajta darabot írtak a zeneszerzők az orgonára, a hangszeres királynéjára, melyeket ha az istentiszteleten hosszúságuk, vagy egyéb okok miatt nem is játszottak, azonban gyakran előadtak ehhez a mai alkalomhoz hasonló egyházzenei áhítatokon és hangversenyeken. Az ilyen fajta darabok közül is fogunk ma néhányat hallani.

Mindezt röviden abban foglalhatjuk össze, hogy a muzika Istennek csodálatosan nagy ajándéka, s méltó, hogy ezzel is Őt dicsérjük és magasztaljuk, akár praeludiummal, akár valami más orgonadarabbal is. Arról azonban soha nem szabad elfelejtenünk, hogy az egyházban első Isten Igéje, és a muzikából is az, ami ehhez az Igéhez szorosan kapcsolódik. Ezért a legigazibb egyházi muzika a gyülekezet éneke és az ehhez írt korálelőjáték.

Műsorunk első részében korálelőjátékokat fogunk hallani.

1. *Johann Gottfried Walther: előjáték az, „Erős vár a mi Istenünk”, „Jézus életemnek” és a, „Krisztus te vagy életem” kezdetű korálokhoz.*

J. G. Walther (1684–1748) a nagy Bachnak anyai ágon rokona és jó barátja volt. A németországi Weimarban a városi templom orgonistája.

A három korálelőjáték, amit tőle most hallani fogunk, sok szempontból hasonló egymáshoz. Nemcsak abban, hogy mind a három az Istenben való bizalom kifejezője, hanem abban is, hogy mindegyikben rögtön a koráldallam csendül fel, majd ehhez csatlakozik a másik szólam, mely szintén a korál kezdősorát hozza. Mintha a második szólam igenelne az elsőnek: Erős vár a mi Istenünk! – bizony: Erős vár a mi Istenünk. Majd mindegyik darabban a legfelső szólam szólal meg utoljára és méltóságteljes, ki-mért hangon végigéneklí az egész koráldallamot. Persze nem hallgat közben az első két szólam sem, hanem csupán mintegy a vezérszólam kísérei, követik a dallamot. Együtt a három szólam szinte olyan, mint amikor az édesanya sétálni viszi két gyermekét. Megy egyenesen az úton, míg a gyermekek egymással fogócskázva követik. – (*orgonajáték!*)

2. *Georg Böhm: „Csak halandó, elmulandó az ember élete...” korál és variáció.*

G. Böhm (1661–1733) 1698-tól Lüneburgban a Szent János templom orgonistája, szintén kapcsolatban volt Bachhal. A fiatal Bach ugyanis két évig Lüneburgban járt iskolába, és ez alatt az idő alatt Böhm tanítványa volt.

A most következő darab már egészen más, mint az előbbiek voltak. Két részből áll. Az első olyan, mint egy finom csipke, amiben a minta szinte el van rejtve, annyira, hogy alig-alig lehet észrevenni. A koráldallam a sok apró díszítés és trilla között húzódik meg. Hangulata szomorú, mint ahogy a szöveg is az: csak halandó, elmulandó az ember élete... A második része azonban, noha ugyanaz a dallam van ebbe is beleszöve, már nem ilyen bánatos. Az Istenben való bizalom hangja csendül fel benne. Az, amit az ének utolsó verse így mond: Oh Megváltóm, szabadítóm, / Én édes Jézusom! / Erősítsd én hitemet, / Hogy semmi mulandó tőled / El ne szakassza szívemet. – (*orgonajáték!*)

3. *Johann Sebastian Bach: „Ki dolgát csak Istenre hagyja...” korálelőjáték.*

J. S. Bach (1685–1750) az egyházi muzsika fejedelme. Nathan Söderblom, híres svéd érsek így nevezte őt: az ötödik evangélista. De nemcsak az egyházi zenének volt legnagyobb alakja, hanem általában a muzsika leges-legnagyobbjai között van.

1685. március 21-én született Eisenachban, annak a várnak, Wartburgnak tövében, ahol valamikor a magyar Árpád-házi Szent Erzsébet élt, s ahol később Luther rejtőzött álruhában üldözöi elől. Sokfelé tanult, s majd mint kész muzsikus is sok helyen megfordult, míg végül 1723-ban elnyerte az akkori Németország legtekintélyesebb zenei állását. Megválasztották a lipcsei Tamás templom orgonistájának. Ettől kezdve ebben a városban élt és dolgozott 1750. július 28-ig, haláláig. Halála előtt megvakult, és utolsó darabját már vakon diktálta vejének, a szintén muzsikus Krebsnek.

Szinte fel sem lehet sorolni, hogy mennyi darabot írt. Műveinek kb. fele elveszett, de még így is 50 kötetre való darabja maradt fenn. Írt zenekarra, hegedűre, zongorára, orgonára stb. Bár evangélikus volt, miséket is szerzett. Tőle származik a zeneirodalom egyik legszebb, vagy talán legszebb miséje: a H-moll Mise, melynek előadása kb. 2 ½ órát vesz igénybe. Az Úr Jézus szenvedésének történetét többször is feldolgozta. Ezek közül kettő, a János- és a Máté-passió ma is ismert és világhírű. Nagyhéten vagy nagy-pénteken egy egész sereg rádióállomás szokta őket közvetíteni a világ minden tájáról. 9 kötetre való orgonadarabja maradt ránk. Ezek közül néhány fel fog csendülni zenés áhítatunkon.

A most következő, a nálunk is sokat használt énekhez, a *Ki dolgát csak Istenre hagyja* kezdetű korálhoz írt előjáték. Egy élénk bevezetés után szólal meg díszítve a koráldallam, kissé hasonlóan az előbbi darabhoz. Azonban abban különbözik mégis az előzőktől, hogy itt a koráldallam menetét a bevezetéshez hasonló élénkebb közjátékok szakítják meg. Végül ilyen frissebb mozgású dallammal fejeződik be az egész darab is. – (*orgonajáték!*)

Most ismét egy Bach darabot hallunk: részletek egy ún. korálpártitából, melyet az *Ó, én bűnös, jaj, mit tegyek* kezdetű ének dallamára írt.

Maga a korálpártita nem más, mint egy egyházi énekdallamra írt változatok sorozata. Először felhangzik maga a korál, majd ezt a dallamot – így is mondhatnánk – többféleképpen cifrázza a zeneszerző. Ugyanaz a dallam egyszer lassan, majd gyorsan, szépen kiszínezve hallatszik. – (*orgonajáték!*)

A műsor második részében olyan darabokat fogunk hallani, melyek nincsenek szoros kapcsolatban egy-egy korállal, gyülekezeti énekkel.

4. *Johann Pachelbel: Toccata (e-moll).*

J. Pachelbel (1653–1706) a Bach előtti orgonamuzsika egyik legkiválóbb alakja. 1687-től Erfurtban, 1695-től Nürnbergben volt orgonista. De nemcsak mint orgonajátékos volt kiváló, hanem mint zeneszerző is. Korálelőjátékokat és egyéb orgonadarabokat is írt szép számmal. Ő is azok közé tartozik, akiktől Bach rendkívül sokat tanult.

E-moll toccátája rövid, lendületes kis darab. Tele van vidámsággal és örvendezéssel. A toccata szó egyébként a latin „érinteni” igéből származik. Olyan gyors ütemű zenedarabot jelent, mely nincs kötve különösebb szabályokhoz. Itt igazán szabadon csaponghat a zeneszerző fantáziája. – (*orgonajáték!*)

Most két ciacona következik, ugyancsak Pachelbeltől. A ciacona (olasz), vagy chaconne (francia), valamint passacaglia tulajdonképpen régi tánc. Később mindegyik önálló zenei formává fejlődött. Lényege az állandóan ismétlődő téma, mely az egész darabon végigvonul. Némileg hasonlít a már említett partisához. Csakhogy itt nem a koráldallamot, hanem más melódiát variál a zeneszerző. Érdekes megfigyelni, hogyan játszik a rövidke kis dallammal Pachelbel. Mind a két darab a kirakókockához hasonlít, amellyel a gyermekek szoktak játszani. Ugyanazokból a kockákból, ahogy forgatjuk őket, mindig más és más kép alakul ki. – (*orgonajáték!*)

5. J. S. Bach: Részletek a „Nyolc kis praeludium és fúga”-ból.

A nyolc kis praeludium és fúga Bach ismertebb darabjai közé tartozik. Rövid lélegzetű kis remekmű mindegyik. Van közöttük örömtől és vidámságtól harsogó, szinte játékos kedvű, és van szomorú, vagy méltóságteljesen komoly is. Még csak annyit megértésükhöz: a praeludium mellé sokszor szoktak kapcsolni a zeneszerzők ún. fúgát. A kettő együtt önálló zenedarabot képez. A fúga latin szó, pontosan futást jelent. Azt fejezi ki ebben az esetben, hogy a szólamok a darabban egymást kergetik, váltogatják. – (*orgonajáték!*)

Az utolsó akkordok kicsengése közben léptem a szószékre. Pillanatnyi csend után megkezdtém igehirdetésemet:

„Zengjünk himnuszt Isten szent Fiának!” Ez a kezdősora Mascagni hírtes operája, a Parasztszűz hűsvéti kórusának. „Énekeljétek az Úrnak!” A 150. zsoltár írója ezt énekében így fogalmazta: „Dicsérjétek az Urat!”

Életünknek vannak olyan napjai, amikor nem tudunk minden további nélkül Istent dicsőítő éneket énekelni. Ismeretlenek előttünk tettei, nem értjük cselekedetei között az összefüggéseket. Hamis vigasztalás, önámítás lenne, ha ilyenkor egyszerűen csak így fogalmaznánk, hogy mondjuk: Szeresd az egyházi zenét, az egyházi éneket, mert az szép! Van ebben persze részízgagság, vagy pontosabban féligazság, ami sohasem az igazság egyik fele, hanem végső soron hazugság. Ha mi ezzel megelégednénk, akkor a mai zenés áhítatra hívó minden szó nem lett volna egyéb, mint közönségszervezőkhöz illő munka, hangversenyre vagy zenei estre termet töltő toborzás. Többről van itt szó!

„Zengjünk himnuszt az Isten szent Fiának?”

1. Ugyan miért? Mert Krisztus számunkra Szabadító. Ezért ujjonghat a kegyes zsidó: „Dicsérjétek az Urat! Hiszen Istenünkről énekelni jó, hiszen őt dicsérni gyönyörűség és illendő dolog!” (Zsolt 147,1) Ezért kezdődhet az utolsó zsoltár egyformán hálaadással és felhívással: „Dicsérjétek őt hősi tetteiért, dicsérjétek őt nagyságának gazdagsága szerint!” (Zsolt 150,2) Kolostorok imaóráin, háromóránként ezért zengett régen oly erővel az ének. Mert Szabadító az Úr. Nem kell rá várni, holnap; már itt van, ma.

„Zengjünk himnuszt az Isten szent Fiának?”

2. Ugyan kik? A zsoltáros felelete félreérthetetlen. Te egész föld! Egy sem lehet kivétel. Egyetlen osztály, egyetlen nép sincs kirekesztve Isten üdvtervéből. Rád is vonatkozik tehát az Ige! „Minden lélek dicsérje az Urat! Dicsérjétek az Urat!” (Zsolt 150,6)

„Zengjünk himnuszt az Isten szent Fiának?”

3. Ugyan hogyan? Sokféleképpen lehet. Mondjuk:

a) szívvel. Régivel és újjal. Régivel azonban nem tiszta a trombita zengése. Recseg-ropog, valami zavaró körülmény van. Urunk azt akarja, hogy új szívvel zengjünk neki új dicsérő éneket. Ne panaszdalt, még kevésbé bosszúsoltárt.

b) szájjal. Gondosan vigyázva azonban erre, mert nyelvünk mindig áruló. Elárulja legbensőnket, hiszen rendszerint „a szív teljességéből szól a száj” (Jak 3,7–12).

c) lélekkel. Akkor is, amikor harcolunk önmagunkkal, kishitűségünkkel, félelmünkkel, bűneitekkel. Teológiai tanulmányaim utolsó két évében a konyhámmal szemben laktam. Nemegyszer előfordult, hogy csüggeteg állapotomban, amikor vigasztalásra volt szükségem, mert nem láttam a holnapot, a kivezető utat, sokszor a konyhán dolgozó alkalmi füttyszava vagy éneke mutatta meg a Krisztushoz vezető utat. Énekük szövege már nem hallatszott be a szobámba, de az ismerős dallam bennem fellobbantotta az éneket. Egyszerre magam is énekeltem: „Zengjen hálaének, minden ajkon zengjen, Isten szent nevének, hű imát rebegen. Mindaz, aki tudja, hogy az Úr kegyelme, Minden bánatunkba' gyógyírt hoz sebünkre.”

A szívvel, szájjal és lélekkel zengő ének munkahelyen hitvallástétellé válhat. Egyetemeken, üzemekben sokszor ének közvetítésével ismernek egymásra Krisztus tanítványai. Még sohasem figyeltetek fel dúdolt, füttyült vagy énekelt ismerős dallamra? Közösségteremtő ereje van az éneknek a mában, de visszavezet és egybekapcsol rég múlt századokkal, előtünk járt szentekkel.

Luther mondta egyszer: „A zene Isten ajándéka, nem emberi dolog. Ugyanis előzi az ördögöt és megvidámítja az embert. Hallatára az ember elfeledkezik a haragról, erkölcsstelenségről, gőgről és minden szenvedélyről. A teológia után a zenét becsülöm legtöbbszörre... A zene kitűnő nevelő, mely az embereket békésebbé, szelídebbé, erkölcsösebbé és okosabbá teszi. Aki ért ehhez a művészethez, jóra hajló ember.”

Ezért köszönjük Ittész Gábor orgonajátékát, ezért köszönünk egyházunk minden zenészenek, akik gyülekezeteink népét segítik abban, hogy azok mindennemű életkörülményeik közepette tudjanak énekelni.

„Zengjünk – hát – himnuszt az Isten szent Fiának!” Zengjünk, mert róla énekelni jó! Zengjünk mindnyájan! Zengjünk szívvel, szájjal, lélekkel: „kürt-zengéssel; dicsérvétek lanttal és hárfával! Dicsérvétek dobbal, körtáncot járva, dicsérvétek citerával és fuvolával! Dicsérvétek csengő cintányérral, dicsérvétek zengő cintányérral!” (Zsolt 150,3–5).

„Jer dicsérvétek Istent: szívvel, szájjal” – énekel.

A kissé hosszú nyúlt zenés áhítat után a kethelyiek bejöttek a száki paplakra. A gyülekezeti teremben beszélgettünk egyházunk múltjáról és nyomorúságos jelenéről. Nyílt és őszinte volt beszélgetésünk, félreérthetetlen szóértésünk.

A kethelyieket az utcán a gyülekezet lelkésze „Zengjünk himnuszt Isten szent Fiának” köszöntéssel búcsúztatta. Ittész Gábor barátom is elutazott még este Szákról Sárbogárdra.

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Jenei Tamás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

40079 Cluj/Kolozsvár, str. I. C. Brătianu/Király u. 51.

Tel: 0264-592453; Fax: 0264-595104; Email: belmisszio@reformatus.ro

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Miszótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Salamon Emese

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

ISSN 0254-4458

Tanulmány a restaurálásról

Festett famennyezetek, festett úrasztalok restaurálása*

Templomainkban még találhatóak ornamentális festéssel díszített famennyezetek, továbbá úrasztalok, karzatok, padok, ládák, szószékek. Ezek az építészet és iparművészet határán mozgó 15–19. századi, jellegzetesen provinciális alkotású falusi „festőasztalok” népművészeti ízű munkái.

A famennyezet – a nyitott fedélszékek örököseként – kedvelt térlefedés volt a klasszikus római korban éppen úgy, mint a reneszánsz és barokk időkben. Kazettás szerkezete az egymást keresztező mennyezetgerendák rendszerén alapul, a négyszögű – ritkábban kör, illetve sokszög alakú – bemélyedő mezőket festett rozettákkal, faragásokkal, aranyozással stb. díszítették. Rendszerint puhafából, igen gazdag gyantatartalmú fenyőfából készültek.

A 17–18. századi falusi templomainknak nagy részét fedte famennyezet. Gyorsan pusztuló, tűzveszélyes anyaguk miatt nagyon sok megsemmisült, a fennmaradtak jó része is múzeumokban található. Az eredeti helyükön megőrzött jellegzetes térlefedő szerkezetek művészettörténeti szempontból sajátos értékűek, megővésükről feltétlenül gondoskodni kell.

Ma már inkább csak református templomokban találhatóak, bár a Canonica Visitatiók, Historia Domusok tanúsága szerint nagyon sok katolikus templomnak is famennyezete volt. A 18. század első felében, a katolikus egyház gazdasági megerősödése idején sokat elpusztítottak, helyükbe téglalobozatot építettek.

A török hódoltság idején pusztuló templomokat felújítva, főleg a református gyülekezetek, részben anyagi, részben vallási okokból megerősítették a régi famennyezeteket, illetve újakat készítettek. A fehérre festett templombelsőeknek ezek a festett asztalosmunkák adták meg bensőséges, jellegzetesen magyaros hangulatát.

Figurális díszítést ritkán alkalmaztak, főleg reneszánsz, barokk és rokokó ornamentikával készültek. Formakincsük már a 17. században provinciálissá válik, a 19. században pedig már beleolvad a népművészetbe.

Festésük általában temperával készült, puhafa alapra, hol szabadon előrajzolva, hol pedig patronok segítségével.

A templombelsőekben még meglevő famennyezetek, úrasztalok és egyéb fából készült műtárgyak restaurálása erős rongáltságuk miatt nagy szakértelmet, aprólékos munkát igényel. Állapotuktól függően:

1. A helyszínen javíthatók, ha faanyaguk viszonylag egészséges, vagy csak közepesen fertőzött. Ilyenkor esetleg csak a festés restaurálásával átmenetileg még helyreállíthatók.

2. Ha a faanyag erősen fertőzött (cincér, szú, gomba), rongált, illetve ha fenntartásához már nem elegendő az alsó festett réteg védelme, lebontandók és farestaurátor műhelyben állítandók helyre. Ilyenkor előbb farestaurátori eljárásokkal a faanyagot fertőtleníteni kell, szilárdítani, s csak azután kerülhet sor a festés rögzítésére, restaurálására. A restaurált mennyezetet új, fertőzésmentes gerendázatra vagy fődémre kell felfüggeszteni oly módon, hogy a deszkázatot a felerősítés ne rongálja, önsúlyán kívül – annak is a legkedvezőbb elosztása mellett – más terhelés ne vegye igénybe és korábbi káros hatások (nedvesség, gomba, rovar) ne ériék.

A famennyezetek és egyéb fából készült műtárgyak restaurálásához minden esetben az Országos Műemlékvédő Felügyelőség szakértői vizsgálatát kell kérni.

Borkainé Kállai Ilona

* In: *Egyházi épületek és műtárgyak gondozása*. Bp. 1971.

A bibarcfalvi úrasztala a felújítás előtt